

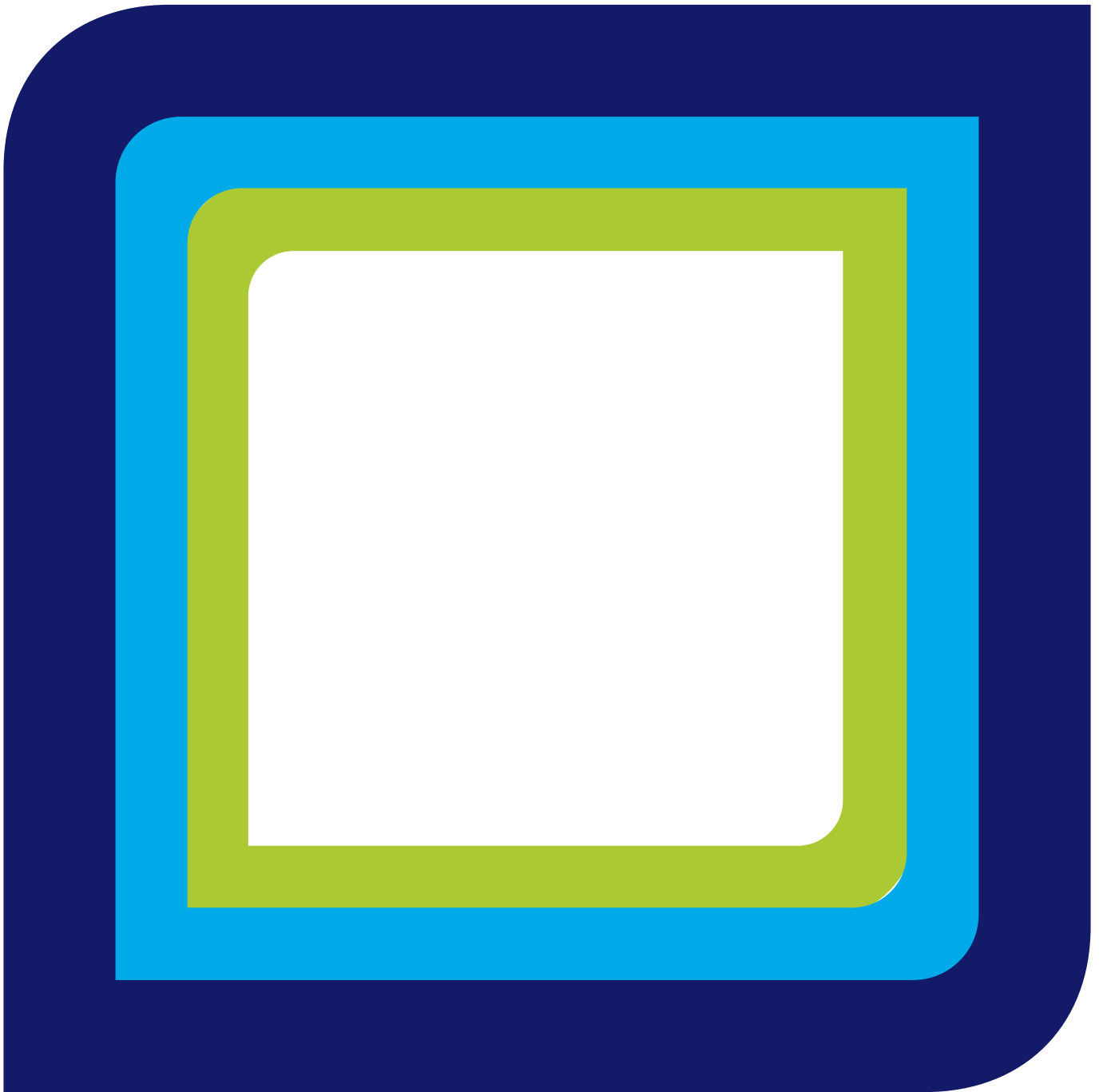

Pensioenfonds MN

Jaarverslag
2020

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	3
Voorwoord	3
De Coronacrisis	3
Financiële positie en kans op verlagen	3
Pensioenakkoord	4
Toekomst van het fonds	4
Kerncijfers	6
I Belangrijke ontwikkelingen	8
II Financiële informatie	15
1. Financiële positie	15
2. Resultaten	18
3. Beleid en verwachtingen	23
III Pensioenbeheer	25
1. Missie, visie en strategie	25
2. Veranderingen in Wet- en regelgeving	25
3. Ontwikkelingen bij werkgevers en deelnemers	26
4. Uitbesteding	27
IV Vermogensbeheer	30
1. Algemeen	30
2. Vermogenssamenstelling en rendement	36
3. Ontwikkeling per beleggingscategorie	37
V Risicobeheer	44
VI Algemene informatie	49
1. Statutaire doelstelling	49
2. Structuur	49
VII Verslag Raad van Toezicht	52
VIII Verslag van het verantwoordingsorgaan	61
IX Reactie van het bestuur	63
Jaarrekening	65
Balans per 31 december	66
Staat van baten en lasten	68
Kasstroomoverzicht	69
Algemene toelichting	70
Toelichting op de balans per 31 december	78
Risicoparagraaf	86
Toelichting op de staat van baten en lasten	97
Actuariële analyse	102
Overige gegevens	103
Actuariële verklaring	104
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	107
Beschrijving van de pensioenregeling 2020	112
Nadere informatie over bestuursleden en Raad van Toezicht	114
Begrippenlijst	116

Bestuursverslag

Voorwoord

Voor u ligt het verslag over het boekjaar 2020 (hierna: het verslagjaar) van Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services (hierna: Pensioenfonds MN). Pensioenfonds is statutair gevestigd in Den Haag en is opgericht op 26 november 1948. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41150295.

In 2020 waren de volgende onderwerpen belangrijk voor het pensioenfonds:

- De coronacrisis
- De financiële positie en kans op verlagen
- Het Pensioenakkoord
- De toekomst van het fonds

De coronacrisis

Ook voor Pensioenfonds MN zijn de gevolgen van het Corona (Covid-19) virus merkbaar. De dekkingsgraad kwam extra onder druk te staan door dalende aandelenkoersen en een dalende rente, wat een stijging van de verplichtingen van Pensioenfonds MN veroorzaakte en daarmee zorgde voor een dekkingsgraad die daalde tot onder de 90%. De aandelenkoersen hebben zich fors hersteld en ook de rente is inmiddels iets aangetrokken. Daarnaast heeft het bestuur bij uitvoeringsorganisatie MN navraag gedaan over de continuïteit van de dienstverlening in verband met corona. Waar nodig vraagt het bestuur om aanvullende informatie aan MN. De door MN genomen maatregelen zijn enerzijds gericht op het voorkomen van verspreiding van het virus onder de medewerkers van MN en anderzijds op de continuïteit van de dienstverlening aan Pensioenfonds MN. MN heeft maatregelen getroffen om de dienstverlening aan deelnemers en bestuur tijdens de corona-pandemie onverminderd te kunnen voortzetten. Als onderdeel van de standaard risicobeheersing beschikt MN over continuïteitsplannen waarin onder meer vermeld staat wat er minimaal nodig is aan mensen en systemen om de dienstverlening te kunnen voortzetten tijdens onvoorziene omstandigheden.

Financiële positie en kans op verlagen

Het jaar 2020 was een jaar met twee gezichten. Aan de ene kant een grote stijging van de beleggingsportefeuille met 72 miljoen euro tot 581 miljoen euro, aan de andere kant een grote stijging van de verplichtingen met 77 miljoen euro tot 602,8 miljoen euro. De actuele dekkingsgraad was eind 2019 96,9% maar was eind maart 2020 nog maar 85,5%. Een belangrijke oorzaak hiervan was het coronavirus en de effecten hiervan op de financiële markten. Sinds maart 2020

laat de actuele dekkingsraad een langzaam herstel zien. Eind november 2020 bedroeg deze 92,8%. Eind december bedroeg de actuele dekkingsgraad 96,5%, mede door een toevoeging van ruim 2%-punt door de toepassing van de nieuwe Prognosetafels van het Actuarieel Genootschap. De beleidsdekkingsgraad, als gemiddelde van de laatste 12 actuele dekkingsgraden ging van 95,2% eind december 2019 naar 90,6% eind december 2020.

Net als in 2019 blijft de lage rentestand het fonds parten spelen, een verdere daling heeft zich ook in 2019 voortgezet. Eind 2020 bedroeg de DNB rentevoet waarmee gerekend moet worden 0,26%, tegenover 1,49% eind 2018 en 0,83% eind 2019. De beleidsdekkingsgraad daalde over 2020 van 95,2% naar 90,6%. Dit houdt in dat het fonds niet voldeed aan de eis van het minimaal vereist eigen vermogen, een beleidsdekkingsgraad van 104,2%. Omdat de regels voor het nieuwe pensioenstelsel nu voor een groot deel duidelijk zijn, heeft het kabinet besloten de regels over het verlagen van het pensioen al meteen wat te versoepelen. Daar de dekkingsgraad van het pensioenfonds aan het einde van 2020 hoger was dan 90%, hoeft het pensioen in 2021 niet te worden verlaagd. In 2020 heeft er een korting op de pensioenopbouw plaatsgevonden omdat de premie niet voldoende was voor een volledige opbouw wat grotendeels veroorzaakt wordt door de lage rente. De pensioenopbouw voor 2020 was 1,266% terwijl wij streven naar een opbouw van 1,875%. Voor 2021 is de pensioenopbouw nog lager vastgesteld, op 1,185% van de pensioengrondslag.

Pensioenakkoord

In juni 2019 presenteerde minister Koolmees het Principeakkoord Vernieuwing Pensioenstelsel (pensioenakkoord). Vrijdag 12 juni 2020 zijn het kabinet en de sociale partners het eens geworden over de uitwerking van het pensioenakkoord. In het nieuwe pensioenstelsel zal de hoogte van het pensioen onzekerder worden. Omdat pensioenfondsen geen toezegging meer doen over de hoogte van het uiteindelijke pensioen, hoeven pensioenfondsen ook niet meer bij te houden of er voldoende geld is om alle toezeggingen na te komen. De zogenoemde dekkingsgraad zal dus verdwijnen. Uiterlijk 1 januari 2026 moeten alle pensioenregelingen aangepast zijn aan de nieuwe regels.

Toekomst van het fonds

Het runnen van een pensioenfonds wordt steeds ingewikkelder. De economie is complexer geworden en daarmee ook beleggen en het beheren van de risico's. Wetten en regels zijn voor pensioenfondsen ingewikkelder en strenger geworden, zeker sinds de financiële crisis. Door deze complexiteit gaan de kosten verder omhoog. In 2020 heeft met name IORP II en het inrichten van sleutelfuncties voor extra kosten gezorgd. Bij een klein pensioenfonds worden deze kosten over minder deelnemers verdeeld dan bij een groot

fonds waardoor de kosten per deelnemer sterk stijgen. Daarbij zullen het aantal actieve deelnemers waarschijnlijk de komende jaren sterk afnemen gezien de ontwikkelingen bij de aangesloten werkgever MN. Het bestuur van Pensioenfonds MN is mede hierom met de stakeholders sinds 2019 in gesprek gegaan over de duurzame toekomst van het pensioenfonds.

In opdracht van het bestuur van Pensioenfonds MN en in samenwerking met werknemers, werkgevers en het verantwoordingsorgaan zijn de uitvoeringsmogelijkheden onderzocht voor enkele geselecteerde voorkeursscenario's. Het rapport inzake de toekomstbestendige uitvoeringsmodellen is in het 3e kwartaal van 2020 afgerond. Hierna is in het 4e kwartaal bij een aantal partijen informatie opgevraagd. Op basis van deze informatie zullen de stakeholders hun visie bepalen. In de loop van 2021 zal aan een zeer select aantal partijen een voorstel worden gevraagd voor het uitvoeren van de pensioenregeling van de werknemers van MN.

Den Haag, 28 mei 2021

Het bestuur van Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services
P.T.G. Lafranca MBA
drs. G.H.F. van der Wulp CFA FRM
drs. J.C.M. Molenaar RBA
drs. F.P.L. Cordewener AAG

Kerncijfers

Aantallen ultimo jaar	2020	2019	2018	2017	2016
Deelnemers en belanghebbenden					
Actieve deelnemers	999	999	1.004	1.013	1.090
Slapers	1.469	1.422	1.336	1.247	1.141
Subtotaal	2.468	2.421	2.340	2.260	2.231
Pensioengerechtigden					
Ouderdomspensioen	199	185	166	155	150
Partner- en wezenpensioen	89	86	86	79	75
Totaal aantal pensioengerechtigden	288	271	252	234	225
Totaal aantal deelnemers en belanghebbenden	2.756	2.692	2.592	2.494	2.456
Actieve deelnemers met ingegaan invaliditeitspensioen ¹	33	32	34	32	25
<i>Bedragen ultimo jaar x 1.000 euro</i>					
Technische voorzieningen					
Actieve deelnemers	286.269	251.458	208.663	198.381	210.973
Slapers	203.278	168.093	128.710	116.692	103.900
Pensioengerechtigden	109.904	101.395	91.095	89.630	86.877
Arbeidsongeschikten	4.299	4.340	4.375	4.277	4.009
Herverzekering					
Totaal technische voorzieningen	602.750	525.286	432.843	408.980	405.759
Algemene reserve	-21.363	-16.121	-20.072	-4.641	-20.097
Totaal pensioenvermogen	581.387	509.165	412.771	404.339	385.662
<i>In procenten ultimo jaar</i>					
Actuele dekkingsgraad	96,5	96,9	95,4	98,9	95,0
Beleidsdekkingsgraad	90,6	95,2	98,1	98,2	91,8
Reële dekkingsgraad	73,7	75,8	79,0	78,7	74,3
Rekenrente verplichtingen					
Toegepaste rentetermijnstructuur	0,26	0,83	1,49	1,63	1,48
Premie					
Werkgever	18,20	18,20	18,20	18,20	18,20
Bijdrage werkgever	0,00	3,00	2,90	0	0
Werknemer	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
Totaal	26,20	29,20	29,10	26,20	26,20
Verlagen en toeslagen²					
Verlaging	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toeslagambitie	1,56	1,49	1,73	1,36	0,00
Verleende toeslag	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1. De deelnemers met een ingegaan invaliditeitspensioen zitten eveneens in de categorie "actieve deelnemers".

2. De toeslagen betreffen die per 1 januari van het jaar erop. De toeslagambitie betreft de CPI alle huishouders, afgeleid, per 1 juli van een jaar vooraf- gaand aan 1 januari.

<i>Bedragen ultimo jaar x 1.000 euro</i>	2020	2019	2018	2017	2016
Samenstelling beleggingsportefeuille (verdeeld naar financiële instrumenten)					
Aandelen	131.919	113.249	80.623	78.151	75.015
Vastgoedbeleggingen	10.900	11.524	8.947	9.727	8.669
Alternatieve beleggingen	29.117	30.634	30.158	32.272	35.841
Subtotaal	171.936	155.407	119.728	120.150	119.525
Vastrentende waarden	396.616	345.682	282.014	277.951	257.137
Derivaten	87.723	46.002	16.240	30.484	35.752
Liquide middelen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal beleggingen	656.275	547.091	417.982	428.585	412.414
Liquide middelen	12.257	10.959	12.471	9.995	11.524
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	581	448	2.560	327	1.826
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen	-87.587	-49.294	-20.103	-34.675	-39.743
Totaal belegd vermogen	581.526	509.204	412.910	404.232	386.021
<i>In procenten</i>					
Asset mix (verdeeld naar beleggingsrisico)¹					
Aandelen	23	23	20	20	25
Vastgoedbeleggingen	2	2	2	2	5
Alternatieve beleggingen	5	6	8	8	0
Vastrentende waarden	70	69	70	70	70
Totaal	100	100	100	100	100
Rendement beleggingen					
Totaal rendement	12,77	21,18	0,02	2,9	11,8

1. De asset mix geeft de samenstelling weer van de beleggingen, inclusief liquide middelen en derivaten, naar de vier beleggingscategorieën uit het strategische beleggingsbeleid. Dat betekent dat onder andere de waarde van de derivaten en de liquide middelen zijn toegerekend aan de desbetreffende beleggingscategorie.

I. Belangrijke ontwikkelingen

2020: Financiële positie

Na 2018 en 2019 heeft ook in 2020 de trend van rentedaling doorgezet. Eind 2019 was de rente nog 0,83%, in 2020 is deze verder gedaald naar 0,26%. De gedaalde rente zette verder druk op de toch al lage dekkingsgraad als gevolg van het niet afgedekte deel van het renterisico.

Dit werd gecompenseerd door de toename van het vermogen door de goede beleggingsresultaten. Zowel de matchingportefeuille als de returnportefeuille hebben een positieve bijdrage geleverd. Door de sterke daling van de actuele dekkingsgraad met name in maart en april 2020 en het langzame herstel in de loop van 2020, is de beleidsdekkingsgraad over 2020 wel gedaald van 95,2% naar 90,6%. De technische voorzieningen zijn met 77,5 miljoen gestegen van 525,3 miljoen euro naar 602,8 miljoen euro.

Toeslagen- en verlagingbeleid

Vanwege de financiële positie van Pensioenfonds MN per 31 december 2020 heeft Pensioenfonds MN per 1 januari 2021 geen toeslag verleend. Op de pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks voorwaardelijk toeslag verleend. Deze voorwaardelijke toeslag bedraagt maximaal de procentuele stijging van de prijsindex op basis van de Consumentenprijsindex alle Huishoudens (afgeleid), zoals deze wordt vastgesteld door het CBS. De peildatum is steeds 1 juli. Het bestuur beslist jaarlijks, afhankelijk van de financiële positie, in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Over de periode 1 juli 2019 tot 1 juli 2020 is het consumentenprijsindexcijfer alle Huishoudens met 1,56% gestegen. Pensioenfonds MN volgt de prijsindex, maar bij een negatief prijsindexcijfer wordt de indexatie op nul gesteld.

De afgelopen 5 jaren zijn op de opgebouwde pensioenen de volgende toeslagen verleend:

Periode	Toeslagambitie	Verleende toeslag	Prijsstijging ¹⁾	Verlaging
Over 2020	1,56%	0,00%	1,27%	0,00%
Over 2019	1,49%	0,00%	2,63%	0,00%
Over 2018	1,73%	0,00%	1,71%	0,00%
Over 2017	1,36%	0,00%	1,38%	0,00%
Over 2016	0,00%	0,00%	0,32%	0,00%

¹⁾ De hier getoonde prijsstijging is ontleend aan de ontwikkeling van de Consumentenprijsindex, alle huishoudens, zoals gepubliceerd door het CBS, over de periode 1 januari tot en met 31 december.

Premiebeleid

In 2015 is het huidige beleid rond premie en opbouwpercentage vast gesteld. Voor de berekening van de kostendeekkende premie wordt uitgegaan van een gedempte rente gebaseerd op een 5-jaars middeling van de RTS per 30 september van het voorgaande jaar. De vastgestelde kostendeekkende premie op basis van de gedempte rente bevat geen component voor de voorwaardelijke

toeslagverlening. Op basis van dit premiebeleid kan onderstaand overzicht van de premiedekkingsgraad worden gemaakt. Met de premiedekkingsgraad wordt uitgedrukt of de premie die berekend en betaald wordt, voldoende is om nieuwe pensioenopbouw te financieren. Dit is het geval als de premiedekkingsgraad boven de 100% ligt. Als de premiedekkingsgraad hoger is dan de actuele dekkingsgraad, draagt de premie bij aan het herstel van het fonds. Bij premiedekkingsgraad van minder dan 100% is er een tekort en daalt het vermogen van het fonds.

Jaar	Premiedekkingsgraad
2021	87,8% ¹
2020	95,8% ²
2019	107,3%
2018	105,6%
2017	95,5%
2016	96,2%
2015	94,3%

Over de periode 2015-2019 heeft de premiedekkingsgraad zowel onder als boven de dekkingsgraad gelegen. In de periode dat de premiedekkingsgraad groter was dan de actuele dekkingsgraad was dit een voordeel voor slapers en gepensioneerden en de opgebouwde aanspraken van actieven, in de resterende periode was dit een voordeel voor de toekomstige opbouw van actieven.

Voor 2021 wordt verwacht, op basis van de gegevens ultimo 2020, dat er een verlies op premie te zien zal zijn van ongeveer € 4,6 mln. Dit verlies zal gefinancierd worden uit de middelen van het pensioenfonds waardoor alle groepen hieraan bijdragen. Gemeten over de periode vanaf 2015 kan verdedigd worden dat, binnen het kader van een collectief pensioenfonds, de ontwikkeling van de premiedekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad, zodanig is geweest dat er sprake is van een evenwichtige belangenafweging.

In het Pensioenakkoord is opgenomen dat de premie kostendekkend moet zijn (premedekkingsgraad 100%). Dit betekent voor de toekomst bij de huidige lage rentestand een hogere premie of een lagere opbouw of beide.

Vaststelling opbouwpercentage in 2020

De pensioenpremie was voor 2020 niet voldoende om de fiscale maximaal toegestane pensioenopbouw voor het ouderdomspensioen van 1,875% toe te zeggen. Voor 2020 is het opbouwpercentage op 1,266% bepaald.

Het opbouwpercentage van het partnerpensioen was 0,886%, zijnde 70% van het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen.

1. premiedekkingsgraad voor 2021 is gebaseerd op een schatting en sluit aan bij de kwartaalrapportage aan DNB. De premiedekkingsgraden uit de andere jaren zijn gebaseerd op jaarwerkcijfers.
2. Zie voor 2020 ook de toelichting op de kostendekkende premie op pagina 21.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het bestuur heeft in 2020, als onderdeel van zijn fiduciaire verantwoordelijkheid richting deelnemers, pensioengerechtigden en andere stakeholders, verdere stappen ondernomen ten aanzien van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Hier wordt uitgebreid op ingegaan in hoofdstuk IV van dit bestuursverslag.

Toezichthouders: De Nederlandsche Bank en Autoriteit Financiële Markten

Het toezicht op de integere en beheerste bedrijfsvoering van pensioenfondsen wordt uitgevoerd door De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Daarbij is DNB aangewezen als de prudentiële toezichthouder die het materiële toezicht op pensioenfondsen houdt. DNB beoordeelt daarbij de financiële soliditeit van het pensioenfonds en ziet toe op naleving van wet- en regelgeving, vooral de Pensioenwet. De AFM is aangewezen als gedragstoezichthouder belast met het toezicht op de naleving van de zorgplicht van pensioenfondsen en de communicatie.

Naast de jaarlijkse sectorbrede uitvraag naar de niet financiële (integriteits-, operationele- en IT risico's) in het 2e kwartaal van 2020, heeft het bestuur eind augustus 2020 ook een periodiek overleg met DNB gehad.

In juli 2020 heeft AFM bij pensioenfondsen met een verlaagde pensioenopbouw uitvraag gedaan naar de wijze van communiceren hierover. Ook bij Pensioenfonds MN is deze uitvraag gedaan. Eind 2020 heeft AFM een terugkoppeling gegeven. AFM concludeerde dat de berichtgeving tijdig was en dat de deelnemers direct gewezen zijn op wijzigingen in het reglement. Pensioenfonds MN houdt zich hiermee aan de wet. Aanvullend heeft AFM een overzicht van sterke punten en verbeterpunten verstrekt om verdere verbeteringen door te voeren. Deze verbeterpunten zijn ter hand genomen om daar waar mogelijk de communicatie in 2021 en daarna te verbeteren.

Code Pensioenfondsen (de Code)

In het kader van de wet Versterking bestuur pensioenfondsen is in 2014 de Code Pensioenfondsen opgesteld. In deze Code zijn normen geformuleerd voor goed pensioenfondsbestuur. Deze Code is via artikel 33 Pensioenwet en artikel 11 Besluit uitvoering Pensioenwet verankerd in de Pensioenwet. In de Code wordt onder meer ingegaan op de rol van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de Raad van toezicht. De Code bevat ook thema's als integraal risicomanagement, beloningen, diversiteit en verantwoord beleggen. In oktober 2018 is de Code Pensioenfondsen aangepast. De Code is nu ingedeeld naar 8 thema's:

1. Vertrouwen waarmaken
2. Verantwoordelijkheid nemen
3. Integer handelen
4. Kwaliteit nastreven
5. Zorgvuldig benoemen
6. Gepast belonen
7. Toezicht houden en inspraak waarborgen
8. Transparantie bevorderen

De Stichting van de Arbeid en de Pensioenfederatie hebben in 2014 de Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen in het leven geroepen. Deze commissie monitort jaarlijks de naleving van de Code onder meer door het houden van enquêtes onder de pensioenfondsen. Het bestuur van Pensioenfonds MN checkt doorlopend of zij aan de normen van de Code voldoet. De naleving van de Code is gebaseerd op het "Pas toe of leg uit" principe. Dit betekent dat een pensioenfonds de normen van de Code toepast of in het jaarverslag motiveert waarom het een norm niet (volledig) toepast. Op basis van de uitgevoerde checks verklaart Pensioenfonds MN dat het voldoet aan de normen zoals die zijn opgenomen in de Code Pensioenfondsen behalve aan norm 33. Dit wordt in de onderstaande alinea toegelicht.

Diversiteit

Bij de invulling van de bestuurszetels is rekening gehouden met de aanbeveling in norm 33 uit de Code Pensioenfondsen om diversiteit na te streven in de bestuurssamenstelling, zowel wat betreft leeftijd als wat betreft de man-vrouwverdeling. Het huidige bestuur bestond eind 2020 uit vier mannen. De enige vrouw in het bestuur trad in 2020 af vanwege wisseling van baan. Inmiddels is een nieuw vrouwelijk bestuurslid voorgedragen. De Raad van toezicht bestaat uit drie leden, twee vrouwen en één man. In het verantwoordingsorgaan hebben momenteel één vrouw en zes mannen zitting. Het tweede diversiteitscriterium is leeftijd. Binnen het verantwoordingsorgaan zijn zowel leden van jonger dan 40 jaar als leden van 40 jaar of ouder. Binnen het huidige bestuur is het jongste bestuurslid inmiddels 40 jaar geworden. Bij de invulling van een toekomstige vacature zal het bestuur binnen zijn mogelijkheden er naar streven om ook aan het leeftijds criterium te voldoen.

Geschiktheid

Een goed bestuur moet niet alleen over kennis beschikken, maar dient ook in staat te zijn om met die kennis te werken. Een bestuurslid moet geschikt zijn, wat blijkt uit in ieder geval opleiding, werkervaring en competenties en de doorlopende toepassing daarvan. Een bestuurslid moet in staat zijn de voor het besturen van een pensioenfonds relevante onderwerpen te analyseren, daarover besluiten te nemen, de besluiten te evalueren en zo nodig bij te sturen. Wil een bestuur daadkrachtig en effectief zijn, dan dient het bestuurslid – maar ook het bestuur als collectief – over aanvullende bestuurlijke competenties te beschikken.

Het bestuur van Pensioenfonds MN heeft een Geschiktheidsplan opgesteld. Met dit plan geeft het bestuur invulling aan de geschiktheidseisen voor bestuursleden van pensioenfondsen. Om als 'geschikt bestuurslid' te kwalificeren zijn de volgende drie elementen bepalend: deskundigheid, competenties en professioneel gedrag. Tevens is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het bestuur in zijn geheel van groot belang. Met het Geschiktheidsplan kan het bestuur op gestructureerde wijze het niveau van de deskundigheid van het bestuur laten aansluiten bij en zo nodig bijsturen naar wat nodig is voor het goed functioneren van Pensioenfonds MN. Het Geschiktheidsplan wordt regelmatig bijgewerkt en geëvalueerd. Hierbij worden onder andere de competenties, deskundigheid en geschiktheid bekeken en wordt beoordeeld of er nog verdere individuele of collectieve

opleidingsbehoeften zijn. Met het Geschiktheidsplan voldoet het bestuur aan wat is bepaald in de Pensioenwet en de daarop gebaseerde beleidsregels.

Intern Toezicht

Het intern toezicht is vormgegeven door een Raad van toezicht. De Raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De Raad van toezicht is tenminste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De Raad van toezicht legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever, alsmede in het jaarverslag, over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden. De Raad van toezicht doet verslag in hoofdstuk VII van dit jaarverslag.

Communicatie met deelnemers en belanghebbenden

Pensioenfonds MN verzorgt de communicatie over de uitvoering van de pensioenregeling. Het bestuur onderschrijft het belang van transparante communicatie en voert op dit punt een gebeurtenis-gedreven (life events) beleid. Het bestuur stelt om de drie jaar een Communicatiebeleidsplan vast. In het communicatiebeleidsplan worden de contouren geschetst voor de komende jaren. Hierbij is het van belang dat de doelstellingen goed bij het fonds passen en recht doen aan de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. De drie pijlers van het communicatiebeleidsplan zijn: bouwen aan vertrouwen, waar mogelijk digitaal communiceren behoudens wettelijke communicatie zoals het Uniform Pensioenoverzicht, en vergroten van het pensioenbewustzijn.

Als invulling van het communicatiebeleid heeft Pensioenfonds MN onder andere:

- Via de website van het pensioenfonds relevante en actuele informatie aangeboden;
- Digitale nieuwsbrieven opgesteld met informatie wat op dat moment belangrijk is. Deze nieuws brieven zijn ook op de website gepubliceerd;
- Een nieuwsbrief gewijd aan de wijzigingen van de pensioenregeling, de aanpassing van het opbouwpercentage en de toelichting hierop;
- Gewezen op het Pensioenregister en de informatie en faciliteiten die het Pensioenregister beschikbaar stelt;
- Inlooppreekuren bij de pensioenadministrateur georganiseerd waarbij deze in de loop van 2020 digitaal plaatsvonden;
- Het UPO (Uniform Pensioen Overzicht) aan actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden verzonden;
- Een jaarlijkse Algemene Vergadering van Deelnemers en Gepensioneerden georganiseerd op 5 november 2020. Deze digitale en interactieve vergadering werd zeer goed bezocht en werd goed beoordeeld door de aanwezigen.

IORP II

Op 13 januari 2019 is IORP II in de Nederlandse wetgeving opgenomen. IORP II (Institutions for Occupational Retirement Provision) past in de toenemende vereisten voor good governance binnen pensioenfonds. Het uitgangspunt bij de vertaling naar Nederlandse wet- en regelgeving is dat implementatie van IORP II niet tot te belastende vereisten voor pensioenfonds mag leiden. Het formeel vastleggen van bijvoorbeeld de sleutelfuncties betekent

daarom niet dat werkzaamheden moeten worden uitgebreid, maar veel meer dat verantwoordelijkheden worden geformaliseerd. Proportionaliteit is daarbij belangrijk. De invulling van de sleutelfuncties heeft inmiddels plaatsgevonden bij Pensioenfonds MN. Sleutelfunctiehouders worden geacht om als onafhankelijke “countervailing power” binnen het bestuur te acteren op hun gebied. Dit moet bijdragen aan een verhoging van de kwaliteit van de besluitvorming en adequate beheersing van risico's.

Pensioenfonds MN wil waar mogelijk de sleutelfuncties binnen het bestuur beleggen. Daar de houder van de sleutelfunctie niet tevens verantwoordelijk mag zijn voor een primair proces als vermogensbeheer of pensioenadministratie, moesten de taken en verantwoordelijkheden binnen het bestuur opnieuw tegen het licht gehouden worden zodat de inrichting van sleutelfuncties niet in strijd is met richtlijnen van DNB. Pensioenfonds MN heeft de Sleutelfunctie Risicobeheer binnen het bestuur belegd. De Actuariële sleutelfunctie is bij de certificerend actuaris belegd, de Sleutelfunctie Interne Auditfunctie wordt vervuld door een Internal Auditor van uitvoerder MN. De sleutelfunctionarissen zijn inmiddels allemaal formeel getoetst door DNB.

Privacywetgeving

De privacywetgeving is vastgelegd in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Deze verordening geldt voor alle ondernemingen en organisaties die persoonsgegevens bijhouden en verwerken van Europese staatsburgers. In de AVG zijn een aantal rechten met betrekking tot persoonsgegevens vastgelegd. Pensioenfonds MN heeft een privacybeleid wat afgestemd is op de AVG. Het privacybeleid ligt vast in de privacyverklaring die op de website van pensioenfonds MN staat. Het bestuur van Pensioenfonds MN heeft de heer M. Vente van het NCI aangesteld als Functionaris Gegevensbescherming. Hij is ook aangemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. De Pensioenfederatie heeft in het kader van de uitvoering van de AVG een Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfonds. Deze Gedragslijn is bedoeld om pensioenfonds te helpen bij het interpreteren van de privacywetgeving en de implementatie daarvan. Pensioenfonds MN heeft samen met de Functionaris Gegevensbescherming een uitgebreide check gedaan om te controleren of aan de richtlijnen voldaan wordt. Hiervoor is een uitgebreide checklist doorgenomen en ingevuld. Het bestuur heeft naar aanleiding hiervan samen met de Functionaris Gegevensbescherming geconcludeerd dat aan deze gedragslijnen voldaan wordt.

Beloningsbeleid

In 2020 heeft het bestuur het beloningsbeleid aangepast. De aanleiding voor de aanpassing van dit beleid was dat per 1 januari 2020 werkgever MN de vergoedingen voor de werkgeversbestuursleden inclusief BTW doorbelast naar Pensioenfonds MN. Het pensioenfonds heeft nu een compleet beloningsbeleid vastgelegd voor het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. Met het beloningsbeleid conformeert het bestuur zich aan de normen 41-45 uit de Code Pensioenfonds. Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid waarbij de beloning in redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag staat. Het aangepaste beloningsbeleid wordt vastgelegd in de ABTN.

Verkenning toekomst Pensioenfonds MN

Zoals in het voorwoord is gemeld, is het bestuur van Pensioenfonds MN met de stake-holders in gesprek gegaan over de duurzame toekomst van het pensioen fonds. Er is een pensioencommissie opgericht waarin alle stakeholders zijn vertegenwoordigd. Na een verkenning zijn drie voorkeursscenario's uitgewerkt:

1. Een zelfstandig Ondernemingspensioenfonds blijven
2. Aansluiten bij een bedrijfstakpensioenfonds (BPF)
3. Aansluiten bij een Algemeen Pensioenfonds (APF).

Het bestuur heeft geconcludeerd dat, mede op basis van het onderzoeksrapport, het op langere termijn vanuit kosten oogpunt voor de deelnemers beter lijkt om een alternatief te kiezen voor de huidige uitvoering. Op korte termijn is er in de ogen van het bestuur géén reden om het Pensioenfonds MN te liquideren en over te gaan naar een andere uitvoeringsvorm. Als vervolg op het verkennende onderzoek is in het 3e kwartaal van 2020 aan vier BPF-en en vier Apf-en een Request for Information (RFI) gezonden ten behoeve van de toekomstverkenning van Pensioenfonds MN. Alle Apf-en en drie BPF-en hebben gehoor aan dit verzoek gegeven en hebben uitgebreide informatie verstrekt. Bij deze informatie-aanvraag is bij deze fondsen de focus gelegd op de governance, de financiële situatie, het premiebeleid, de kostenstructuur, de dienstverlening, het pensioenakkoord en de toekomstbestendigheid. Ook is gekeken of de fondsen de huidige pensioenregeling van MN kunnen uitvoeren. Van deze RFI is inmiddels een analyserapport opgesteld. Op basis van de visies van alle stakeholders worden de vervolgstappen bepaald.

Collectieve waardeoverdracht

Als Pensioenfonds MN wordt geliquideerd, is collectieve waardeoverdracht van de opgebouwde pensioenen noodzakelijk aangezien alle partijen hebben geconcludeerd dat het gezien de daarmee gemoeide kosten niet wenselijk is een slapend fonds in stand te houden.

De geldende grondslagen en de actuele dekkingsgraad op de overdrachtsdatum bij Pensioenfonds MN en bij het ontvangende pensioenfonds bepalen voor de bij Pensioenfonds MN opgebouwde aanspraken en rechten of bij de waardeoverdracht een verhoging mogelijk is of dat een verlaging noodzakelijk is.

II. Financiële informatie

1. Financiële positie

Grondslagen

Bij de resultaatbepaling en waardering van de activa en passiva wordt uitgegaan van het Financieel Toetsingskader (FTK), de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610) en Titel 9 Boek 2 BW.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is een indicator voor de actuele financiële positie van Pensioenfonds MN. Bij de beoordeling van de dekkingsgraad is het van belang zich te realiseren dat dit een momentopname betreft. Het beleggingsbeleid is gericht op de lange termijn, waarbij wordt uitgegaan van maatschappelijk algemeen aanvaarde theorieën op beleggingsgebied. In de dekkingsgraad is hiermee geen rekening gehouden.

De verhouding tussen het pensioenvermogen en de technische voorzieningen wordt uitgedrukt in de dekkingsgraad. De actuele dekkingsgraad ultimo 2020 bedraagt 96,5% en is licht gedaald ten opzichte van de dekkingsgraad ultimo 2019 (96,9%).

Sinds januari 2015 wordt de vaststelling of een pensioenfonds een tekort heeft mede gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad. Deze beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde actuele dekkingsgraad van de laatste 12 maanden.

Deze dekkingsgraad is minder volatiel zodat beleidsbeslissingen op een evenwichtigere manier gemaakt kunnen worden.”

De beleidsdekkingsgraad bedraagt ultimo 2020 90,6% en is gedaald ten opzichte van ultimo 2019 (95,2%). Op grond van het FTK is het afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad of korting van pensioenaanspraken noodzakelijk is. Indien de beleidsdekkingsgraad zich vijf jaar opeenvolgend onder het minimaal vereist eigen vermogen bevindt en de dekkingsgraad bij die laatste vaststelling ook onder dat niveau ligt zal er een onvoorwaardelijke verlaging worden doorgevoerd van de pensioenaanspraken en de pensioenrechten. Per ultimo 2020 was de beleidsdekkingsgraad voor het zesde achtereenvolgende meetmoment lager dan de benodigde minimale beleidsdekkingsgraad. Op grond hiervan zou in 2021 een onvoorwaardelijke verlaging van de opgebouwde pensioenen doorgevoerd moeten worden. Door gebruik te maken van de vrijstellingsregeling van artikel 8 Regeling Pensioenwet is een verlaging van pensioenaanspraken in 2021 voorkomen. Het fonds zal binnen 10 jaar, gegeven de in dit rapport benoemde uitgangspunten, uit herstel zijn. Het bestuur meent hierdoor, mede gezien het feit dat verlagen maatschappelijk gevoelig ligt, af te kunnen zien van het verlagen van pensioenaanspraken voor alle betrokkenen. Dit heeft in ieder geval een positief effect voor de gepensioneerden omdat hun uitkering niet wordt gekort. Ook de actieve – en gewezen deelnemers hebben baat bij het niet verlagen van hun opgebouwde pensioenaanspraken. Daarnaast ligt de premiedekkingsgraad in 2021 en 2022 onder de 100% waardoor gepensioneerde en gewezen deelnemers bijdragen aan de financiering van de pensioenopbouw van actieve deelnemers, oftewel een voordeel voor deze laatste groep.

Tabel: Dekkingsgraad Pensioenfonds MN per 31 december 2020

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2020	2019	Mutatie
Voorziening pensioenverplichtingen	602.750	525.286	-77.464
Actuele dekkingsgraad	96,5%	96,90%	-0,4%
Beleidsdekkingsgraad	90,60%	95,20%	-4,6%
Vereist eigen vermogen (feitelijk)	16,24%	18,40%	-2,16%
Vereist eigen vermogen (strategisch)	16,70%	18,00%	-1,30%

Rekenrente

De rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen wordt vastgesteld met gebruik van de ultimate forward rate (UFR). De aanpassing van de forward rente bestaat uit een vaste weging van de in de markt waargenomen forward rente (op basis van de driemaands gemiddelde swapcurve) met de UFR. De UFR beoogt een deel van de volatiliteit in de verplichtingen van pensioenfondsen weg te nemen door de rente te laten convergeren naar een langetermijngemiddelde. Het gemiddelde ligt hoger dan de actuele marktrente, waardoor pensioenverplichtingen zullen afnemen en dekkingsgraden als gevolg iets toenemen. De UFR wordt vastgesteld op basis van de gerealiseerde 20-jaars forward rentes in de voorgaande 10 jaar. Dit houdt in dat de UFR niet vaststaat op een vaste rente, maar maandelijks aangepast wordt. De rekenrente daalde in 2020 verder van 0,83 naar 0,26%.

AG Prognosetafel AG2020

Op 9 september 2020 heeft het Actuarieel Genootschap de Prognosetafel AG2020 gepresenteerd. In de prognosetafel AG2020 zijn de waarnemingsjaren 2018 en 2019 toegevoegd. Tevens heeft er een verbetering van de schattings-systematiek plaatsgevonden.

De levensverwachting zal naar verwachting in de toekomst nog steeds stijgen, voor mannen iets sneller dan voor vrouwen. Deze stijging zal naar verwachting echter minder snel verlopen in vergelijking met de vorige Prognosetafels. Vanaf ultimo 2020 hanteert Pensioenfonds MN deze nieuwe Prognosetafels met toepassing van voor MN fondsspecifieke ervaringssterfte. De dekkingsgraad is door de toepassing van de AG prognosetafel en de fondsspecifieke ervaringssterfte met ongeveer 2,2%-punt gestegen.

Korte versus lange termijn

Pensioenfonds MN moet de uitbetaling van opgebouwde pensioenen op de lange termijn veilig stellen. Wanneer de beleidsdekkingsgraad van het fonds niet voldoende is om op lange termijn aan de verplichtingen te voldoen, kan het bestuur verschillende maatregelen nemen: het niet verlenen van voorwaardelijke toeslagen, het niet of slechts gedeeltelijk toekennen van voorwaardelijke extra aanspraken uit de garantieregeling zoals beschreven in het pensioenreglement, aanpassen van de beleggingsmix, en als uiterste noodmaatregel het verlagen van de bestaande pensioenrechten- en aanspraken. Daarnaast kan het bestuur Cao-partijen wijzen op een verslechtering van de financiële positie met het verzoek om een hogere pensioenpremie in het Cao-overleg overeen te komen, om aanvullende stortingen te doen of om de pensioenregeling aan te passen. Aanpassen van het opbouwpercentage kan ook

een maatregel zijn, als de premie niet voldoende is om de opbouw in een jaar te financieren. Daarmee wordt de dekkingsgraad echter niet hoger.

Dekkingstekort

Tabel: Minimaal vereist vermogen

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2020	2019
Aanwezige algemene reserve	-21.363	-16.121
Minimaal vereist vermogen	25.443	22.313
Saldo (dekking)	46.806	-38.434

Conform de bepalingen in het FTK moet Pensioenfonds MN een minimaal vereist eigen vermogen aanhouden. Ultimo 2020 is dit minimaal vereist eigen vermogen voor Pensioenfonds MN vastgesteld op 25.443 duizend euro of wel 4,2% van de technische voorzieningen. Het aanwezige eigen vermogen van Pensioenfonds MN voldeed eind 2020 niet aan deze eis. De minimale beleidsdekkingsgraad moet dus 104,2% zijn.

In aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel heeft het kabinet besloten de regels voor het verlagen van de pensioenen te versoepelen. Omdat de dekkingsgraad van het pensioenfonds eind 2020 hoger was dan 90% is, hoeven de pensioenen niet te worden verlaagd in 2021, zoals op pagina 15 al is toegelicht. Mogelijk zullen ook voor 2021 versoepelde regels gaan gelden, zodat ook begin 2022 de pensioenen alleen verlaagd hoeven te worden bij een dekkingsgraad op 31 december 2021 van minder dan 90%.

Reservetekort

Tabel: Vereist vermogen

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2020	2019
Aanwezige algemene reserve	-21.363	-16.121
Vereist vermogen	100.645	94.659
Saldo (reservepositie)	-122.008	-110.880

Op grond van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (het FTK) moet elk pensioenfonds middels een risicomodel toetsen of het pensioenvermogen groot genoeg is om het risico op te vangen dat het fonds niet aan de verplichtingen zal kunnen voldoen. Pensioenfonds MN past het standaard risicomodel toe dat door DNB is ontwikkeld. Volgens dit model houdt Pensioenfonds MN buffers aan om, in het geval van extreme marktomstandigheden of actuariële wijzigingen, nog aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Op grond van dit model dient Pensioenfonds MN ultimo 2020 een vereist eigen vermogen te hebben van 100.645 duizend euro of te wel 16,7% van de technische voorzieningen (2019: 94.659 duizend euro en 18,0%). Het aanwezige eigen vermogen van Pensioenfonds MN voldoet eind 2020 niet aan deze eis. Het reservetekort van Pensioenfonds MN ultimo 2020 bedraagt 122.008 duizend euro.

Herstelplan

Het Financieel Toetsingskader FTK)) stelt voorwaarden aan de financiële gezondheid van een pensioenfonds. Omdat Pensioenfonds MN per 1 januari 2015 in een tekort verkeerde, moest een herstelplan opgesteld worden. Hierin heeft Pensioenfonds MN aangetoond binnen de daarvoor geldende termijn van maximaal 10 jaar te kunnen herstellen tot tenminste het vereist eigen vermogen. Ieder jaar moet een nieuw herstelplan worden ingediend. Het herstelplan 2021 is vóór 1 april 2021 ingediend bij DNB. Deze voorwaardelijke verlaging mag over meerdere jaren uitgespreid worden. Op basis van de door DNB vastgestelde parameters kan Pensioenfonds MN nog steeds herstellen tot tenminste het vereist eigen vermogen binnen 10 jaar. Voor 1 april 2021 is het herstelplan 2021 ingediend bij DNB. Hierin is het herstelplan 2021 geëvalueerd op basis van de gegevens per 31 december 2020. Ook volgens het herstelplan 2021 wordt het vereist eigen vermogen binnen de herstelperiode op basis van de gehanteerde parameters bereikt. Een voorwaardelijke verlaging van de pensioenen is verplicht als conform het herstelplan blijkt dat Pensioenfonds MN niet is staat is in maximaal tien jaar dit vereist eigen vermogen kan behalen. Ook deze voorwaardelijke verlaging mag over meerdere jaren uitgespreid worden.

Oordeel actuaris

In zijn actuairieel rapport meldt de actuaris dat hij van oordeel is dat per 31 december 2020 is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131, 132 en 133 vanwege het geconstateerde dekkings- en reservetekort.

2. Resultaten

De resultaten over 2020 zijn als volgt samen te vatten:

Tabel: Resultaten Pensioenfonds MN

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2020	2019	mutatie
Premiebijdragen	14.118	15.337	-1.219
ANW	42	41	1
Pensioenuitkeringen	-6.514	-6.183	-331
Herverzekering	12	12	0
Saldo premie -/- uitkeringen	7.658	9.207	-1.549
Beleggingsopbrengsten	65.375	87.875	-22.500
Mutatie technische voorzieningen	-77.472	-92.448	14.976
Overige baten en lasten	-803	-681	-122
Saldo van baten en lasten	-5.242	3.951	-9.195

Premiebijdragen en pensioenuitkeringen

De pensioenpremie is voor 2020 vastgesteld op 26,2% van de pensioengrondslag (2019 26,2%). De totale premiebijdrage van werkgevers en werknemers bedroeg hierdoor 14.118 duizend euro. Samen met de premie voor de vrijwillige ANW-component ad 42 duizend euro bedroeg de totale premiebijdrage 14.160 duizend euro.

De premiebijdragen zijn in 2020 licht gestegen. Deze stijging van de premiebijdragen kan met name worden verklaard door een nagenoeg gelijkblijvend aantal actieve deelnemers en een stijgende salarissom.

De totale som van de pensioenuitkeringen is in 2020 gestegen. Deze stijging wordt veroorzaakt door de toename van het aantal pensioengerechtigden van 271 naar 288 (zie ook III-2).

Kostendekkende premie

De actuaris heeft getoetst of de premie over 2020 kostendekkend is. Dit blijkt ook uit onderstaande tabel.

Premieoverzicht	Kostendekkende zuivere premie	Gedempte kostendekkende premie	Feitelijke premie (26,2% van de PG)
<i>bedragen x 1.000 euro</i>			
Actuarieel benodigde koopsom	13.917	11.234	11.234
Solvabiliteitsopslag o.b.v.			
- Minimum vereist vermogen			
- Vereist eigen vermogen	585	2.022	2.022
Opslag uitvoeringskosten	669	669	669
Aanvulling tot 26,2% van de PG			98
Totale premie	15.171	13.925	14.023
Totaal percentage van de pensioengrondslagsom	28,34%	26,02%	26,2%

Toelichting op de kostendekkende premie

De feitelijke premie (zonder kosten) gedeeld door de kostendekkende premie (zonder kosten) moet minimaal 100% zijn. Primo 2020 is dit 100,7%, $(14.023-669)/(13.925-669)$. De toevoeging van premie aan de voorziening wordt, volgens de richtlijnen van De Nederlandsche Bank, gebaseerd op de RTS per 31 december 2019. Dit is de zuivere kostendekkende premie.

Primo 2020 zou dit tot een negatief resultaat op de premie leiden. De feitelijke premie (zonder kosten) gedeeld door de zuiver kostendekkende premie (zonder kosten) bedraagt namelijk 81,3%: $(14.023-669)/(17.091-669)$. Omdat de opslag voor Vereist Eigen Vermogen volgens de richtlijnen van DNB ook vrijvalt in het resultaat op premie, is het uiteindelijke resultaat op premie in 2020 minder negatief en de premiedekkingsgraad gelijk aan 96,0% $(14.023-669)/(17.091-669-2.505)$.

Feitelijke premie 2021

Op basis van het premiebeleid zoals dit is vastgelegd in de ABTN, zal de premie voor 2021 minimaal gelijk zijn aan de gedempte kostendekkende premie.

Beleggingsopbrengsten

Het totaal rendement bedraagt 12,77 % ten opzichte van 21,18% in 2019. De beleggingsopbrengsten worden uitgebreid toegelicht in hoofdstuk IV.

Kostenvoorziening

Pensioenfonds MN heeft geen aparte kostenvoorziening. Ter dekking van de excassokosten van ingegane pensioenen is in de voorziening pensioenverplichtingen een opslag van 2,5% opgenomen. Daarnaast wordt in de te betalen premie jaarlijks een opslag opgenomen voor administratiekosten. Deze opslag is sinds 2020 1,275% van de pensioengrondslagsom. Een deel van de algemene kosten wordt toegerekend aan vermogensbeheerkosten. Hierbij is per kostenallocatie bekeken of en welk deel van de kosten toegerekend kan worden aan het vermogensbeheer. Uiteindelijk wordt over 2020 16,4% van de pensioenuitvoeringskosten toegerekend aan vermogensbeheer, over 2019 was dit 12,7%. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de toename van de bestuurskosten

Kosten van het fonds

Het bestuur hecht eraan om transparant te zijn over de kosten van het fonds. Waar mogelijk zijn in dit jaarverslag de kosten inzichtelijk gemaakt conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Concreet betekent dit dat een overzicht wordt gegeven van:

- 1) de kosten van pensioenbeheer (in euro per deelnemer);
- 2) de kosten van het vermogensbeheer (in percentage van het gemiddeld belegd vermogen);
- 3) de transactiekosten separaat (eveneens in percentage van het gemiddeld belegd vermogen). De gerapporteerde transactiekosten bevatten zowel de spreadkosten als de brokerage fees.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten bestaan o.a. uit kosten bestuur, bestuursondersteuning, toezichthouders, contributies, actuariskosten en bankkosten. Deze kosten zijn niet alleen gelieerd aan pensioenuitvoering; het is vaak lastig deze kosten toe te rekenen aan pensioenuitvoering of vermogensbeheer. Voor de onderverdeling is een verdeelsleutel bepaald voor de verdeling van dit deel van de pensioenuitvoeringskosten naar vermogensbeheerkosten. Voor 2020 is 16,4% (2019: 12,7%) van de totale pensioenuitvoeringskosten doorbelast naar de vermogensbeheerkosten.

De pensioenuitvoeringskosten bedragen in 2020 827 duizend euro. Per deelnemer is dit 643 euro. In 2019 waren deze kosten 711 duizend euro, per deelnemer was dit 559 euro. De toename van de kosten komt doordat MN sinds 2020 de kosten voor de werkgeversbestuursleden volledig doorbelast.

Tabel: Kosten pensioenuitvoering 2020

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2020	2019
Uitvoeringskosten	657	605
Accountantskosten	55	53
Bezoldiging bestuurders	98	4
Overige kosten	180	158
Saldo (reservepositie)	990	820
Doorbelasting pensioenuitvoeringskosten betrekking hebbend op vermogensbeheer	-163	-110
Totaal	827	710
Actieve deelnemers	999	999
Pensioengerechtigden	288	271
	1.287	1.270
Kosten per deelnemer	643	559

Uit een vergelijking met pensioenfondsen met tussen de 500 en 1700 deelnemers en tussen de 100 en 500 gepensioneerde blijkt dat de pensioenuitvoeringskosten van Pensioenfonds MN iets onder het gemiddelde liggen. Deze kosten zijn mede afhankelijk van de complexiteit van de pensioenadministratie en de wijze van communicatie.

Kostentransparantie vermogensbeheer

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de kosten van het vermogensbeheer. Vervolgens zijn deze kosten uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen.

Tabel: Kosten Vermogensbeheer 2020 exclusief transactiekosten

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2020	%*	2019	%*
Beheerskosten van de beleggingen	2.199	0,41%	2.186	0,46%
Kosten bewaarloon	66	0,01%	54	0,01%
Kosten van vermogensbeheer	2.265	0,42%	2.240	0,47%
Doorbelasting kosten pensioenen	163	0,03%	110	0,02%
Totaal kosten vermogensbeheer	2.428	0,45%	2.350	0,49%

*De kosten van vermogensbeheer en de transactiekosten worden weergegeven in % van het gemiddeld belegd vermogen.

De absolute totale vermogensbeheerkosten exclusief transactiekosten liggen in lijn met vorig jaar. Een hoger gemiddeld belegd vermogen, verbeterde beheervergoedingsafspraken en relatief lagere prestatievergoedingen in de categorie Infrastructuur (als gevolg van een lager rendement) hebben de totale relatieve kosten doen dalen. Wijzigingen binnen de portefeuille hebben niet direct geleid tot grote verschuivingen in de vermogensbeheerkosten

Tabel: Transactiekosten 2020

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2020	%*	2019	%*
Transactiekosten	668	0,12%	447	0,09%

De transactiekosten zijn zowel absoluut als relatief gezien toegenomen ten opzichte van vorig jaar. De stijging in de kosten werd voornamelijk veroorzaakt door hogere transactiekosten van vastrentende waarden. Hier lagen hogere spreads in het eerste deel van 2020 aan ten grondslag, gedreven door de uitzonderlijke marktomstandigheden met de komst van de COVID pandemie. Naast de hogere spreads, was het transactievolume in 2020 hoger dan in 2019. Dit deed zich voornamelijk voor binnen de Matchingportefeuille en de aandelen portefeuille. In 2020 hebben er daarnaast ook allocaties plaatsgevonden naar hoogrentende waarden en aandelen. Dit resulteerde eveneens in extra gemaakte transactiekosten

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de kosten van het vermogensbeheer en de transactiekosten verbijzonderd naar beleggingscategorie:

Beleggingscategorie	Beheer- vergoeding in jaarrekening	Beheer- vergoeding NAV	Performance fees	Overige kosten	Totaal excl. transactie- kosten	Transactie- kosten
<i>bedragen x 1.000 euro</i>						
Vastgoed	-	34	-	3	37	9
Aandelen	-	187	-	19	206	119
Alternatieve beleggingen	-	308	412	89	809	77
Vastrentende waarden	195	593	-	33	821	421
Hedge Funds	-	-	-	-	0	-
Overige beleggingen	-	7	-	-	7	12
Overlay beleggingen	-	-	-	-	0	31
Fiduciaire kosten	290	-	-	-	290	-
Kosten bewaarloon	-	65	-	31	96	-
Doorbelasting kosten pensioenen	-	-	-	163	163	-
Totaal	485	1.194	412	338	2.429	669

Uit vergelijking uit het LCP rapport 2020 en de CEM Benchmarking 2019 blijkt dat de gemiddelde vermogensbeheerkosten bij Pensioenfonds MN onder of rond het gemiddelde in de markt liggen. Daar waar de kosten onduidelijk zijn, is gebruik gemaakt van schattingen volgens de richtlijnen van de Pensioenfederatie. Vermogensbeheerkosten zijn moeilijk te vergelijken tussen pensioenfonds of met een algemene benchmark omdat ze afhankelijk zijn van de mix van de verschillende type beleggingen in een pensioenfonds. Ook zijn de kosten afhankelijk van een actieve of passieve managementstijl. De kosten moeten derhalve altijd worden gerelateerd aan het verwachte rendement en de daarbij gelopen risico's.

De categorie Alternatieve Beleggingen omvat ook de beleggingen in Private Equity. Een zeer aanzienlijk deel (circa € 0,6 miljoen) van de totale vermogensbeheerkosten bij deze categorie komt voort uit Private Equity.

De kosten voor Private Equity zijn relatief hoog door de goede resultaten in de afgelopen jaren. De onderliggende managers delen mee in de goede resultaten in de vorm van prestatievergoedingen die een groot deel van de totale kosten van deze categorie behelzen.

Waardeoverdracht

Sinds 30 september 2015 is de beleidsdekkingsgraad van Pensioenfonds MN lager dan 100 procent. Als gevolg hiervan zijn vanaf 1 oktober 2015 geen verzoeken tot waardeoverdracht meer in behandeling genomen. Alle aanvragen voor waardeoverdracht worden wel administratief voorbereid zodat de waardeoverdracht ter hand genomen kan worden zodra de beleidsdekkingsgraad weer boven de 100 procent uitkomt. Wel zijn sinds de tweede helft van 2019 de automatische waardeoverdrachten van kleine pensioenen gestart. In hoofdstuk III.2 wordt hier nader op ingegaan.

Haalbaarheidstoets

Binnen het FTK zijn pensioenfondsen verplicht ieder jaar een haalbaarheidstoets uit te voeren. Deze haalbaarheidstoets is bedoeld om inzicht te geven in de mate waarin de door Sociale Partners afgesproken pensioenambitie daadwerkelijk gerealiseerd kan worden met het afgesproken beleid. De ambitie van het fonds wordt daarbij vertaald in het pensioenresultaat. Indien de pensioenopbouw volledig is en de indexatie jaarlijks de prijsinflatie, is het pensioenresultaat 100%. In 2015 heeft Pensioenfonds MN een aanvangshaalbaarheidstoets laten uitvoeren. Sinds deze aanvangshaalbaarheidstoets moet jaarlijks de haalbaarheidstoets uitgevoerd worden ter toetsing van de bestaande regeling. Voor 2020 heeft Pensioenfonds MN de haalbaarheidstoets uitgevoerd en ingediend bij DNB. De haalbaarheidstoets 2020 is gehaald. DNB heeft geen opmerkingen op de haalbaarheidstoets.

3. Beleid en verwachtingen

Toeslagenbeleid en kortingsbeleid

Het FTK stelt buffereisen aan pensioenfondsen om tegenvallers op de financiële markten op te kunnen vangen. Als de herstelcapaciteit onvoldoende is om binnen 10 jaar de vereiste buffers te bereiken, komt een voorwaardelijke verlaging van de opgebouwde pensioenen in beeld als ultimum remedium. In dat geval mogen verlagingen worden uitgesmeerd over de komende 10 jaar. Wanneer de beleidsdekkingsgraad gedurende 6 meetmomenten aan het einde van een jaar lager is dan het minimaal eigen vermogen, zal een onvoorwaardelijke verlaging moeten worden doorgevoerd op de opgebouwde pensioenen, zodat per direct de actuele dekkingsgraad minimaal 104,2% wordt. De afgelopen jaren is deze grens verlaagd naar 90% en de verwachting is dat dit in aanloop naar een nieuw pensioencontract ook de komende jaren zal gelden. Afhankelijk van de hoogte van de eventuele verlaging, zal de verlaging direct toepast worden op de opgebouwde aanspraken, of wel evenredig worden gespreid in de tijd over maximaal de duur van het herstelplan. Een pensioenfonds mag pas gedeeltelijk indexeren vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%. Op basis van de gegevens per 31 december 2020 kan volledige indexatie worden gegeven bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 125,0%. Uitgaande van de verwachte ontwikkelingen blijft de kans zeer groot dat ook de komende jaren geen toeslagen kunnen worden verleend. De actuele dekkingsgraad ligt onder het minimaal vereist eigen vermogen.

Evenwichtigheid

Het bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling die door Sociale Partners is vastgesteld. Het bestuur zorgt voor de evenwichtige belangenafweging van (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Tegelijk is het bestuur verantwoordelijk voor het behalen van de financiële doelstellingen en voor goed beheer van het belegde vermogen. Het bestuur handelt volgens de in de Pensioenwet en de Code Pensioenfondsen vastgelegde normen voor goed pensioenfondsbestuur. Het bestuur zorgt ervoor dat de pensioenregeling wordt uitgevoerd zoals vastgelegd in de statuten en het reglement.

Een evenwichtige belangenafweging dient ook in een financiële crisissituatie onderdeel te zijn van de besluitvorming ten aanzien van maatregelen. Bij de beoordeling van de evenwichtigheid van maatregelen kunnen ook maatregelen van andere betrokken partijen zoals de werkgever en Cao-partijen betrokken worden. In onderstaand overzicht is zichtbaar gemaakt welke maatregelen welke doelgroepen raken.

De doelgroepen die moeten worden meegenomen bij het bepalen van de evenwichtigheid zijn:

1. Actieve deelnemers
2. Gewezen deelnemers
3. Pensioengerechtigden
4. Werkgever

Impactanalyse (Belangenafweging)

	Actieven	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden	Werkgever
Premie	Impact	Matige impact	Matige impact	Impact
Toeslagen	Impact	Impact	Impact	Geen impact
Korten aanspraken/rechten	Impact	Impact	Impact	Geen impact
Herstelcapaciteit	Impact	Matige impact	Matige impact	Impact

Bij beleidsvoorstellen wordt er door de sleutelfunctiehouder risicobeheer een voorlegger opgesteld met een risico opinie welke onder meer een belangenafweging bevat.

III. Pensioenbeheer

1. Missie, visie en strategie

In de missie is beschreven waarvoor Pensioenfonds MN staat, wat de bestaansgrond is en welke waarden en identiteit het pensioenfonds kenmerken.

De missie van Pensioenfonds MN is als volgt geformuleerd:

Tegen aanvaardbare kosten zorgdragen voor een toekomstvoorziening voor (ex) medewerkers van MN in lijn met de arbeidsvoorwaarden in de financiële sector. Hierin staan evenwichtige belangbehartiging, faciliteren van deelnemers en innovatiekracht centraal.

De ambitie van het pensioenfonds is het op lange termijn nastreven van de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten, alsmede het streven naar het waardevast houden van ingegane pensioenen en opgebouwde aanspraken. Om deze doelstelling te bereiken, is het van belang dat de beleggingsresultaten van Pensioenfonds MN op lange termijn, binnen aanvaardbare risico's, zo hoog mogelijk zijn. Hierbij houden wij rekening met milieu, sociale factoren en goed ondernemingsbestuur.

Het belang van de (gewezen) deelnemer staat voorop. De kernwaarden integer, toegankelijk en betrokken vormen de uitgangspunten van Pensioenfonds MN. Langs die lijnen probeert Pensioenfonds MN tot een toekomstbestendige pensioenregeling te komen tegen een redelijke prijs.

2. Veranderingen in Wet- en regelgeving

Advies Commissie Parameters

Op 11 juni 2019 is het Advies van de Commissie Parameters uitgebracht. Dit betreffen de parameters die gebruikt worden voor de doorrekening van herstelplan, haalbaarheidstoets, de demping van de pensioenpremie, de vaststelling van de drempel voor bestendige toeslagverlening en de Voorziening Pensioenverplichtingen. De parameters gelden sinds 1 januari 2020, met uitzondering van de aanpassing van de UFR, die is op 1 januari 2021 geïmplementeerd. Volgens DNB brengen de voorgestelde aanpassingen de financiële positie van pensioenfonds meer in lijn met de financieel economische realiteit.

De effecten van deze aanpassingen voor Pensioenfonds MN worden in de jaarrekening bij 'Gebeurtenissen na balansdatum' vermeld.

AOW-leeftijd

Op 8 juli 2020 ontving de Tweede Kamer het waarin minister Koolmees de eerder aangekondigde wijziging van de koppeling van AOW-leeftijd aan de levensverwachting voorstelt. De stijging van de AOW-leeftijd wordt hiermee niet meer een op een gekoppeld aan de stijging van de levensverwachting, maar voor twee derde. Dat wil dus zeggen dat per jaar stijging van de levensverwachting, de AOW-leeftijd met 8 maanden stijgt. Met dit wetsvoorstel wordt de AOW leeftijd in 2025 67 jaar in plaats van 67 jaar en 3 maanden:

- Tot 2021 blijft de AOW-leeftijd 66 jaar en 4 maanden;
- In 2022 is de AOW-leeftijd 66 jaar en 7 maanden;
- In 2023 is de AOW-leeftijd 66 jaar en 10 maanden;
- Vanaf 2024 is de leeftijd 67 jaar.

Lumpsum (bedrag ineens)

Het Wetsvoorstel bedrag ineens, RVU en verlofsparen is op 17 september 2020 aangenomen in de Tweede Kamer. In het wetsvoorstel was vastgelegd dat de gedeeltelijke afkoop op de ingangsdatum van het ouderdomspensioen dient plaats te vinden. De Eerste Kamer heeft bezwaar gemaakt tegen enkele door de Tweede Kamer aangebrachte wijzigingen in het wetsvoorstel. De wet is dus weliswaar aangenomen, maar is ook terug verwezen naar de Tweede Kamer om te zoeken naar beter werkbare aanpassingen van het wetsvoorstel. De beoogde datum inwerkingtreding van dit deel van deze wet is nu 1 januari 2023 en wordt na twee jaar geëvalueerd.

3. Ontwikkelingen aantallen bij werkgevers en deelnemers

Aangesloten werkgevers

Alle werknemers van MN nemen deel aan de pensioenregeling van Pensioenfonds MN. Naast MN is er ultimo 2020 nog één werkgever, met een klein aantal actieve deelnemers aangesloten bij Pensioenfonds MN. Dit betreft Stichting Vakraad Metaal en Techniek.

Deelnemers en belanghebbenden

Het totaal aantal deelnemers en belanghebbenden is in 2020 gestegen van 2.692 ultimo 2019 naar 2.756 ultimo 2020.

Het verloop per categorie blijkt uit het volgende overzicht.

Verloop aantal deelnemers en belanghebbenden in 2020:

Categorie	Aantal ultimo 2019	Bij	Af	Aantal ultimo 2020
Actieven	999	96	-96	999
Gewezen deelnemers	1.422	90	-43	1.469
Pensioengerechtigden	271	32	-15	288
Waarvan:				
Oudersdompensioen	185	23	-9	199
Partnerpensioen	75	6	-4	77
Wezenpensioen	11	3	-2	12
Totaal	2.692	218	-154	2.756
Arbeidsongeschikten	32			

Personen die (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt zijn, vallen zowel onder de definitie van actieve deelnemer als onder de definitie van pensioengerechtigde. Zij zijn deelnemer omdat voor hen (gedeeltelijke) premievrije voortzetting van hun pensioenopbouw plaatsvindt. Voorts zijn zij pensioengerechtigden

omdat aan hen op grond van hun arbeidsongeschiktheid een ingegaan invaliditeitspensioen is toegekend. Ter voorkoming van ongewenste dubbel-tellingen zijn deze personen opgenomen in de groep actieve deelnemers en niet in de groep pensioengerechtigden.

Het aantal personen aan wie op grond van hun arbeidsongeschiktheid een ingegaan invaliditeitspensioen is toegekend is in 2020 toegenomen.

Het aantal pensioengerechtigden jonger dan 68 jaar met een ingegaan (tijdelijk) ouderdompensioen is in 2020 61. Van deze 61 zijn 40 pensioengerechtigden jonger dan de AOW-leeftijd. Ook tijdelijke ouderdompensioenen zijn opgenomen onder ouderdompensioenen.

Het aantal personen dat naast een partnerpensioen ook een Anw-pensioen ontvangt is in 2020 gelijk gebleven en betreft 4 personen.

Gezien de ontwikkelingen bij de aangesloten werkgever MN is de verwachting dat het aantal actieven volgend jaar sterk zal afnemen.

4. Uitbesteding

Uitbestedingsbeleid

Pensioenfonds MN heeft de uitvoering van de pensioenregeling en het vermogensbeheer opgedragen aan Mn Services NV. Hiertoe zijn een Uitbestedingsovereenkomst en een Fiduciair Management Overeenkomst tussen partijen gesloten waarin regels zijn opgenomen inzake de uitbestede werkzaamheden. Door activiteiten uit te besteden, kan het fonds zich focussen op zijn kerntaken. De belangen van (gewezen) deelnemers, uitkeringsgerechtigden en overige belanghebbenden mogen geen gevaar lopen doordat het fonds delen van zijn werkzaamheden heeft uitbesteed aan derden. Ook mag de uitbesteding geen belemmering vormen voor een adequaat toezicht op de naleving van wat in de Pensioenwet bepaald is. De volgende activiteiten zullen nooit worden uitbesteed:

- Taken en werkzaamheden van personen die het dagelijks beleid bepalen, daaronder mede verstaan het vaststellen van beleid en het afleggen van verantwoording over dat beleid;
- Werkzaamheden waarvan uitbesteding de verantwoordelijkheid van het pensioenfonds voor de organisatie en beheersing van bedrijfsprocessen en het toezicht daarop kan ondermijnen;
- Het vaststellen en uitleggen van het Pensioenreglement.

Het bestuur van het fonds selecteert de uitvoerder op basis van kwaliteit, prijs, marktconformiteit en risicoprofiel.

De uitvoerder die de uitbestede activiteiten gaat uitvoeren, voldoet tenminste aan de volgende eisen:

1. De uitvoerder is een professionele dienstverlener die in opdracht van, en voor rekening en risico van pensioenfondsen, pensioenadministraties uitvoert die aan haar zijn uitbesteed.
2. De uitvoerder is aantoonbaar financieel gezond.

3. De uitvoerder beschikt over de vereiste operationele en technische vaardigheden, kwaliteitsnormen, goede naam en competenties.
4. De uitvoerder waarborgt continuïteit van de dienstverlening.
5. De uitvoerder beschikt over een ISAE certificering of een gelijkwaardige zekerheid op de uitbestede processen.
6. De uitvoerder beschikt over de benodigde vergunningen.
7. De uitvoerder beschikt over een beheerst beloningsbeleid. Pensioenfonds MN spreekt met de uitvoerder op een zodanige wijze tarieven af, dat deze niet aanmoedigen tot het nemen van meer risico's dan voor het fonds aanvaardbaar is. De beloning bij de uitvoerder is gericht op het bevorderen van een optimale dienstverlening.
8. Op verzoek van de toezichthouder(s) van het fonds stelt de uitvoerder relevante gegevens ter beschikking aan deze toezichthouder(s) en informeert de uitvoerder het bestuur hierover, zo mogelijk vooraf.
9. De toezichthouder van het fonds krijgt de mogelijkheid om bij de uitvoerder onderzoek ter plaatse te doen of te laten doen.
10. De uitvoerder biedt Pensioenfonds MN een breed palet aan dienstverlening tegen aanvaardbare kosten.
11. De uitvoerder beschikt over een gedragscode zoals die voor uitvoerders wordt voorgeschreven en de naleving daarvan wordt door de uitvoerder gemonitord.
12. Het risicoprofiel van de uitvoerder sluit aan bij de risicobereidheid van het fonds.

Het bestuur let erop dat voorstellen van de uitvoerder goed worden beargumenteerd met voor- en nadelen en dat de uitvoerder – waar mogelijk – alternatieven (met voor- en nadelen) aanbiedt. Het bestuur maakt uiteindelijk uit deze voorstellen zelf een keuze.

Het bestuur heeft een Geschiktheidsplan opgesteld om te waarborgen dat het bestuur van het fonds beschikt over voldoende kennis en competenties om countervailing power richting uitvoerenden te kunnen uitoefenen.

De uitvoerder rapporteert schriftelijk éénmaal per kwartaal aan Pensioenfonds MN aangaande de uitvoering van de overeenkomst conform de afgesproken service levels. Daarnaast ontvangt het bestuur een week-, maand en kwartaalrapportage over de kerncijfers en risicoparagraaf inzake vermogensbeheer. Deze rapportages bespreekt Pensioenfonds MN met de uitvoerder. Ook ontvangt Pensioenfonds MN periodiek een transparant en gedetailleerd overzicht van de kosten. Deze kosten worden onder andere gebenchmarkt via CEM, LCP, de Mercer en E-vestment database.

Pensioenfonds MN kan – wanneer daar aanleiding voor is - audits en onderzoeken uit laten voeren door een door Pensioenfonds MN aangewezen accountant ten einde na te gaan of de uitvoerder bij de uitvoering van de uitvoeringsovereenkomst voldoet aan het in de overeenkomst gestelde, alsmede aan de verplichtingen die voortvloeien uit de toepasselijke wet- en regelgeving. Naast de rapportage over de uitvoering rapporteert de uitvoerder elk kwartaal over alle materiële bijzonderheden met betrekking tot compliance. In 2020 heeft de interne Audit Dienst van MN in opdracht

van het bestuur een audit heeft uitgevoerd betreffende de overgang van de uitkeringsadministratie van het HR-systeem AFAS naar AxyLife. Er een zorgvuldig conversietraject heeft plaatsgevonden voorafgegaan door een uitgebreide testfase in de maanden januari tot en met mei 2020. Door middel van standenvergelijkingen van 'oud' naar 'nieuw' zijn de juistheid en de volledigheid van de uitkeringen in de maand juni aangetoond. Er zijn geen hoog risico bevindingen geconstateerd. De Interne Audit Dienst van MN is positief over de behaalde resultaten. Er waren twee kleine bevindingen die direct zijn opgelost. De interne Auditdienst van MN heeft aangegeven dat zij geen grote omissies hebben geconstateerd. Zij zien op grond van de uitkomsten geen noodzaak tot herhaling of uitbreiding van het onderzoek op korte termijn.

Klachtenprocedure

Pensioenfonds MN kent een klachtenprocedure waarin een nadere invulling wordt gegeven aan het bepaalde in artikel I lid 10 van het pensioenreglement. In 2020 heeft het bestuur geen klachten ontvangen. De klachtenprocedure is voor het laatst bijgewerkt op 4 september 2020 en is te vinden op de website van Pensioenfonds MN.

IV. Vermogensbeheer

1. Algemeen

Doel van het beleggingsbeleid

De doelstelling van Pensioenfonds MN is het op lange termijn nakomen van de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten, alsmede het streven naar het gedurig waardevast houden van de ingegane pensioenen en opgebouwde pensioenaanspraken. Om deze doelstelling te bereiken is het van belang dat de beleggingsresultaten van Pensioenfonds MN op lange termijn binnen aanvaardbare risico's zo hoog mogelijk zijn. De Asset Liability Management (ALM) studie geeft het bestuur de handvatten om deze doelstelling zo optimaal mogelijk in te vullen.

Terugblik op het economisch klimaat van 2020

2020 gaat de geschiedenis in als het jaar van de Corona-crisis. Het eerste geval van de Corona-infectie heeft waarschijnlijk in december 2019 plaats gevonden in Wuhan, China. Op 7 januari werd voor het eerst in het nieuws gebracht dat de situatie ernstig was. Dit leidde snel tot een lockdown in Wuhan en de provincie Hubei. De ontwikkeling bleef in eerste instantie beperkt tot China, maar in februari werd bekend dat er besmettingen waren in andere landen. Japan, Iran, Zuid-Korea en Italië waren de belangrijkste besmettingshaarden. Gezien de incubatietijd van ongeveer twee weken werd duidelijk dat ook andere landen met het virus te maken zouden gaan hebben. In Nederland was sprake van de eerste virusbesmetting op 27 februari, op 23 maart ging Nederland in een 'intelligente lockdown'. Naast van het menselijk leed, waren de gevolgen enorm en "ongekend voor landen in vreedstijd".

De Corona pandemie heeft de grootste krimp van de wereldgroei sinds de Grote Depressie veroorzaakt. Daar waar de kredietcrisis van 2008 zich nog concentreerde in de Westerse wereld, heeft nu praktisch geen enkele economie, regio of sector zich kunnen onttrekken aan de gevolgen van het virus. Maatschappij, economie en financiële markten werden zwaar geraakt. Het diepe ingrijpen op maatschappelijke en menselijke basisbehoeften als gezondheid, voedselvoorziening en vrije mobiliteit heeft een ingrijpende invloed. Strenge indammingsmaatregelen legden (delen van) de economie lam, maar bleken wel effectief in het indammen van de golf van infecties. Het zogenaamde inflectiepunt (kantelpunt) kwam eind april/mei nabij van waaruit economieën geleidelijk konden heropenen. Vanuit schier stilstand in het voorjaar vond hierdoor een scherp economisch herstel plaats. In Europa bleef een grote golf aan ontslagen en Corona gerelateerde faillissementen vooralsnog uit, in de meer flexibele arbeidsmarkt in de VS steeg werkloosheid tot ongekende hoogte om vervolgens ook weer snel terug te veren. Overheden lieten de touwtjes vieren door maatregelen te versoepelen. In het laatste kwartaal kwam er echter weer de klad in. Het aantal infecties nam weer toe, waardoor maatschappijen wederom op slot moesten. In deze situatie moesten de Amerikanen ook nog eens naar de stembus, waar ze na een heel spannende periode uiteindelijk kozen voor Joe Biden als nieuwe president van de Verenigde Staten. Ook sloten het VK en de EU te elfder ure een Brexit akkoord.

Financiële markten reageerden in eerste instantie niet op de ernst van het nieuws uit China. Pas toen er sprake was van brandhaarden elders kwam een verkoopgolf van return assets op gang. Deze verkoopgolf hield aan en accelereerde zelfs toen bleek dat geen enkel land immuun bleek voor het virus. De plotselinge uitval van vraag, door het instellen van lockdowns, maar ook doordat het virus de mensen raakte in hun bestaan, kwam als een totale verrassing. Doordat de omzet flink daalde, maar de kosten bleven, raakten sommige bedrijven in een acute financieringsnood en trokken hun kredietlijnen. Er ontstond er een run op dollars, wat leidde tot een kortstondige liquiditeitscrisis. De 30-jaars swaprente bereikte 25 maart een historisch dieptepunt van -0.40%, 23 maart was het dieptepunt in aandelenmarkten. Kredietopslagen schoten omhoog naar Eurocrisis niveaus.

Deze ingrijpende gebeurtenissen lokten wereldwijd een ongekennde beleidsreactie uit van centrale banken en overheden. Met massale noodsteun, garanties, inkomensondersteuning en andersoortige geldinjecties werd getracht de economische klap op te vangen. Onconventionele middelen werden evenmin geschuwd, aankoopprogramma's van centrale banken werden ongelimiteerd en de Fed week zelfs uit naar risicovol kredietpapier. In Europa kwamen de handen op elkaar voor Eurobonds met wederzijdse schuldaanvaarding. Uiteindelijk bleek de dag waarop de Amerikaanse overheid met een stimuleringspakket kwam - 23 maart - ter waarde van 2.000 miljard dollar het keerpunt. Daarna herstelden vooral aandelenmarkten zeer sterk. Al met al, is de snelheid van het verloop opzienbarend en sneller dan ooit tevoren. Dit geldt voor zowel de snelheid van de rente- en koersdalingen, als ook de rente- en koersstijgingen. Markten herstelden, maar het was voornamelijk de IT en gezondheidszorg die het herstel leidden. Overige sectoren bleven achter, net als de rente, die sinds het 0% punt te hebben bereikt geen opwaartse trend heeft ingezet. Het herstel was opzienbarend ook in het licht van de onderliggende ontwikkelingen. Na het nieuws over de vaccins bleef de positieve trend aanwezig, al werd het herstel in markten breder gedragen dan alleen IT en gezondheidszorg.

Vooruitblik financiële markten 2021

De financiële markten anticipeerden in de tweede helft van 2020 – en zeker na de goedkeuring van diverse vaccins – toenemend op een economisch herstel in 2021. Vooralsnog lijkt 2021 evenwel, economisch gezien, een jaar met twee gezichten te worden. Toenemende infecties, hernieuwde lockdowns en daardoor weer sterk afnemende mobiliteit, zullen waarschijnlijk in de eerste fase van het jaar de economische activiteit in veel regio's nog sterk remmen. "Tweede dip" recessies zijn daarbij zeker niet uitgesloten. Dit geldt met name voor de EMU. Vervolgens echter – nadat met de vaccin-uitrol in het tweede of derde kwartaal bevolkingsbrede groepsimmunitet is bereikt – voorziet een meerderheid van economen en beleidsmakers een (zeer) krachtig economisch herstel in de verdere loop van 2021. Per saldo is de consensus dat 2021 het jaar wordt van een gesynchroniseerd mondiaal economisch herstel. Ondanks opstartproblemen, wijst de vaccin-uitrol in ontwikkelde economieën vooralsnog op dit groeipad, hoewel diverse implementatierisico's nog tot vertraging kunnen leiden.

Een terugkeer naar het pre-Corona niveau van economische activiteit lijkt langer op zich te laten wachten. Te meer daar de economische groei - na het 'inhaaljaar' 2021 - wordt verwacht te matigen in navolgende jaren, wanneer de met de Coronasteun gegenereerde schulden waarschijnlijk zullen worden terugbetaald. Hoewel de Chinese economie inmiddels al op pre-Corona omvang is teruggekeerd, lijkt de EMU economie deze 'mijlpaal' pas in 2022 of zelfs 2023 te zullen bereiken. De laatste maanden is onder economen enige zorg ontstaan dat de zeer genereuze Corona-steun van overheden en centrale banken en de hard gegroeide geldhoeveelheid tot sterk toenemende inflatie kan leiden. Echter, zolang de economische activiteit niet is teruggekeerd op het pre-Corona niveau, zal sprake zijn van ruime arbeidsmarkten en overcapaciteit in productiefaciliteiten. Dit pleegt neerwaartse druk te houden op lonen en prijzen. Sterk oplopende inflatie is daarmee de eerstkomende jaren minder waarschijnlijk. Dit biedt centrale banken de ruimte om een zeer monetair beleid te blijven voeren. Temeer daar de sterk toegenomen schulden slechts houdbaar lijken, wanneer sprake is van lage rentes. Deze stand van zaken en (consensus) verwachtingen komen op hoofdlijn overeen met het MN basisscenario "Langzame revalidatie". Paden naar sterker dan verwacht herstel, hogere inflatie en/of deflatie blijven evenwel niet te verwaarlozen mogelijkheden, met een hogere kans dan in de pre-Corona jaren.

Beleggingsplan 2020

De beleggingsportefeuille is verdeeld in een matching- en een rendementsportefeuille, Begin 2020 bedroeg deze verhouding circa 49%-51%. Het belangrijkste doel van de matchingportefeuille is om te zorgen dat de financiële positie van Pensioenfonds MN niet te veel afhankelijk is van de rentestand. De rendementsportefeuille heeft als doel om een overrendement te genereren zodat onder andere ook aan de toeslagambitie van het pensioenfonds kan worden voldaan. De weging tussen beide portefeuilles kan tussen de 45% en 55% bedragen. Deze verdeling is getoetst aan de in 2018 uitgevoerde ALM studie voor Pensioenfonds MN. Een additionele richtlijn is de beperking van het VEV van de feitelijke portefeuille; deze mag zich niet meer bewegen dan +/- 2%-punt om het strategisch VEV.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het fonds wil rekening houden met de invloed van haar beleggingen op de maatschappij. Tevens is het fonds ervan overtuigd dat mens, milieu en ondernemingsbestuur op de lange termijn de risico rendementsverhouding van beleggingen beïnvloeden. Op deze manier laat Pensioenfonds MN zien dat zij middels Verantwoord Beleggen niet alleen verantwoordelijkheid wil nemen voor een financieel goed pensioen én de wereld waarin deelnemers met pensioen zijn of gaan, maar ook gelooft dat die twee doelstellingen in elkaars verlengde liggen en niet wederzijds uitsluitend zijn.

Het verantwoord beleggingsbeleid van Pensioenfonds MN, dat door de vermogensbeheerder MN wordt uitgevoerd, sluit aan bij de door de Verenigde Naties ondersteunde Principles for Responsible Investment (PRI), een wereldwijde standaard voor verantwoord beleggen. Het verantwoord beleggingsbeleid van het fonds is op deze principes gebaseerd en komt tot uitdrukking in de instrumenten Uitsluiting, ESG-integratie en Actief Aandeelhouderschap.

ESG-integratie

Pensioenfonds MN houdt bij de keuze voor beleggingen rekening met sociale factoren (mensenrechten), milieufactoren en goed ondernemingsbestuur. Environmental Social & Governance (ESG)-integratie betekent het systematisch meewegen van de mogelijke invloeden van mens, milieu en ondernemingsbestuur in beleggingsbeslissingen. Op deze manier is het mogelijk om bedrijven en landen op basis van hun ESG prestaties een score te geven. Een zwakke score kan leiden tot uitsluiting (ook wel “negative screening” genoemd), sterke scores leiden tot insluiting (“positive screening”). In het geval van actieve beleggingen worden ESG-factoren in de bedrijfsanalyses meegewogen.

Zo heeft Pensioenfonds MN sinds 2016 een negative screening op basis van ESG-factoren in de aandelenportefeuilles gehad. Per regio (Europa, Verenigde Staten, Azië en Opkomende Landen) halen we de 10% slechtst scorende bedrijven op criteria voor milieu, mensenrechten en goed ondernemingsbestuur uit de portefeuille. Deze ESG-screening is geëvalueerd over de periode van 2016 tot eind 2020. Hieruit bleek dat de ESG-screening een positief effect heeft gehad op alle aandelenportefeuilles. In de aandelenportefeuille Opkomende Landen was het resultaat het meest positief: de screening heeft hier gemiddeld per jaar 0,4% extra rendement geleid. In Europa en Noord-Amerika was het extra rendement gemiddeld 0,2% per jaar. De bijdrage in het Verre Oosten was 0,1%.

In 2020 hebben we gekeken hoe ESG verder kon worden geïntegreerd in de aandelenportefeuilles. Eind 2020 is daarom de strategie “Bewuste Selectie” geïmplementeerd in de aandelenportefeuilles ontwikkelde landen (Europa, Noord-Amerika en Azië). Het uitgangspunt van Bewuste Selectie is dat Pensioenfonds MN een bewuste keuze maakt waarin ze belegt en waarom. In de strategie zijn randvoorwaarden opgesteld waaraan alle aandelen moeten voldoen voordat er in wordt belegd. Deze uitgangspunten houden rekening met zowel ESG als financiële factoren. Zo wil Pensioenfonds MN niet investeren in schadelijke producten: wij sluiten nu de sectoren tabak, bont, adult entertainment en nucleaire wapens uit. Ook vinden wij dat alleen bedrijven die een goede bedrijfsvoering hebben (en daarin rekening houden met milieu, maatschappij en mensen) op lange termijn goed presteren. Het doel is om dit gedachtengoed de komende jaren ook op andere beleggingscategorieën, zoals Aandelen Opkomende Landen, toe te passen. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat het rendements-/ risicoprofiel onveranderd blijft, maar dat alle keuzes uitlegbaar zijn.

Bij andere beleggingscategorieën worden ESG-factoren nu ook al meegewogen in beleggingsbeslissingen. Zo wordt bij staatsobligaties uit opkomende landen (onder andere) gekeken van welk niveau de democratische instituties van landen zijn en of daar verbetering of verslechtering in is te zien. Ook wil Pensioenfonds MN dat (externe) vermogensbeheerders dezelfde waarde hechten aan verantwoord beleggen als Pensioenfonds MN. Daarom monitort Pensioenfonds MN deze vermogensbeheerders op basis van de zogenaamde Planet-score. Hierbij kennen we punten toe aan het niveau van beleid, de ESG-integratie en ESG-rapportage. Pensioenfonds MN verwacht van (externe) managers dat zij –waar dat kan– ESG-factoren in het beleggingsbeleid meenemen.

Uitsluiting

Het uitsluitingsbeleid van Pensioenfonds MN bepaalt welke ondernemingen en landen van mogelijke investeringen worden uitgesloten wegens betrokkenheid bij respectievelijk controversiële producten óf naar aanleiding van sancties, uitgevaardigd door de Verenigde Naties óf Europese Unie. Pensioenfonds MN sluit ondernemingen uit als hun activiteiten of een deel ervan in strijd zijn met internationale verdragen. Ook beleggen wij niet in een onderneming wanneer een dialoog met een onderneming over een significant ESG-risico niet voldoende resultaat oplevert. Dit was in 2020 bijvoorbeeld het geval met olie- en gasbedrijf ExxonMobil. ExxonMobil is per 1-1-2021 daarom op onze uitsluitingslijst geplaatst. Daarnaast belegt ons fonds niet in staatsobligaties van een land waaraan internationale sancties zijn opgelegd. In 2020 hebben wij twaalf landen en 38 bedrijven uitgesloten.

Actief aandeelhouderschap

Beleggen in ondernemingen brengt bepaalde rechten en plichten met zich mee. Het pensioenfonds stelt zich namens zijn deelnemers op als een actief aandeelhouder. Dit bestaat uit het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en het voeren van een constructieve dialoog met bedrijven waarin belegd wordt. MN voert conform het mandaat het actief aandeelhouderschap namens Pensioenfonds MN uit.

Dialoogprogramma

Het dialoogprogramma probeert negatieve effecten van bedrijven op het resultaat van de beleggingen te voorkomen door met deze bedrijven in gesprek te gaan (dialoog). MN voert namens het fonds het bedrijfsdialogenprogramma en gaat in gesprek met bedrijven waar de ESG-factoren beter kunnen. Denk aan ondernemingen die betrokken zijn bij controverses of in overtreding zijn van internationale standaarden op het gebied van verantwoord ondernemen. Het doel van dit overleg is om de verbeteringen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen te bespreken. Tijdens het dialoogprogramma worden de vorderingen gemeten en beoordeeld. De mate waarin een bedrijf meewerkt en de openheid van zaken die zij geeft, zijn belangrijke graadmeters. Pensioenfonds MN sluit een onderneming uit wanneer de gesprekken met de onderneming niet genoeg resultaat oplevert. Daarbij maken we een zorgvuldige afweging over de mogelijke impact op belanghebbenden.

Voor Environment (milieu) heeft MN namens ons fonds met negen olie- en gasbedrijven en nutsbedrijven gesprekken gevoerd over de energietransitie. Op het gebied van Social zijn er gesprekken gevoerd met bedrijven over onder andere een leefbaar loon in de textielsector en arbeidsomstandigheden in de agrarische sector. Binnen het thema Governance (goed bestuur) hebben we met ondernemingen gesproken over beloningsbeleid, de diversiteit in samenstelling van het bestuur en de mate waarin bedrijven rapporteren over hun langetermijnstrategie.

Stemmen

Het stembeleid van Pensioenfonds MN wordt uitgevoerd voor de ondernemingen waarin we beleggen. Door middel van het uitoefenen van stemrechten op aandeelhoudersvergaderingen beïnvloedt ons fonds het

bestuur en het beleid van ondernemingen. Hiermee voldoet Pensioenfonds MN aan de eisen die de wetgever stelt aan institutionele beleggers, zoals pensioenfonds. Pensioenfonds MN stemde in 2020 wereldwijd op 41.418 onderwerpen op vergaderingen van ondernemingen waarin we beleggen. Het stembeleid evalueren we elk jaar en passen we zo nodig aan.

Klimaat

Klimaatverandering is een fundamentele economische transitie die bijna elke sector waarin Pensioenfonds MN belegt raakt en heeft dus significante financiële consequenties voor de risico-rendement verhoudingen van de beleggingen van Pensioenfonds MN. In het Klimaatakkoord van Parijs is afgesproken dat lidstaten nationale beleidsplannen en ambitieuze doelen voor bijvoorbeeld het terugdringen van CO₂ moeten opstellen om ervoor te zorgen dat de opwarming van de aarde niet boven de twee graden Celsius uitkomt. Ook staat in het verdrag dat het streven is die opwarming niet meer dan 1,5 graad Celsius te laten zijn. Om de klimaatdoelen van Parijs te bereiken moeten burgers, bedrijven en beleggers een inspanning leveren.

Pensioenfonds MN streeft transparantie na met betrekking tot de kansen en risico's die verbonden zijn aan klimaatverandering. Dat kunnen financiële kansen en risico's zijn voor de beleggingen, maar ook fysieke gebeurtenissen die deze risico's beïnvloeden. Pensioenfonds MN heeft zich op het gebied van klimaatverandering ten doel gesteld:

- Jaarlijks de CO₂-voetafdruk van de aandelenportefeuilles te meten;
- Binnen de aandelenportefeuilles met tien bedrijven met een hoge CO₂-uitstoot de dialoog aan te gaan over klimaatrisico's en hen te motiveren klimaatdoelstellingen op te nemen die in lijn zijn met het Parijsakkoord;
- Mee te denken met en het adviseren van overheden en andere wet- en regelgevers over het naleven van effectieve klimaatregulering;
- Het bewustzijn over klimaat bij externe managers te vergroten door onder andere hen verantwoordelijk te stellen voor het inzichtelijk en meetbaar maken van de CO₂-uitstoot in hun portefeuilles.

Pensioenfonds MN heeft het IMVB-convenant ondertekend

Pensioenfonds MN heeft in 2019 het convenant voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) ondertekend. Binnen dit convenant werken pensioenfonds, NGO's, vakbonden en de overheid samen om de risico's van bedrijven waarin zij geïnvesteerd zijn te verkleinen. De afspraken gaan over risico's die niet alleen mogelijk negatieve impact hebben op de bedrijfsresultaten van een onderneming – en daarmee mogelijk anderszins op het rendement voor de aandeelhouder of investeerder – maar in beginsel een negatieve impact kunnen hebben op de omgeving en betrokken belanghebbenden, bijvoorbeeld werknemers en omwonenden. Om te voldoen aan deze afspraken heeft Pensioenfonds MN in het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid de standaarden van de Verenigde Naties over bedrijfsleven en mensenrechten (United Nations Guiding Principles for Business and Human Rights) en de OESO-richtlijnen voor Multinationale ondernemingen onderschreven. Hierin wordt weergegeven op welke wijze internationale bedrijven mensenrechtenrisico's in hun bedrijfsvoering identificeren, prioriteit moeten geven en hier ook gevolg aan dienen te geven.

Ook is in dit nieuwe MVB-beleid beschreven hoe het fonds ESG due diligence toepast en verankerd in de uitbesteding, monitoring en rapportage van externe dienstverleners.

2. Vermogenssamenstelling en rendement

Algemeen

De hierna getoonde vermogenssamenstelling en rendementen zijn gebaseerd op de economische positie en het daarbij behorende beleggingsrisico. Dit is de positie inclusief indirect (door middel van derivaten) ingenomen posities.

Vermogenssamenstelling

	31-12-2020	31-12-2019
Matchingportefeuille	50,1%	48,4%
Duration overlay + liquide middelen	3,3%	1,9%
Kortlopende obligaties	4,8%	5,4%
Langlopende obligaties	22,4%	19,4%
Bedrijfsobligaties	13,4%	15,0%
Particuliere hypotheke	6,2%	6,9%
Rendementsportefeuille	49,9%	51,6%
US High Yield	3,5%	3,3%
EU High Yield	2,9%	3,2%
Emerging Markets Debt HC	4,7%	5,4%
Emerging Markets DebtLC	4,8%	5,4%
Bankleningen	4,0%	3,7%
Aandelen Europa	7,6%	8,2%
Aandelen VS	7,1%	7,1%
Aandelen Verre Oosten	1,9%	1,7%
Aandelen opkomende markten	6,3%	5,3%
Private Equity	2,2%	2,7%
Beursgenoteerd onroerend goed	1,9%	2,3%
Infrastructuur	3,0%	3,3%
Totaal*	100,0%	100,0%

* telt niet op tot 100%, door afrondingen op subniveau.

Rendement 2020 per beleggingscategorie

In de volgende tabel is naast het feitelijk rendement ook het resultaat opgenomen ten opzichte van de relevante benchmark welke door Pensioenfonds MN wordt gehanteerd om de beleggingsresultaten te kunnen vergelijken.

Het feitelijke rendement van Pensioenfonds MN in 2020 bedroeg 12,77%, na aftrek van alle vermogensbeheerkosten. De rendementen op productniveau zijn gebaseerd op een volledige afdekking van het valuta-risico van valuta uit ontwikkelde landen. Vanuit investment beliefs en efficiëntieoverwegingen worden niet alle valuta uit ontwikkelde landen volledig afgedekt.

De impact hiervan op het rendement is verwerkt in het rendement op totaal portefeuilleniveau. Deze impact bedroeg in 2020 -0,21% Dit netto rendement was 0,13% hoger dan het rendement van de benchmark die werd gehanteerd.

	Pensioenfonds MN	Tov Benchmark
Totaal rendement	12,77%	0,13%
Matchingportefeuille	21,23%	-0,15%
Matching overlay	34,11%	0,00%
Kortlopende Staatsobligaties	-0,52%	-0,02%
Langlopende Staatsobligaties	10,14%	0,00%
Bedrijfsobligaties	2,58%	0,06%
Particuliere hypotheke	2,41%	-0,81%
Liquide middelen	-0,37%	0,15%
Hoogrentende waarden	0,39%	1,22%
Europa High Yield	1,01%	-1,11%
VS High Yield	4,29%	0,03%
Emerging Markets Debt HC	2,41%	0,27%
Emerging Markets Debt LC	-5,03%	0,75%
Bankleningen	1,55%	6,12%
Aandelen	9,09%	0,78%
Europa	1,55%	0,41%
Noord-Amerika	18,45%	-0,07%
Verre Oosten	5,40%	0,10%
Opkomende landen	13,87%	2,27%
Private Equity	9,32%	0,00%
Onroerend goed	-1,53%	01,53%
Beursgenoteerd Onroerend goed	-4,22%	3,93%
Infrastructuur	-0,50%	0,00%

Toelichting op de relatieve performance

Er was op totaal niveau sprake van een outperformance van 0,13%. Wat opvalt is de categorieën Particuliere Hypotheken en Europees High Yield ten opzichte van de benchmark voor een underperformance hebben gezorgd. Aandelen opkomende landen, Bankleningen en Beursgenoteerd Onroerend Goed hebben een duidelijke outperformance behaald. Een toelichting op de behaalde out- of underperformance wordt in het volgende hoofdstuk per categorie gegeven.

3. Ontwikkelingen per beleggingscategorie

Vastrentende waarden

Een groot deel, namelijk ca. 67%, van het vermogen van Pensioenfonds MN was per einde 2020 belegd in vastrentende waarden. Ook binnen deze portefeuille vastrentende waarden streeft het fonds naar vermindering van het risico door middel van spreiding van de beleggingen. Deze spreiding vindt plaats door te beleggen in Europese staats- en bedrijfsobligaties, hoogrentende obligaties in verschillende regio's en particuliere hypotheke. Behalve over verschillende segmenten en regio's worden de beleggingen van Pensioenfonds MN in vastrentende waarden ook over verschillende debiteurenkwaliteiten gespreid.

Hoe hoger de debiteurenkwaliteit van de lener is, hoe lager het risico en hoe lager het te verwachten rendement. Andersom geldt dat voor lagere debiteurenkwaliteiten hogere vergoedingen worden ontvangen.

Staatsobligaties

Het was een ongekend jaar. De Corona-uitbraak zorgde voor een nieuw laagterecord in de tienjaars Duitse rente. Deze daalde tot -0,86% in maart als gevolg van de “lockdowns” wereldwijd. Door de massale aankondiging van fiscale stimuleringsmaatregelen steeg de Duitse tienjaars rente vervolgens weer naar -0,2%. De beweging in de rente werd de rest van het jaar gedreven door versoepeling van de maatregelen, hernieuwde “lockdowns” en de aankondigingen van vaccins. De ECB ondersteunde het ruime fiscale stimuleringsbeleid met een nieuw opkoopprogramma om rentes laag te houden en daarmee blijven de oplopende staatschulden betaalbaar. De Duitse tienjaars rente eindigde het jaar op -0,57%, een daling van 0,4%. De dertigjaars Duitse rente eindigde het jaar op -0,16%, een daling van 0,5%. Daarmee heeft de langlopende obligatieportefeuille weer een positief resultaat laten zien van 10,1%.

De langlopende Belgische staatsobligaties zijn dit jaar verkocht. Pensioenfonds MN hanteert een beleid (het landenraamwerk) waarbij elk jaar wordt vastgesteld welke landen passend zijn in de staatsobligatieportefeuille. Bij de jaarlijkse vaststelling van het landenraamwerk kwam naar voren dat België niet langer passend is in de langlopende staatsobligatieportefeuille. België maakt nog wel onderdeel uit van de kortlopende obligatie portefeuille. De rente-afdekking is op peil gehouden door het aangaan van renteswaps. Later in het jaar is de renteafdekking opgehoogd naar 60%, middels de aankoop van een langlopende Duitse staatsobligatie en renteswaps. Voor de aankoop is er geld onttrokken uit de kortlopende obligatie portefeuille.

Euro Investment Grade Bedrijfsobligaties

Europese investment grade bedrijfsobligaties boekten een positief totaalrendement van 2,60% in 2020. Het positieve totaalrendement is terug te voeren op een combinatie van het lopende rendement (carry) en de in 2020 gedaalde rente. De gemiddelde kredietopslag voor Europees IG schuld papier lag aan het einde van 2020 op een vergelijkbaar niveau dan aan het begin van het jaar. In maart werd duidelijk dat het Covid-19 virus grote gevolgen zou hebben voor de wereldeconomie. Voor verschillende sectoren verslechterden vooruitzichten enorm en was de onzekerheid hoog. Kredietopslagen stegen in korte tijd tot crisisniveaus. Het tweede kwartaal kenmerkte zich aan de ene kant door een serie aan afwaarderingen door ratingbureaus en aan de andere kant door het aanleggen van liquiditeitsbuffers door bedrijven. Gedurende de tweede jaarhelft leidde de combinatie van toenemende controle over het virus, verminderde maatregelen, herstellende economische activiteit en versterkte liquiditeitsposities bij bedrijven tot stabilisering van de markt. Met de komst van effectieve vaccins kon de markt het jaar waar het de risico opslag betreft onveranderd afsluiten.

Particuliere Hypotheken

In 2020 werd een recordaantal hypotheekaanvragen geregistreerd van 535 duizend. Tevens zette de stijging van de Nederlandse huizenprijzen in 2020 door. Huizenprijzen zijn met circa 9% in waarde gestegen. De krapte in de woningmarkt is ook te zien in het gegeven dat 58% van de woningen boven de vraagprijs wordt verkocht. Kredietverliezen en betalingsachterstanden in de portefeuille zijn verwaarloosbaar, ondanks de COVID-19 perikelen. Hypotheekrentes zijn in 2020 verder gedaald, evenals de swaprentes. De hogere rentevergoeding ten opzichte van staatsobligaties en investment grade bedrijfsobligaties bleef gehandhaafd.

Hoogrentende waarden

Amerikaanse en Europese hoogrentende bedrijfsobligaties

In 2020 boekten Europese hoogrentende bedrijfsobligaties een bescheiden totaalrendement van ruim 1%. Amerikaanse hoogrentende bedrijfsobligaties boekten een totaalrendement van circa 6% in 2020. Het jaar verliep evenwel uitzonderlijk volatiel. In het eerste kwartaal bedroeg het totaalrendement -12% voor Amerikaanse en -14% voor Europese obligaties, nadat investeerders paniekeerden door onzekerheid over de financieel-economische gevolgen van de coronapandemie. De introductie van grootschalige stimuleringspakketten door centrale banken en overheden voorkwam een gevreesde kredietcrisis en koersherstel volgde. Dat laat onverlet dat het wanbetalingspercentage steeg tot boven de 3% (Europese obligaties) en 6% (Amerikaanse obligaties), het hoogste niveau sinds 2010. De behoefte van bedrijven aan kapitaal uitte zich in een recordactiviteit aan nieuwe uitgiften. Het volume aan 'fallen angels' (voormalig investment grade emittenten) bedroeg een recordomvang van ruim 200 miljard dollar in de Amerikaanse hoogrentende bedrijfsobligatiemarkt. Obligaties van hogere kredietkwaliteit presteerden beter dan obligaties van lagere kredietkwaliteit. Ook het volume aan 'fallen angels' in de Europese markt was met circa 50 miljard euro aanzienlijk hoger dan in voorgaande jaren en resulteerde met name in een toename van het belang van de Auto sector in de vermogenscategorie.

Bankleningen

In 2020 kwam er een abrupt einde aan een lange periode van lage volatiliteit voor deze vermogenscategorie. Maatregelen om de coronapandemie in te dammen, zetten het economisch leven gedeeltelijk stil. Dit zaaide twijfels onder investeerders over de houdbaarheid van de bedrijfsschulden, resulterend in forse koersverliezen in het eerste kwartaal. Echter, grootschalige stimuleringspakketten zorgden ervoor dat kapitaalmarkten open bleven, kredietlijnen konden worden getrokken en sponsors vreemd en/of eigen vermogen inbrachten. Een gevreesde golf van faillissementen bleef uit. Op een paniekerig eerste kwartaal volgde hiermee koersherstel in de navolgende kwartalen. De markt voor institutionele Europese bankleningen groeide met bijna 40 miljard euro naar circa 360 miljard euro. De discount margin van de Credit Suisse Institutional Western European Leveraged Loan index, uitgaande van een gemiddelde looptijd van drie jaar, steeg met 52 basispunten in 2020 en eindigde op 424 basispunten. De gemiddelde prijs bedroeg 98.56 per jaareinde, 100 basispunten lager dan bij aanvang van het jaar.

Emerging market debt hard currency (HC) en local currency (LC)

Het rendement voor obligaties van opkomende landen (harde valuta, US dollar) kwam uit op 4% in 2020. Obligaties van opkomende landen genoteerd in lokale valuta behaalden een positief rendement van 2,7% in 2020 (gemeten in US dollar). De valuta's van opkomende landen daalden ten opzichte van de Amerikaanse dollar. De markt was erg volatiel waarbij in het eerste kwartaal sprake was van een zeer sterke daling vanwege de coronacrisis waardoor een negatief rendement van ruim -15% behaald werd. Het sentiment van beleggers was zeer negatief richting risicovollere vermogenscategorieën wat zich uitte in een recordbedrag aan onttrekkingen van maar liefst \$18 miljard in de harde valuta markt en \$13 miljard in de lokale valuta markt. Echter in het tweede kwartaal en de rest 2020 was sprake van een fors herstel geholpen door wereldwijde steunmaatregelen van centrale banken en overheden. Daarnaast hielp de bekendmaking van het ontwikkeld hebben van verschillende coronavaccins begin november. Binnen HC presteerden landen als Brazilië, Turkije en Dominicaanse Republiek beter dan de benchmark en Argentinië en Ecuador achterbleven vanwege een schuldherstructurering. Binnen LC was sprake van grote verschillen in rendementen waarbij landen als Indonesië en Mexico fors beter presteerden dan de Benchmark terwijl Brazilië en Turkije achterbleven, vooral door een zwakker wordende valuta.

Aandelen

Aandelen vormen eveneens een substantiële categorie binnen de beleggingsportefeuille van Pensioenfonds MN, te weten bijna 25% per eind 2020. In theorie bieden aandelen een hoger verwacht rendement dan vastrentende waarden en spelen daarom een belangrijke rol bij het op niveau en betaalbaar houden van de pensioenen bij Pensioenfonds MN. Het hoger verwachte rendement van aandelen gaat gepaard met een hoger risicoprofiel van deze beleggingscategorie. Dat hogere risico uit zich in een (mogelijk) sterk schommelend resultaat van jaar tot jaar.

Ook binnen de aandelenportefeuille worden de beleggingen over verschillende regio's en segmenten gespreid. Pensioenfonds MN belegt via beleggingsfondsen in aandelen van beursgenoteerde ondernemingen in Europa, de Verenigde Staten, het Verre Oosten en in opkomende landen. Naast beleggingsfondsen in beursgenoteerde aandelen belegt Pensioenfonds MN via een beleggingsfonds ook in Private Equity.

Aandelen ontwikkelde landen

2020 was een jaar van verrassingen. Er was de snelheid waarmee de pandemie escaleerde, de ernst van de lockdowns, de omvang van de wereldwijde overheidsimpulsen en de omvang van het herstel van de aandelenmarkt. Misschien wel de grootste verrassing is dat de wereldwijde aandelen sinds eind november ongeveer 12% zijn gestegen sinds het begin van het jaar - een resultaat dat maar weinigen zouden hebben voorspeld tijdens een wereldwijde pandemie. Nu de Amerikaanse verkiezingen achter de rug zijn en effectieve vaccins ontwikkeld zijn, zijn beleggers optimistisch geworden en stuwen de ontwikkelde markt indices naar recordhoogtes.

Aandelen opkomende landen

Aandelen Opkomende Landen lieten in 2020 een zeer sterk positief jaarrendement noteren. Dit positieve rendement werd onder andere gedragen door het stimulerende monetaire beleid van centrale banken. Covid-19 zorgde in het eerste kwartaal voor sterk dalende aandelenkoersen maar de aandelenmarkten in de opkomende landen wisten hier opmerkelijk snel van te herstellen. Opkomende landen presteerden relatief goed doordat Aziatische landen als China en Zuid-Korea, die een groot deel uitmaken van de benchmark, er relatief snel in slaagden om het virus onder controle te krijgen. De oplopende handelsspanningen tussen China en de Verenigde Staten had geen sterk effect op de aandelenkoersen in China.

Zuid-Korea, Taiwan en China behoorden in 2020 tot de best presterende landen. Griekenland, Egypte en Brazilië behoorden tot de slechtst presterende landen. Op sectorgebied was de IT sector de best presterende sector gevolgd door de Health Care sector en de Consumer Discretionary sector. De slechtst presterende sectoren waren de Real Estate, Energy en Utility sector. Het MN Aandelen Opkomende Landen Fonds behaalde over 2020 een outperformance van 2,4% ten opzichte van de benchmark. Van de actieve managers wist Arrowstreet de benchmark ruim te verslaan, Neuberger Berman en Robeco bleven achter bij de benchmark. UBS beheert de passieve portefeuille binnen het fonds. Er zijn in 2020 geen wisselingen geweest bij de managers van het fonds

Private equity

2020 was vanwege de coronacrisis een uitdagend jaar voor de financiële markten. De impact op Private Equity (PE) is vooral te zien in een verlaging van het totaal opgehaalde kapitaal en een vertraging van de fondsenwerving ten opzichte van de voorgaande jaren. Vanwege reisbeperkingen gaven investeerders de voorkeur aan bestaande relaties en aan grotere meer gevestigde vermogensbeheerders ten koste van kleinere of opkomende beheerders. Due diligence trajecten voor nieuwe relaties werden uitgesteld. De tweede helft van het jaar laat een positiever beeld zien. Door het kunnen uitvoeren van due diligence via video conference gaven investeerders verdere invulling aan de PE beleggingsallocaties. Wereldwijde buyout-deals zijn aanzienlijk hersteld ten opzichte van het tweede kwartaal. Het aantal deals in het derde kwartaal was slechts 0,5% gedaald in vergelijking met het derde kwartaal van 2019. Hoewel de pandemie voortdurende operationele uitdagingen met zich meebrengt heeft de markt zich goed hersteld. Private Equity is een langetermijnbelegging en biedt daarmee in de huidige situatie ook kansen.

Het bestuur heeft op basis van het meest recente CEM benchmarking rapport de kosten voor Private Equity en Infrastructuur gespiegeld voor 2019. Een spiegeling voor 2020 is pas mogelijk als de CEM rapportage voor dat jaar ook beschikbaar is. Het universum voor het CEM Benchmarking rapport 2019 (verder het 'CEM rapport') bestaat uit 22 Nederlandse pensioenfondsen. De omvang van de beleggingsportefeuilles voor deze fondsen bedraagt tussen de € 461 miljoen en € 464 miljard. De omvang van de beleggingsportefeuille van Pensioenfonds MN is per ultimo 2019 € 479 miljoen en daarmee is ze één van

de kleinste fondsen in de vergelijking. De allocatie, performance en kosten voor de illiquide beleggingscategorieën Infrastructuur en Private Equity zijn voor Pensioenfonds MN vergeleken met een peer group van 22 Nederlandse pensioenfonds uit het CEM rapport 2019. De fondsen in de peer group zijn vrijwel allemaal qua omvang groter dan Pensioenfonds MN, tot wel een factor 1000 maal groter qua belegd vermogen. Pensioenfonds MN alloceert een wat hoger percentage van haar beleggingen aan Infrastructuur en Private Equity dan de fondsen in de peer group. Het netto rendement is in 2019 iets lager dan dat van de peer group. Een vergelijking van de totale kosten voor deze beleggingscategorieën laat zien dat de beleggingskosten van Pensioenfonds MN voor Infrastructuur lager zijn dan van de peer group terwijl deze voor Private Equity hoger zijn. De performance gerelateerde kosten van Pensioenfonds MN voor Infrastructuur waren in 2019 ongeveer gelijk aan die van de peer group, terwijl de beheerkosten wat hoger waren. Voor Private Equity geldt dat precies omgekeerd: de performance gerelateerde kosten waren hoger terwijl de beheerkosten lager waren dan van de peer group. Het bestuur is voornemens om op jaarlijkse basis deze vergelijking uit te voeren.

Maatschappelijk verantwoord beleggen kreeg ook in 2020 overduidelijk steeds meer aandacht waarbij een verhoogde nadruk werd gelegd op een verbeterde “social responsible investing” (“SRI”) rapportage en “diversity”. Dit laatste zowel in het personeelsbestand van de Private Equity managers zelf alsmede in hun onderliggende portfeuilleondernemingen.

De portfeuilleondernemingen in de fondsen van het Mn Services Private Equity Fonds bevinden zich grotendeels in de verkoopfase. De markt-omstandigheden voor verkopen blijven aantrekkelijk nu de fysieke operationele uitdagingen worden opgevangen met virtuele alternatieven.

Onroerend Goed

Beursgenoteerd onroerend goed

Europese vastgoedaandelen realiseerden over 2020 een negatief rendement en presteerde iets minder dan aandelen. Het was een zeer volatiel jaar voor een groot deel van de vastgoedaandelen als gevolg van de impact van de Covid-19 crisis. Industriële vastgoedaandelen waren erg gewild door de grote vraag als gevolg van de toename in online shopping (e-commerce). Woningaandelen toonden aan een defensieve belegging te zijn. Waar de eerder genoemde sectoren volop profiteerden van belangstelling onder beleggers hadden retail- en kantoor aandelen het zwaar te verdragen door grote onzekerheid over toekomstige kasstromen en waarderingen. Hierdoor namen beleggers massaal afscheid van deze aandelen. Het beeld draaide enigszins in het vierde kwartaal, na bekendmaking van het beschikbaar komen van een vaccin. Desalniettemin zijn de verschillen in rendementen tussen de verschillende sectoren voor het jaar erg groot.

Duitsland, waar de grootste woning vastgoedaandelen genoteerd zijn, en Noorwegen waren de best presterende landen binnen beursgenoteerd onroerend goed. Vanuit sectorperspectief deden woningen en industriële vastgoedaandelen het qua rendement over het gehele jaar 2020 beter dan de benchmark, terwijl de retail vastgoedaandelen de grootste daling liet zien. De Europese vastgoedaandelenportfeuille heeft in 2020 een rendement

behaald van -4,2%. Dit is een outperformance van 3,9% ten opzichte van de benchmark. Deze outperformance kan vanuit sectorperspectief voornamelijk verklaard worden door de overweging in woningen en de onderweging in retail vastgoedaandelen.

Infrastructuur

Het grootste gedeelte van de infrastructuurbeleggingen bleef ondanks COVID-19 een stabiel rendement genereren vanwege onderliggende lange termijn contracten en gereguleerde inkomsten. Voorbeelden zijn de beleggingen in schone energie, gas, water en elektriciteitsinfrastructuur, welke essentieel zijn en blijven in het dagelijks leven. Daarnaast blijft communicatie infrastructuur van vitaal belang in tijden waar mensen vooral vanuit huis werken. Er zijn echter ook infrastructuurbeleggingen die geraakt zijn door de huidige crisis. De beleggingen in de transportinfrastructuur sectoren en olie gerelateerde infrastructuur hebben de meeste impact gevoeld door de afname van het verkeer en transport en de sterke daling van de olieprijs begin 2020. Beleggingen in olieopslag infrastructuur realiseerden daarentegen een hoger dan verwacht rendement door de sterk toegenomen vraag naar opslagcapaciteit. Binnen passagiersvervoer is voorsnog weinig herstel zichtbaar, omdat in veel landen enkel essentiële reizen zijn toegestaan. Het goedertransport is in veel landen aangetrokken met beperkte hinder van de tweede golf van het coronavirus. De meeste investeringen in 2020 waren in de energiesector, met het overgrote deel hiervan op het gebied van schone energie.

Valuta- en renterisico's

Pensioenfondsen MN heeft in 2020 een US dollar valuta-afdekking van 100% gehanteerd. Daarnaast werden ook de Britse pond en de Japanse Yen voor 100% afgedekt.

De gevoeligheid voor renteschommelingen, die van grote invloed is op de waarde van de pensioenverplichtingen en daarmee de dekkingsgraad, wordt gedeeltelijk afgedekt in nominale termen met een norm van 55% (gebaseerd op markttrente) tot oktober 2020 en met een norm van 60% (gebaseerd op markttrente) per 1 oktober 2020.

V. Risicobeheer

Risicomanagement Systematiek

Binnen Pensioenfonds MN is het gezamenlijke bestuur verantwoordelijk voor goed en integraal risicomanagement. Het bestuur acht dit essentieel om de rechten van de (gewezen) deelnemers en de ingegane uitkeringen te bewaken. De Nederlandsche Bank (DNB) geeft een raamwerk dat het bestuur gebruikt. DNB legt integraal risicomanagement (IRM) uit als een proces van de volgende 4 stappen:

1. het opstellen van de strategie en hieraan gekoppeld het risicoprofiel en de risicobereidheid;
2. het identificeren van de risico's;
3. het opstellen en implementeren van het beleid voor risicobeheersing, tot;
4. de uitvoering, monitoring en terugkoppeling over risico's en beheersmaatregelen.

Om ervoor te zorgen dat IRM goed wordt opgenomen in de organisatie en ook goed blijft werken, wordt dit proces continu doorlopen. Zodoende wordt:

- op het gebied van risicomanagement een zelflerende en zelfsturende organisatie gecreëerd,
- die zich bewust is van de impact van de verschillende risico's en de onderlinge samenhang, als ook, van de opties voor beheersing en de verschillende consequenties hiervan.

Jaarlijks wordt het Beleidsplan Risicomanagement door het bestuur geëvalueerd, waar nodig herzien en vastgesteld voor het volgende jaar. Tevens stelt het bestuur samen met de externe compliance officer en de externe functionaris gegevensbescherming jaarlijks een risicoanalyse op vanuit het gezichtspunt van compliance en privacy.

Beleidsplan Risicomanagement

In 2020 is het 'Beleidsplan Risicomanagement' bijgewerkt. Dit beleidsplan geeft een overzicht van de diverse risico's binnen het pensioenfonds. Daarbij wordt bij ieder risico afzonderlijk inzicht gegeven in de kans dat een dergelijk risico zich voordoet, wat de impact binnen Pensioenfonds MN zal zijn en welke beheersmaatregelen ter beschikking staan. In dat overzicht komen naast de financiële risico's, beleggingsrisico's en de verzekeringstechnische risico's, ook het balansrisico, de operationele risico's, de risico's van uitbesteding, de juridische risico's, de compliance- en integriteitsrisico's aan de orde. Ook bij de niet financiële risico's heeft het bestuur zijn risk-appetite nu vastgesteld. De grootste risico's voor Pensioenfonds MN zijn het renterisico en het marktrisico. Het renterisico betekent dat een daling van de rente een negatieve impact heeft op de dekkingsgraad. Voor het marktrisico geldt dat een daling van aandelenkoersen de financiële positie van het fonds verder onder druk zal zetten.

SIRA

Ook in 2020 heeft het bestuur van Pensioenfonds MN een Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA) uitgevoerd. Het bestuur heeft besloten de

SIRA éénmaal per drie jaar volledig bij te werken en daarnaast jaarlijks kort te updaten. Deze cyclus is in de ABTN 2020 beschreven.

Voor dit jaar zijn, na verwerking van de risicoscores van alle bestuursleden, de onderstaande 3 risico's naar voren met de hoogste netto risicoscore:

- **Categorie: Cybercrime / gegevensbescherming (incl. privacy)**
 1. Het risico dat vertrouwelijke informatie van MN wordt gestolen doordat hackers MN systemen infiltreren via phishing.
 2. Het risico dat de identiteit van een MN collega wordt gestolen, veroorzaakt door diefstal van user credentials met als gevolg dat onrechtmatig gebruik van user credentials / ongeautoriseerde toegang tot data.
- **Categorie: Handelen met voorwetenschap/ Marktmisbruik**
 3. Het risico dat medewerkers koersgevoelige informatie verspreiden aan iemand die deze informatie niet nodig heeft tot het uitoefenen van zijn of haar functie.

Om verder inzicht te krijgen in de mitigering van de twee risico's in de categorie "Cybercrime" zal het bestuur, net als in 2020, aan MN vragen om in de zomer van 2021 een update te geven van de maatregelen die MN neemt om deze risico's te verminderen.

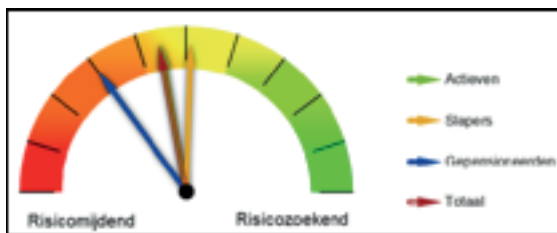
Risicobereidheid, haalbaarheidstoets en doelstellingen

De risicohouding van de deelnemers wordt vertaald door het bestuur naar een risicohouding van het bestuur. De risicohouding van het bestuur is leidend bij de samenstelling van de beleggingsportefeuille. Het bestuur heeft daarbij de risicobereidheid van deelnemers betrokken in de besluitvorming ten aanzien van het strategische risicoprofiel van het pensioenfonds. Hierbij is rekening gehouden met de karakteristieken van het fonds. In 2018 heeft het bestuur voor het laatst een risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers uitgevoerd.

De conclusies uit dit onderzoek zijn:

- De risicobereidheid:
 - Is bij gepensioneerden minder groot dan bij actieven/slapers
 - Er is een lichte voorkeur voor een zekerder maar lager pensioen
 - Het beleggingsbeleid sluit aan bij voorkeur respondenten
- Risicodraagvlak:
 - Is bij gepensioneerden lager dan bij actieven/slapers
 - tegenvallers kunnen opgevangen worden doordat het gemiddeld inkomen relatief hoog is.

In onderstaand figuur is de risicobereidheid weergegeven:

Er wordt onderscheid gemaakt tussen een risicohouding op korte termijn en op lange termijn. De risicohouding is overlegd met het verantwoordingsorgaan, raad van toezicht en met Sociale Partners via de werkgever.

Haalbaarheidstoets

In 2015 zijn door de sociale partners de kwantitatieve normen voor de haalbaarheidstoets vastgesteld:

	Kwantitatieve norm
Vanuit huidige dekkingsgraad	80%
Vanuit Vereist eigen Vermogen	90%
Afwijking bij slechtweerscenario	-38%

Jaarlijks wordt op basis van de haalbaarheidstoets gekeken of de kwantitatieve normen gehaald worden. In juni 2020 is de laatste haalbaarheidstoets voor Pensioenfonds MN afgerond.

Evaluatie 2020	Kwantitatieve norm	Feitelijke dekkingsgraad	Evaluatie
Vanuit huidige dekkingsgraad	80%	84,9%	Geslaagd (84,9% > 80%)
Afwijking bij slechtweerscenario	-38%	-30,8%	Geslaagd (-30,8% > -38%)

Oordeel haalbaarheidstoets

Uit bovenstaande uitkomsten blijkt dat Pensioenfonds MN voor de haalbaarheidstoets 2020 is geslaagd. Vóór 1 juli 2021 moet de haalbaarheidstoets 2021 afgerond worden. De kans dat in deze toets de kwantitatieve normen niet gehaald worden, is reëel. In dat geval zal het bestuur in overleg treden met de sociale partners.

Belangrijkste risico's

Jaarlijks inventariseert het bestuur de belangrijkste risico's, daarbij ondersteund door zijn (adviserend) actuaris, (externe) compliance officer, sleutelfunctiehouders en vertegenwoordiging vanuit het risicomanagement van de uitvoerder. De risico's krijgen daarbij een classificatie "laag", "beperkt", "aanzienlijk" of "hoog". Van de 32 verschillende geïdentificeerde risico's zijn er drie geclassificeerd als "hoog". Dat zijn het renterisico, het zakelijke waarden risico en het spreadrisico.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat rentefluctuaties, als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet, leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat. Van de nominale voorziening pensioenverplichtingen wordt strategisch een gedeelte afgedekt. Het afdekkingspercentage wordt jaarlijks vastgesteld in het beleggingsplan. Ten behoeve van het stapsgewijs toewerken naar de strategische afdekking van 70% vanuit het niveau van 50% als vastgesteld in het Beleggingsplan 2018, is een strategisch pad bepaald waarbij de norm

jaarlijks met 5% wordt opgehoogd. In het Beleggingsplan 2020 is dit beleid gecontinueerd waarbij het Bestuur in september 2020 de stap heeft gezet de normrenteafdekking op te hogen van 55% naar 60%.

Op weekbasis heeft het bestuur inzicht in de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor veranderingen van de rente. In 2020 heeft de daling van de rente geleid tot een daling van de actuele dekkingsgraad. Het positieve rendement van de returnportefeuille heeft dit deels gecompenseerd waardoor de daling van de actuele dekkingsgraad in 2020 beperkt is gebleven. Eind 2020 was de actuele dekkingsgraad 96,5%. Doordat de actuele dekkingsgraad met name aan het einde van het eerste kwartaal en in het tweede kwartaal ver weggezakt was, is de beleidsdekkingsgraad over 2020 behoorlijk gedaald, van 95,2% naar 90,6%. Ultimo 2020 geldt dat een daling van de rentecurve met 1%-punt zou leiden tot een daling van de dekkingsgraad van 96,5% tot 95,2%, ofwel een daling van 1,3% punt.

Zakelijke Waarden Risico en Spreadrisico

Dit is het risico van veranderingen in de waarde van (verhandelbare instrumenten binnen) de beleggingsportefeuille als gevolg van wijzigingen in de marktprijzen. Dit risico omvat zowel een daling van marktprijzen van aandelen (waaronder ook private equity) en vastgoed (gezamenlijk het zakelijke waarden risico) als een daling van de marktprijzen van obligaties (spreadrisico). Pensioenfonds MN gaat dit risico bewust aan omdat beleggingsresultaten de belangrijkste bijdrage aan het pensioenresultaat voor deelnemers leveren. Het risico wordt gedeeltelijk gemitigeerd door te zorgen voor een sterke diversificatie (spreiding) van haar beleggingsportefeuille. Op weekbasis heeft het pensioenfonds inzicht in de gevoeligheid van veranderingen van de marktprijzen op de zogenaamde returnportefeuille van het pensioenfonds. Dit is het gedeelte van de portefeuille bedoeld om rendement boven dat van de verplichtingen te behalen. In 2020 is de waarde van de returnportefeuille gestegen. Per saldo heeft dit een positieve impact gehad op de dekkingsgraad van ongeveer 2,3%.

Compliance en compliance functie

Onder compliance verstaat het bestuur dat het fonds werkt in overeenstemming met de toepasselijke interne en externe wet- en regelgeving. Het bestuur handelt daarbij niet alleen naar de 'letter van de wet', maar juist ook naar de 'geest van de wet'. Een evenwichtige afweging van de belangen van de relevante stakeholders staat daarbij centraal. Bijzondere aandacht gaat uit naar de financiële toezichtwetgeving en integriteit. Het betreft hier met name de 'Pensioenwet'.

In de Pensioenwet is bepaald dat een pensioenfonds zorgdraagt voor een integere en beheerste bedrijfsvoering (artikel 143). In het Besluit financieel toetsingskader is dit nader uitgewerkt (artikelen 18 tot en met 20). Het bestuur hanteert hiertoe onder meer een gedragscode.

De gedragscode is van toepassing op alle personen die aan het fonds zijn verbonden en heeft onder meer betrekking op:

- vertrouwelijkheid;
- relatiegeschenken;

- nevenfuncties;
- melding van belangenconflicten;
- koersgevoelige informatie.

Het toezicht op de naleving van wettelijke regels en regels die voortvloeien uit de gedragscode is uitbesteed aan de externe compliance officer. Dit toezicht heeft mede ten doel reputatieschade te voorkomen en daarmee het integriteitsrisico voor fonds zo veel mogelijk te beperken. De externe compliance officer rapporteert jaarlijks, of zoveel vaker als noodzakelijk is, aan het bestuur van fonds over de uitkomsten van verricht onderzoek.

De functie van compliance officer is extern belegd bij het Nederlands Compliance Instituut (NCI).

Werkzaamheden compliance officer in 2020

Het NCI heeft alle bestuurders van het fonds conform deze Gedragscode begin 2021 gevraagd naar de naleving van de Gedragscode over het jaar 2020. Eind 2019 heeft het bestuur besloten om per 2020 ook de leden van het Verantwoordingsorgaan aan te wijzen als verbonden personen.

De compliance officer heeft de kwartaalrapportages van uitvoerder MN beoordeeld en over de compliance risico's gerapporteerd aan het bestuur. Vragen en bijzonderheden die uit de rapportages naar voren kwamen zijn besproken en opgevolgd.

Het bestuur en de externe compliance officer kwamen voor het rapportagejaar 2020 tweemaal in reguliere vergadering bijeen. Daarnaast is de compliance officer aanwezig geweest in de bestuursvergadering van juli 2020, om de nieuwe Gedragscode toe te lichten en te bespreken. Voor 2021 zijn wederom twee reguliere vergaderingen met het bestuur gepland. Daarnaast vindt, waar nodig, tussentijds overleg plaats.

In 2020 is de Gedragscode geüpdatet. De nieuwe Gedragscode vindt, net als de vorige, zijn basis in de modelgedragscode van de Pensioenfederatie. Ten opzichte van de vorige Gedragscode is een aantal punten aangepast om beter aan te sluiten bij de huidige behoeften van het fonds. Het NCI is naast extern Compliance Officer nu ook aan het pensioenfonds verbonden als extern Functionaris Gegevensbescherming (FG). De FG heeft separaat gerapporteerd aan het bestuur over de ontwikkelingen rondom privacy.

Resultaat uitvraag van verbonden personen over 2020

De uitvraag van de verbonden personen op de thema's zoals beschreven in de Gedragscode heeft geen opmerkingen opgeleverd. Overtreding van de Gedragscode is niet vastgesteld en de Gedragscode is in letter en geest nageleefd door alle bestuursleden, de leden van de Raad van toezicht en de leden van het verantwoordingsorgaan.

VI. Algemene informatie

1. Statutaire doelstelling

Doelstelling

Conform artikel 3 van de statuten stelt Ondernemingspensioenfonds Mn Services (Pensioenfonds MN) zich ten doel om uitkeringen te verstrekken terzake van ouderdom, invaliditeit en/of overlijden aan hen die werkzaam zijn of zijn geweest bij de aangesloten instellingen, alsmede aan hun nabestaanden.

2. Structuur

Bestuur

Het bestuur van Pensioenfonds MN bestaat uit zes leden, drie van werkgeverszijde, twee van werknemerszijde en een namens de pensioengerechtigden.

Per 31 december 2020 bestond het bestuur uit de volgende personen:

Van werkgeverszijde:

P.T.G. Lafranca MBA, voorzitter

drs. Dr. J.C.M. Molenaar RBA

drs. F.P.L. Cordewener AAG

Van werknemerszijde:

drs. G.H.F. van der Wulp CFA FRM

Vacature

Namens pensioengerechtigden:

Vacature

Op 1 september 2020 is mevrouw L.M.J. Lutz afgetreden. Het verantwoordingsorgaan heeft na een wervings- en selectieprocedure in december 2020 mevrouw S.M.A.M. Mevissen voorgedragen als bestuurslid namens de werknemers. Mevrouw Mevissen loopt sindsdien mee als aspirant bestuurslid. In de loop van 2021 zal mevrouw Mevissen ter toetsing worden voorgedragen aan DNB. Nadat DNB heeft ingestemd met de voordracht zal mevrouw Mevissen formeel benoemd worden. Daarnaast loopt sinds medio 2019 de heer J.P.W. van der Horst mee als aspirant bestuurslid namens de pensioengerechtigden. Ook de heer Van der Horst zal in de loop van 2021 ter toetsing worden voorgedragen aan DNB.

Het bestuur kwam gedurende het jaar 2020 in totaal dertig maal bijeen. Dit betrof elf bestuursvergaderingen, twee vergaderingen met het verantwoordingsorgaan, drie vergaderingen met de Raad van toezicht, één vergadering met de deelnemers en gepensioneerden, twee vergaderingen met de werkgever, en twee vergaderingen met de externe compliance Officer en Functionaris Gegevensbescherming. Daarnaast hebben nog zes voortgangsoverleggen met de vermogensbeheerder plaatsgevonden en heeft het bestuur één separate opleidingsdag gehad. De voortgangsoverleggen werden ook gebruikt als kennis- en themasessies. Ook heeft het bestuur een

aparte sessie belegd voor het risicomanagement en voor de systematische integriteits- en risicoanalyse. Tenslotte heeft er één overleg met DNB plaatsgevonden. Naast deze formele overlegstructuur onderhoudt het bestuur ook informeel contact met de diverse gremia.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit 5 leden waarbij de deelnemers en pensioengerechtigden evenredig, op basis van hun onderlinge getalsverhoudingen zijn vertegenwoordigd. Het verantwoordingsorgaan behartigt de belangen van alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Per 31 december 2020 bestond het verantwoordingsorgaan uit de volgende personen:

Namens de deelnemers:

Mw. J. Sijbrandij RVI (voorzitter)

Mw. drs. M. Trojan (secretaris)

Dhr drs. J.H. Trip AAG

Dhr. G.J.J. Moers

Namens de pensioengerechtigden:

B.J. van de Ven

Het verantwoordingsorgaan kwam gedurende het jaar 2020 10 maal in vergadering bijeen, waarvan tweemaal met het bestuur.

In februari 2020 is de heer T.H.F. Menting afgetreden vanwege het einde van zijn dienstverband bij de aangesloten werkgever. Mevrouw S.M.A.M. Mevissen is november 2020 afgetreden vanwege haar voordracht als bestuurslid. Per 1 januari 2021 zijn mevrouw J. Sijbrandij, de heer J.H. Trip en de heer G.J.J. Moers afgetreden na hun eerste termijn. Vanaf 1 januari 2021 zijn de heer W. Vrasdonk (voorzitter), de heer J. Janssens (secretaris), de heer M. Cleij (plaatsvervangend voorzitter), de heer V. van Nunspeet, de heer M. Hoogeland en de heer H. Copini toegetreden tot het verantwoordingsorgaan zodat het verantwoordingsorgaan vanaf 1 januari 2021 weer uit 8 leden bestaat.

Compliance Officer

De functie van Compliance Officer is extern belegd bij het Nederlands Compliance Instituut B.V., (NCI) ten deze vertegenwoordigd door mevrouw F. Planting. Het bestuur en de Compliance Officer kwamen gedurende het jaar 2020 tweemaal in vergadering bijeen.

Functionaris Gegevensbescherming

De functie van externe functionaris gegevensbescherming is extern belegd bij de heer M. Vente van het Nederlands Compliance Instituut B.V. (NCI). De vergadering met de Functionaris Gegevensbescherming wordt gecombineerd met die met de Compliance Officer.

Raad van Toezicht

Bij Pensioenfonds MN wordt het Intern Toezicht ingevuld door de Raad van toezicht. De Raad van toezicht bestaat uit onafhankelijke deskundigen, met als doel na te gaan of het bestuur zijn taak op de juiste wijze invult. Daarbij wordt vooral gelet op de evenwichtige belangenafweging die het bestuur dient te maken. De bevindingen van de Raad van toezicht worden bekend gemaakt en opgenomen in dit jaarverslag.

Per 31 december 2020 bestond de Raad van Toezicht uit de volgende personen:

- Mw. drs. L.A.C. van der Made RBA (voorzitter)
- J.W. Herder RA CPE
- Mw. mr. drs. E.W. Galesloot-Vaal

Mevrouw Van der Made is sinds juni 2018 voorzitter. De Raad van toezicht kwam gedurende het jaar 2018 driemaal met het bestuur in vergadering bijeen en tweemaal tijdens een reguliere bestuursvergadering.

Sleutelfunctiehouders

De introductie van IORP II heeft tot gevolg gehad dat Pensioenfonds MN sleutelfuncties heeft ingericht. Pensioenfonds MN heeft de volgende sleutelfunctiehouders benoemd:

- Actuarieel beheer: Dhr. drs A.J.L. Schilder AAG van Willis Towers Watson Netherlands B.V.
- Risicobeheer Dhr. drs. F.P.L. Cordewener AAG
- Interne Audit Dhr. I. Nashir Msc RE CISSP

De sleutelfunctiehouders worden acteren als onafhankelijk countervailing power binnen het bestuur op hun gebied. Dit moet bijdragen aan een verhoging van de kwaliteit van de besluitvorming en adequate beheersing van risico's.

Certificerend actuaris

De heer drs. J.L.A. Schilder AAG, verbonden aan Willis Towers Watson.

Accountant

Mazars Accountants N.V., ten deze vertegenwoordigd door mw drs. J. van Muijlwijk - Duijzer RA.

Uitbesteding Administratie en vermogensbeheer

De gehele uitvoering van de administratie, secretariële ondersteuning en vermogensbeheer is uitbesteed aan Mn Services NV te Den Haag.

Ondertekening van het Bestuursverslag

Den Haag, 28 mei 2021

Het bestuur

P.T.G. Lafranca MBA

drs. J.C.M. Molenaar RBA

drs. G.H.F. van der Wulp CFA FRM

drs. F.P.L. Cordewener AAG

VII. Verslag van de Raad van Toezicht 2020

1. Inleiding

In 2020 kon de Raad van Toezicht met een goed ingewerkt team haar werk doen. De samenstelling van de Raad is al enige jaren stabiel.

Het bestuur had twee vacatures, één uit 2019 waar reeds een aspirant-lid op meeloopt en één door het vertrek van mevrouw Lutz. Voor deze vacature namens de werknemers is na een uitgebreide selectieprocedure een lid van het verantwoordingsorgaan, mevrouw Mevissen, voorgedragen. Daarmee is de kennis binnen het bestuur goed op peil gebleven. Mevrouw Mevissen, maar ook aspirant lid voor de pensioengerechtigden de heer Van der Horst, worden beiden in 2021 ter toetsing aan DNB voorgedragen.

Het bestuur heeft een druk jaar achter de rug. Naast de reguliere vergaderingen is veel tijd besteed aan “de toekomst van het pensioenfonds”.

Het verantwoordingsorgaan heeft een bewogen jaar achter de rug. Gedurende het jaar zijn er twee leden afgetreden, één door het vertrek bij de werkgever en één doordat ze positie heeft genomen in het bestuur. In 2020 heeft het verantwoordingsorgaan laten zien een goede bijdrage te kunnen leveren aan de toekomstdiscussie door onder andere een actieve, maar ook kritische rol in de pensioencommissie. Per 1 januari 2021 zijn er nog 3 van de 5 leden conform het rooster afgetreden. Deze plekken zijn weer ingevuld. Hierdoor heeft het verantwoordingsorgaan per 1 januari 2021 bijna een geheel nieuwe samenstelling van 8 personen. Gegeven de dossiers die op dit moment spelen is dit een uitdagende rol voor de nieuwe leden.

De samenwerking tussen de organen is goed. Het niveau van kennis in het bestuur en in het verantwoordingsorgaan is hoog. Daarnaast is er goede ondersteuning vanuit de bestuurssecretaris. Daarmee was het fonds in 2020 in goede handen belegd.

2. Opdracht

De Raad van Toezicht heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De raad is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtig belangenafweging door het bestuur. De Raad van Toezicht ziet voorts toe op de naleving van de Code Pensioenfondsen door het fonds en fungeert als klankbord richting bestuur inzake lopende en toekomstige ontwikkelingen. Verder heeft de Raad van Toezicht goedkeuringsrechten bij een aantal specifieke bestuursbesluiten.

Naast het wettelijke kader en de statutaire bepalingen had de Raad van Toezicht in 2020 twee toezicht thema's geformuleerd:

- toekomst Pensioenfonds MN
- opvolging aanbevelingen accountantsrapport 2019 en actuariael rapport 2019.

3. Werkwijze

Alle leden van de Raad van Toezicht onderschrijven en passen de principes uit de VITP code (Vereniging Intern Toezicht Pensioenfondsen) toe bij de invulling van hun toezichtfunctie. Bij de uitoefening van haar functie heeft de Raad van Toezicht toegang tot alle stukken en relevante fondsdocumentatie. Het betreft o.a. agenda's, (concept) notulen van vergaderingen, ABTN, ALM, Beleggingsplan, Risicomanagement- en Vermogensbeheerrapportages. Daarnaast koppelt de secretaris van het bestuur na afloop van iedere bestuursvergadering de gevoerde discussie en genomen besluiten beknopt terug via e-mail. Dit stelt de Raad van Toezicht in staat haar taken adequaat en conform doelstelling in te vullen.

De Raad van Toezicht heeft vijf maal met het bestuur vergaderd (waaronder de vergadering waarin de accountant en actuaris verslag deden en de vergadering waarin de jaarrekening werd vastgesteld en één vergadering bijgewoond ter observatie van het functioneren van het bestuur) en twee keer vergaderd met het verantwoordingsorgaan. Daarnaast nam de Raad van Toezicht deel als toehoorder aan de jaarlijkse deelnemersvergadering (ALV). De voorzitter van de raad heeft contact met de voorzitter van het bestuur, met de voorzitter van het verantwoordingsorgaan en met de werkgever. De Raad van Toezicht vergaderde 5 maal in eigen kring.

De leden van de Raad van Toezicht dragen zelf zorg voor het verwerven en onderhouden van hun deskundigheid. In het eerste kwartaal van 2020 heeft de Raad van Toezicht een zelfevaluatie gehouden.

4. Algemene gang van zaken

Het jaar 2020 stond in het teken van bijzondere en belangrijke in- en externe ontwikkelingen: de coronacrisis, de financiële positie van het fonds inclusief de kans op korten, de strategische toekomstverkenning en het Pensioenakkoord.

Sinds maart 2020 houdt de coronacrisis ons land in de greep. De pandemie bedreigt natuurlijk in de eerste plaats onze gezondheid, maar heeft ook grote invloed op onze maatschappij en economie. Het fonds heeft de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten gehouden en heeft daarbij, naast de financiële gevolgen, ook goed gelet op de continuïteit van de dienstverlening door haar uitbestedingspartners. In 2020 hebben alle activiteiten en processen, soms wel in andere vorm, ondanks deze crises toch doorgang kunnen vinden.

Begin 2020 kwam als gevolg van de financiële effecten van de coronacrisis de dekkingsgraad extra onder druk te staan. De actuele dekkingsgraad zakte eind maart naar 85,5%. Sinds maart heeft de actuele dekkingsgraad een gestaag herstel laten zien naar uiteindelijk 96,5% per eind december 2020. Het fonds heeft met deze dekkingsgraad een reserve tekort en zit in herstel. Het herstelplan 2021 is door het fonds voor 1 april ingediend bij de DNB. Daaruit blijkt dat het fonds kan herstellen tot het vereiste eigen vermogen binnen 10 jaar. Door het begin 2021 genomen besluit van het bestuur om gebruik te maken

van de vrijstellingsregeling, kan het onvoorwaardelijk korten van pensioenen achterwege blijven in 2021. De aanspraken konden niet worden geïndexeerd. In de paragraaf "financiële opzet" wordt hier dieper op ingegaan.

In 2020 is het opbouwpercentage (streefopbouw bedraagt 1,875%) verder verlaagd van 1,565% naar 1,266% van de pensioengrondslag, doordat de feitelijke premie, voornamelijk veroorzaakt door de lage rente, onvoldoende was voor een volledige opbouw. Bovendien wordt vanaf 2020 geen aanvullende premie door de sponsor meer beschikbaar gesteld. De opbouw voor 2021 is nog verder verlaagd, naar 1,185%.

In mei 2021 heeft de Raad van Toezicht het besluit van het bestuur tot vaststelling van de jaarrekening, inclusief het bestuursverslag 2020, goedgekeurd. Voorts heeft de Raad van Toezicht het functieprofiel voor het nieuwe aspirant bestuurslid goedgekeurd en is de Raad van Toezicht gehoord inzake het herbenoemingsproces van een zittend bestuurslid en de voordracht van het aspirant bestuurslid. Eind 2020 tenslotte, heeft de Raad van Toezicht het aangepaste beloningsbeleid goedgekeurd.

5. Bevindingen

a. Governance en bestuur

Zoals in de inleiding al beschreven, kende het bestuur eind 2020 twee vacatures. Voor beide vacatures zijn bestuurders voorgedragen die als aspirant bestuurder meedraaien en die in de loop van 2021 ter toetsing zullen worden voorgedragen waarna ze formeel benoemd kunnen worden. Gezien de ontwikkelingen bij de aangesloten werkgever MN is de verwachting gerechtvaardigd dat het aantal actieve deelnemers sterk zal afnemen. Deze ontwikkeling kan ook consequenties hebben voor de bezetting van het bestuur en het verantwoordingsorgaan. De Raad van Toezicht adviseert het bestuur het toetsingsproces voortvarend op te pakken zodat het bestuur ook formeel weer op sterkte is, mede met het oog op het intensieve bestuurstraject dat het fonds in het kader van de pensioenuitvoering naar de toekomst toe staat te wachten.

IORP II

Eind 2020 waren alle sleutelfuncties, in het kader van de IORP II wetgeving, benoemd door het bestuur, goedgekeurd door DNB en operationeel. Medio 2020, na het vertrek van de beoogd sleutelfunctiehouder internal audit (SFH IA) / tevens bestuurslid, is besloten de SFH IA rol te beleggen buiten het bestuur. De selectieprocedure leidde tot de benoeming van een natuurlijk persoon werkzaam bij Internal Audit MN. De besluitvorming rond de benoeming was zorgvuldig, waarbij aandacht is besteed aan functiescheiding / mogelijke belangenverstrengeling. Begin 2021 heeft de certificerend actuaris, tevens actuariële sleutelfunctiehouder, aangegeven WTW te verlaten. Vanuit WTW is een opvolger aangedragen die door het bestuur is benoemd tot actuariële sleutelfunctiehouder. Alleen de SFH RB maakt deel uit van het bestuur.

Nu alle drie de functionarissen inmiddels zijn getoetst door de DNB, zal de Raad van Toezicht periodiek met hen in gesprek treden om te vernemen of zij in staat zijn op onafhankelijke wijze vorm te geven aan de countervailing power

binnen het bestuur en jegens de gespecialiseerde gesprekspartners van de uitvoeringsorganisaties.

In het kader van het waarborgen van een beheerste en integere bedrijfsvoering ondersteunt de Raad van Toezicht zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan in hun streven om bij voortduring aandacht te hebben voor eventuele belangentegenstellingen die zowel jegens de fondsbelanghebbenden als de uitvoeringsorganisaties van het fonds kunnen ontstaan in de uitoefening van hun functie.

De interactie tussen de verschillende fondsorganen: bestuur, toezicht en verantwoording is open en toegankelijk en functioneert goed. Elk orgaan is in staat vanuit haar eigen rol de gewenste bijdrage te leveren en zo bij te dragen aan een professionele aansturing van het fonds. Het verantwoordingsorgaan heeft ook in 2020 weer laten zien inhoudelijk en procesmatig kundig en professioneel haar rol te vervullen. Met ingang van 2021 is het verantwoordingsorgaan bijna volledig vernieuwd. De Raad van Toezicht dankt het "oude" verantwoordingsorgaan voor haar inspanningen om het nieuwe verantwoordingsorgaan goed beslagen ten ijs te laten komen. Er is veel tijd besteed aan de overdracht van kennis in kennismakingsgesprekken en verdiepingssessies.

Code Pensioenfondsen

Het bestuur heeft aan de hand van een checklist vastgesteld en onderbouwd vastgelegd hoe zij aan de normen van de Code voldoet. Daar waar zij de norm niet (volledig) toepast wordt dat gemotiveerd toegelicht. Per thema/norm is door de Raad van Toezicht vervolgens vastgesteld dat aan de naleving van de Code is voldaan door toepassing of een gemotiveerde toelichting op het ontbreken daarvan (leeftijdscriterium uit norm 33) In het jaarverslag wordt dit toegelicht.

Beloningsbeleid

In 2020 heeft werkgever MN aangegeven de vergoedingen voor de werkgeversbestuursleden in het vervolg door te belasten aan het fonds. Dit was aanleiding het beloningsbeleid van het fonds te herzien. Het beloningsbeleid is uitgebreid besproken binnen het bestuur en met het verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht en omvat alle bestuursorganen en conformeert zich aan de normen 41-45 uit de Code Pensioenfondsen.

Toezichthouder DNB

DNB heeft met ingang van 2021 haar toezichtaanpak aangepast en werkt voortaan met impactklassen. Het fonds is ingedeeld in de laagste impactklasse (I1) waardoor het jaarlijks regulier relatiegesprek vervalt. De Raad van Toezicht adviseert het bestuur daarom blijvende aandacht te hebben voor het onderhouden van de relatie met de toezichthouder.

b. Missie, visie en strategie

In 2020 heeft het bestuur de verkenning naar een duurzame toekomst voortgezet. Samen met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan zijn binnen de ingestelde pensioencommissie op basis van een zeer zorgvuldige

verkenning drie voorkeursscenario's uitgewerkt. Een zelfstandig fonds blijven, aansluiten bij een BPF of een APF. Het bestuur heeft geconcludeerd dat, alhoewel er op de korte termijn geen noodzaak is, het op de langere termijn, met name vanuit een kosten oogpunt, wel in de rede ligt om een alternatief te kiezen voor de huidige uitvoeringsvorm. In het 3e kwartaal van 2020 is daarom een Request For Information (RFI) uitgezet bij vier BPF'en en vier Apf'en. Bij deze informatie uitvraag is de focus gelegd op de volgende onderwerpen: governance, financiële positie, premiebeleid, kostenstructuur, dienstverlening, toekomstbestendigheid en gevolgen van het Pensioenakkoord. Ook is gekeken of de fondsen de huidige pensioenregeling van MN kunnen uitvoeren. Van de uitkomsten uit het RFI proces is inmiddels een rapport opgesteld op basis waarvan de verschillende stakeholders hun visie hebben bepaald.

Het bestuur heeft sinds 2019 en gedurende 2020 op zeer zorgvuldige wijze, samen met de andere stakeholders, het toekomst verkenningsproces doorlopen en vervolgstappen gezet. Zij heeft daarbij steeds alle belangen afgewogen. Het verantwoordingsorgaan is betrokken bij dit proces omdat zij vanuit haar medezeggenschapsrol deelneemt in de pensioencommissie. De Raad van Toezicht heeft er voor gekozen geen rol te vervullen in het verkenningsproces zelf omdat zij meerwaarde ziet voor het fonds als zij, ook in dit proces, geheel onafhankelijk haar toetsende en adviserende rol ten behoeve van het fonds vervult.

De Raad van Toezicht wordt door het bestuur uitgebreid geïnformeerd en meegenomen in het proces en de vervolgstappen. Zij heeft op basis daarvan haar toezicht rol en haar rol als sparring partner en adviseur goed kunnen vervullen. De Raad van Toezicht ondersteunt het voornemen om in de vervolgfase ook een externe adviseur ter ondersteuning van het bestuur aan te stellen.

De Raad van Toezicht beveelt het bestuur aan de evenwichtigheid voor deelnemers met betrekking tot besluiten over de toekomst van het fonds indien mogelijk behalve kwalitatief ook kwantitatief te onderbouwen. De Raad van Toezicht blijft de ontwikkelingen kritisch volgen.

c. Financiële opzet

De financiële positie van het pensioenfonds is mager, het fonds verkeert al een aantal jaren in zowel een dekkings- als reservetekort en verleent voor het 12de jaar achtereen geen toeslag. Het geambieerde opbouwpercentage van 1,875% kan sinds 2016 niet meer gerealiseerd worden doordat de vaste premie van 26,2% onvoldoende kostendekkend is voor een volledige opbouw. Ondanks verdere dalingen van het opbouwpercentage in 2020 en 2021 (-30bp resp. -8bp, naar 1,185%), ligt de premiedekkingsgraad in 2020 en 2021 (verwachting) onder de actuele dekkingsgraad. Tussen 2015 en 2020 bewoog de premiedekkingsgraad zowel boven als onder de 100%.

De beleidsdekkingsgraad bedroeg eind december 90,6% en was daarmee voor het zesde achtereenvolgende meetmoment lager dan het minimaal vereiste eigen vermogen (104,2%). Door het begin 2021 genomen besluit van het bestuur om gebruik te maken van de geboden vrijstellingsregeling bij een actuele dekkingsgraad groter dan 90%, kan het onvoorwaardelijk korten van

pensioenen achterwege blijven in 2021. De beleidsdekkingsgraad van 90,6% staat het verlenen van toeslagen niet toe.

Bij de besluitvorming rond de sturingsmiddelen premiedekkingsgraad, opbouwpercentage en korten is de evenwichtigheid van de besluiten voor de actieven, gepensioneerden en slapers kwalitatief onderbouwd en voorzien van een positieve opinie van de 2de lijn. De Raad van Toezicht is van mening dat de besluitvorming zorgvuldig heeft plaatsgevonden. De deelnemers zijn voorts adequaat geïnformeerd, zowel over de verlaagde opbouw als over het besluit om niet te korten.

Uit het begin 2021 geactualiseerde herstelplan blijkt dat de actuele dekkingsgraad per ultimo 2020 boven de kritische dekkingsgraad ligt en dat het pensioenfonds binnen 10 jaar weer op het niveau van het VEV kan zitten.

d. Beleggingsbeleid en vermogensbeheer

Het fonds heeft na de ALM en het nieuwe beleggingsplan van 2019 in 2020 weinig veranderd aan de portefeuille, maar wel haar kaderstellend plan op basis van de ALM studie uitgevoerd. Hierin gaat de renteafdekking naar een hogere afdekking van 70%. Hiertoe is in 2019 de eerste stap gezet van 50% naar 55% (marktrentebasis) en in 2020 de tweede stap naar 60%. Deze renteafdekking heeft voor een groot deel de negatieve effecten van de dalende rente op de dekkingsgraad kunnen beperken.

In 2020 heeft het fonds aandacht besteed aan een verdere integratie van ESG in de aandelenportefeuille door "Bewuste Selectie" toe te voegen. Er worden bepaalde sectoren uitgesloten, maar ook wordt gekeken naar de bedrijfsvoering van de bedrijven waarin wordt belegd. Voor nu geldt de strategie voor Noord-Amerika, Azië en Europa, maar in de toekomst is het doel dit te verbreden naar opkomende landen. Daarnaast heeft het fonds eind 2019 het IMVB (Internationaal Maatschappelijk verantwoord Beleggen) convenant ondertekend en haar MVB beleid daarop aangepast. Begin 2021 is een concept communicatieplan MVB gemaakt met daarin de onderwerpen die in het kader van MVB met de deelnemer kunnen worden gedeeld via de website of nieuwsbrieven. De Raad van Toezicht is van mening dat het fonds goede stappen op dit gebied maakt en er op een transparante manier over communiceert.

Afhankelijk van de toekomstdiscussie wordt dit jaar wellicht nog een ALM uitgevoerd. Hierover wordt in de zomer beslist. Gezien de toekomst van het pensioenfonds en het pensioenakkoord, zal er met andere uitgangspunten en toekomstscenario's rekening gehouden moeten worden.

e. Evenwichtige belangenafweging

Het bestuur heeft in 2020 invulling gegeven aan de wens van de Raad van Toezicht om de evenwichtige belangenafweging meer zichtbaar te laten plaatsvinden. Zij legt de belangenafweging vast in voorleg notities, opinies en notulen. Als gevolg van deze meer gestandaardiseerde werkwijze is in de afweging als vanzelf meer aandacht voor het in ogenschouw nemen van alle, zowel positieve als negatieve, belangen en/of effecten.

f. Uitbesteding

Vrijwel alle operationele activiteiten op het gebied van pensioen- en vermogensbeheer (inclusief bestuursondersteuning, beleidsadvies, communicatie en financiële administratie) van het fonds zijn uitbesteed aan MN Services (MN). De beheersing van het uitbestedingsrisico is vormgegeven in het uitbestedingsbeleid. Het bestuur ontvangt uit hoofde van de uitbestede activiteiten een groot aantal adviezen en rapportages van MN. De countervailing power van het bestuur is adequaat, er wordt kritisch doorgevraagd en het bestuur maakt zelfstandig keuzen op basis van de (o.a.) door MN aangereikte alternatieven.

De dienstverlening van MN Pensioen- en Vermogensbeheer wordt jaarlijks door middel van een balanced scorecard geëvalueerd door het voltallig bestuur en vervolgens besproken met de accountmanagers van MN. Net als vorig jaar scoort MN Vermogensbeheer goed (7.5). Ook bij MN Pensioenbeheer zijn de scores in het algemeen goed, uitgezonderd de ondersteuning bij communicatie. Dit onderdeel scoorde onvoldoende, mede door onderbezetting bij MN. De communicatieondersteuning is inmiddels opnieuw opgezet en versterkt, de eerste positieve resultaten hiervan zijn inmiddels zichtbaar.

De uitbestedingskosten voor pensioenuitvoering stegen in 2020 met 15% naar € 643 per deelnemer, enerzijds omdat de kosten van werkgeverbestuursleden sinds 2020 volledig werden doorbelast maar anderzijds ook door stijgende overige uitvoeringskosten, waaronder de kosten voor de wettelijk verplichte inrichting van de sleutelfuncties. Deze kosten drukken steeds zwaarder op de kosten per deelnemer van het fonds, vanwege het kleine aantal deelnemers dat in de komende jaren naar verwachting sterk zal dalen. Het stijgende niveau van de kosten per deelnemer was een belangrijke driver voor het starten van de toekomst verkenning naar een (goedkopere) alternatieve uitvoeringsvorm.

g. Risicomanagement

Het Beleidsdocument Risicomanagement is door het bestuur bijgewerkt, waarbij o.a. de risk appetite voor de niet -financiële risico is vastgesteld en toegevoegd. De rol van de SFH RB heeft zich verder ontwikkeld in 2020; relevante besluiten werden voorzien van een risico-opinie en de Q rapportage toont de ontwikkeling van het risico-profiel van het pensioenfonds, waarbij de netto risico's zowel financieel als niet financieel in het perspectief van de risk appetite worden gebracht. Ter verdere verbetering beveelt de Raad van Toezicht ook de (ontwikkeling van de) strategische risico's toe te voegen aan de Q rapportage.

Ten aanzien van de beheersing van de IT risico's bij uitbestedingspartij MN, bleek uit de risico rapportage van MN dat bij een review van de maturity scan op de 58 DNB controls het aantoonbaar maken van de beheersing van een aanzienlijk aantal controls verbetering behoeft. Het pensioenfonds beschikt niet over de maturity scan noch over het review rapport. Het pensioenfonds is in gesprek met MN over een kennissessie omtrent de geplande en gerealiseerde verbeteringen in 2021 op het gebied van informatiebeveiliging bij MN. De Raad van Toezicht zal dit monitoren in 2021.

De activiteiten en rapportages van de sleutelfuncties en de ERB, worden door de Raad van Toezicht gezien als nieuwe relevante elementen binnen het integraal risicomanagement raamwerk. De SFH RB en de actuariële SFH rapporteren eenmaal per kwartaal, de SFH IA halfjaarlijks.

In 2020 is een reguliere ERB gestart, met als centrale vraag “hoe staat het met de toekomstbestendigheid van het fonds”. ERB uitkomsten kunnen het bestuur waardevolle inzichten geven in hoe strategische uitdagingen te adresseren. In dit geval liep de ERB min of meer parallel aan de toekomstverkenning van het fonds en zullen de conclusies uit de verkenning leidend zijn bij het beantwoorden van de centrale vraag in de ERB. Het rapport wordt in 2021 afgerond.

Het internal auditplan van het pensioenfonds bestaat enerzijds uit een risico gebaseerd auditplan van MN (m.b.t. door haar klanten uitbestede processen) en anderzijds uit één of meer audits dedicated vanuit de risico inschatting van het bestuur van pensioenfonds MN die buiten de scope van het auditplan van MN vallen (mede op advies van de SFH IA). In opdracht van het pensioenfonds wordt op grond hiervan jaarlijks een audit uitgevoerd op de beheersing van de pensioenadministratie, welke wordt uitgevoerd via de door MN beheerde applicatie Axylife. Deze valt buiten de scope van zowel de ISAE 3402 als het intern auditplan van MN. Afwisselend wordt een keus gemaakt voor een audit op een proces / systeem of een gegevensgericht onderzoek. In 2019 is een gegevensgerichte audit uitgevoerd, in 2020 een audit op het Excasso proces en in 2021 is wederom een gegevensgerichte audit gepland. Bij deze audits wordt ook de opzet, het bestaan en de werking van de betrokken beheersmaatregelen in de Risico Control Matrix beoordeeld. De Raad van Toezicht volgt de bevindingen van de audits en de opvolging hiervan.

h. Communicatie

In 2019 heeft het bestuur samen met het verantwoordingsorgaan een communicatiebeleidsplan 2019-2021 opgesteld. Vanuit dit strategisch kader worden communicatie jaarplannen opgesteld waarin de drie pijlers: bouwen aan vertrouwen, waar mogelijk digitaal communiceren en vergroten van het pensioenbewustzijn, concreet worden gemaakt. In 2020 heeft het fonds naast de reguliere communicatie ook gecommuniceerd over de kans op korten in 2021 en de verlaging van het opbouw percentage voor de actieve deelnemers. Daarnaast zijn de deelnemers geïnformeerd over de toekomstverkenning die het fonds in 2019 is gestart.

Het fonds maakt gebruik van verschillende communicatiemiddelen: de website van Pensioenfonds MN, digitale alerts, digitale nieuwsbrieven, start/eindbrieven en UPO's, campagnes en bijeenkomsten en/of webinars zoals de jaarlijkse Algemene Vergadering voor deelnemers en gepensioneerden (ALV) Het gaat niet alleen om feitelijk informeren maar ook om persoonlijk communiceren, waarbij het bestuur de deelnemer mee neemt in de belangenafwegingen en beweegredenen van belangrijke besluiten of processen zoals bijvoorbeeld de toekomstverkenning. Eind 2020 is het communicatie jaarplan voor 2021 opgesteld. Het bestuur heeft daarin vastgelegd dat de deelnemer in 2021 door middel van een campagne wordt meegenomen in de vervolgstappen

die zullen worden gezet naar een duurzame uitvoering van de pensioenregeling van MN.

i. Opvolging aanbevelingen accountantscontrole 2019

De Raad van Toezicht heeft met aandacht de voortgang inzake de 2019 aanbevelingen van de accountant, actuaris en compliance officer in 2020 gevolgd. Nagenoeg alle punten zijn afgehandeld.

j. Toekomst Pensioenfonds MN 2021

In de loop van 2021 zal een aantal uitvoeringspartijen een voorstel worden gevraagd (Request For Proposal) voor het uitvoeren van de pensioenregeling van de werknemers van MN. Aangezien het uit kosten oogpunt niet wenselijk lijkt om bij een keuze voor een andere uitvoeringsvorm een slapend fonds in stand te houden zal in het geval van een liquidatie van het fonds een collectieve waarde overdracht van de opgebouwde pensioenen en aanspraken plaatsvinden.

In het keuze traject is het voor het fonds van belang om bij elke stap die in het toekomstdossier wordt gemaakt ook het pensioenakkoord in ogenschouw te nemen. Gezien de status van dit akkoord en de fases waarin de meeste uitvoeringspartijen zich bevinden, zal het voor het bestuur een uitdaging zijn om alle scenario's kwalitatief en kwantitatief volledig in beeld te brengen. Inzet van het bestuur is om zo evenwichtig mogelijk met de tot haar beschikking staande informatie en kennis de belangenafweging te maken. De Raad van Toezicht zal dit proces kritisch volgen maar zal nadrukkelijk ook voor het bestuur beschikbaar zijn als sparring partner en adviseur. De Raad van Toezicht ondersteunt van harte het voornemen van het bestuur om voor dit proces in 2021 een speciale communicatiecampagne gericht op het meenemen van de deelnemer in de vervolgstappen op te zetten.

De Raad van Toezicht ziet voor 2021 de volgende 2 toezicht thema's geformuleerd:

- De toekomst van pensioenfonds MN
- Het nieuwe pensioenstelsel

De Raad dankt het bestuur en het verantwoordingsorgaan voor de prettige constructieve samenwerking.

Den Haag, 28 mei 2021

drs. L.A.C. van der Made RBA (voorzitter)
J.W. Herder RA CPE
Mr. drs. E.W. Galesloot-Vaal

VIII. Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Inleiding

Zoals bij alle pensioenfondsen kenmerkt het jaar 2020 zich ook bij Pensioenfonds MN door de coronacrisis en de toekomst van het pensioenstelsel. De vele uitdagingen die het afgelopen jaar op ons zijn afgekomen maakt het soms lastig om prioriteiten te stellen. Het verantwoordingsorgaan is van mening dat ook in dit lastige jaar het bestuur erin is geslaagd om het beheer van het Pensioenfonds MN goed en zorgvuldig uit te voeren.

De relatie tussen het verantwoordingsorgaan en het bestuur en de Raad van Toezicht is zonder meer goed te noemen. Met regelmaat vinden vergaderingen plaats, formeel en informeel, en overleg gericht op de activiteiten per commissie. De financiële situatie en toekomst van het fonds en de communicatie hierover blijven ook in 2021 om aandacht vragen.

In 2020 is het verantwoordingsorgaan mede betrokken geweest bij de actualisering van enkele beleidsdocumenten. De afstemming met het bestuur hierover is constructief geweest. Het verantwoordingsorgaan merkt dat ieder onderwerp of dossier bespreekbaar is en ook in de contacten met het bestuur en de Raad van Toezicht ervaart het verantwoordingsorgaan dit. In 2021 zal het verantwoordingsorgaan zich blijven inzetten om op deze constructieve wijze samen te blijven werken met het bestuur en de raad van toezicht. Het verantwoordingsorgaan is ook over 2020 tevreden over zijn eigen rol binnen Pensioenfonds MN.

Algemeen

In 2020 heeft het verantwoordingsorgaan een nieuw bestuurslid namens de werknemers voorgedragen. Bij het selectieproces is het Verantwoordingsorgaan opnieuw uitstekend ondersteund door de afdeling recruitment van MN. Het verantwoordingsorgaan verwacht dat met de benoeming van het nieuwe bestuurslid het bestuur ook de komende jaren op het huidige hoge niveau blijft functioneren.

Omdat de zittingstermijn van veel leden van het verantwoordingsorgaan in 2021 eindigt, is in 2020 een oproep gedaan aan collega's om zich beschikbaar te stellen als kandidaat lid voor het verantwoordingsorgaan. Uiteindelijk bleek het aantal kandidaten even hoog als het aantal vacatures. Hierdoor kon worden overgegaan tot benoeming van de kandidaten en hoefden er geen verkiezingen te worden uitgeschreven. In 2021 bestaat het verantwoordingsorgaan uit een bijna volledig nieuwe, enthousiaste, kundige en voltallige samenstelling (acht leden). Wat diversiteit betreft zijn de jongeren goed vertegenwoordigd in het nieuwe verantwoordingsorgaan. Jammer genoeg blijft de vertegenwoordiging door vrouwen daar behoorlijk bij achter.

Financieel en beleggingsbeleid

Het bestuur heeft in 2019 de strategische beleggingsportefeuille geëvalueerd door middel van een ALM-studie en hier zijn aanpassingen uit voortgekomen die in 2020 verder zijn geïmplementeerd. Het bestuur heeft (ondanks de lage rente) vastgehouden aan de verhoging van de renteafdekking richting het strategische niveau. Dit heeft in 2020 de negatieve effecten van de gedaalde rente wat verzacht.

Het verantwoordingsorgaan ziet dat het bestuur goed omschreven doelen heeft op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen. Bij de uitvoering zoekt het bestuur naar een manier om deze doelstelling vorm te geven zonder de kosten en/of beheersbaarheid te verslechteren. Het Verantwoordingsorgaan onderschrijft dit spanningsveld maar verzoekt het bestuur om kritisch naar haar eigen MVB doelen en de uitvoering te blijven kijken.

Het verantwoordingsorgaan ziet dat het bestuur zich bewust is van het dilemma tussen de ambitie en het risicoprofiel van de beleggingen bij deze lage dekkingsgraad. Toch leunt het fonds op beleggingsrendementen voor herstel op korte termijn en voor de indexatieambitie op langere termijn omdat de premie ontoereikend is om bij te dragen aan herstel. Het gekozen risicoprofiel in combinatie met huidige lage dekkingsgraad zorgt voor een reële kans op korting in de komende jaren. Het Verantwoordingsorgaan verzoekt het bestuur om tijdig na te denken over een evenwichtige verdeling van een eventuele korting. Alle groepen (actieven, slapers en gepensioneerden) zijn de afgelopen jaren niet geïndexeerd maar daar bovenop hebben de actieve deelnemers in de afgelopen jaren ook niet de beoogde pensioenopbouw gekregen.

Communicatie

De communicatie heeft zich na een aarzelde start in het begin van het jaar goed ontwikkeld. De toon en het taalgebruik sluit meer aan op de deelnemer en is daardoor ook begrijpelijker. Daarnaast heeft de deelnemersvergadering vergadering dit jaar digitaal plaatsgevonden. Dit heeft als voordeel dat het bereik hierbij groter is. Het verantwoordingsorgaan is van mening dat het bestuur open en transparant is naar de deelnemers en gepensioneerden.

Een uitdaging voor het komende jaar is om onze deelnemers op begrijpelijke wijze te blijven informeren over het hoe en waarom van de verschillende keuzes die gemaakt gaan worden rondom de financiële situatie (niet indexeren, mogelijk zelfs korten) en de toekomst van het fonds. Het verantwoordingsorgaan vraagt daarbij in het komende jaar extra aandacht voor communicatie naar gepensioneerden en gewezen deelnemers.

Het verantwoordingsorgaan ervaart dat het bestuur het belang van goede communicatie onderschrijft en stelt het op prijs dat afspraken rondom communicatie in het komende jaar worden geïntensiveerd.

Toekomst Pensioenfonds

Het bestuur hecht waarde aan een zorgvuldig besluitvormingsproces rondom de toekomst van het fonds. Het Verantwoordingsorgaan van het Pensioenfonds MN is daarom van begin af aan door het Bestuur van het pensioenfonds uitgenodigd om deel te nemen aan de Pensioencommissie die zich buigt over de toekomst van MN. Van een formele rol van het Verantwoordingsorgaan is pas sprake bij een liquidatie en of collectieve waardeoverdracht (adviesrecht). Het Verantwoordingsorgaan heeft in 2020 deelgenomen in deze fase van het traject bij alle bijeenkomsten van de Pensioen Commissie en waardeert de ruimte die zij ervaren om vragen te stellen en suggesties te doen.

Het verantwoordingsorgaan waardeert dat zij vroegtijdig betrokken is en voelt zich ook serieus genomen. Het verantwoordingsorgaan let daarbij met name op het proces dat gevolgd wordt en dat leidt tot besluitvorming over de toekomst van het Pensioenfonds MN en de belangen voor de verschillende deelnemers.

IX. Reactie van het bestuur

Het bestuur van Pensioenfonds MN is blij met het positieve oordeel dat het verantwoordingsorgaan heeft uitgesproken over het functioneren van en de samenwerking met het bestuur in 2020. Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan hiervoor. Het bestuur spreekt de wens uit dat ook in de toekomst op een plezierige en constructieve wijze samengewerkt wordt met het verantwoordingsorgaan. Het bestuur waardeert de actieve inbreng van het verantwoordingsorgaan zoals bij de actualisering van enkele beleidsdocumenten. Per 1 januari 2021 zijn diverse ervaren leden van het verantwoordingsorgaan afgetreden. Het bestuur dankt hen voor hun inzet voor het pensioenfonds. Het bestuur zal het verantwoordingsorgaan ook in 2021 actief blijven informeren over de diverse belangrijke dossiers waarmee het fonds bezig is.

Het bestuur heeft kennis genomen van het verslag van de Raad van Toezicht over het jaar 2020 en de daarin vermelde bevindingen en adviezen.

De bevindingen worden herkend door het bestuur en de adviezen zullen worden meegenomen door het bestuur en zullen aan de Raad van Toezicht worden teruggekoppeld. Het bestuur bedankt de Raad van Toezicht voor de goede samenwerking en de wijze waar de Raad van Toezicht haar taak heeft uitgevoerd.

Den Haag, 28 mei 2021

Het bestuur

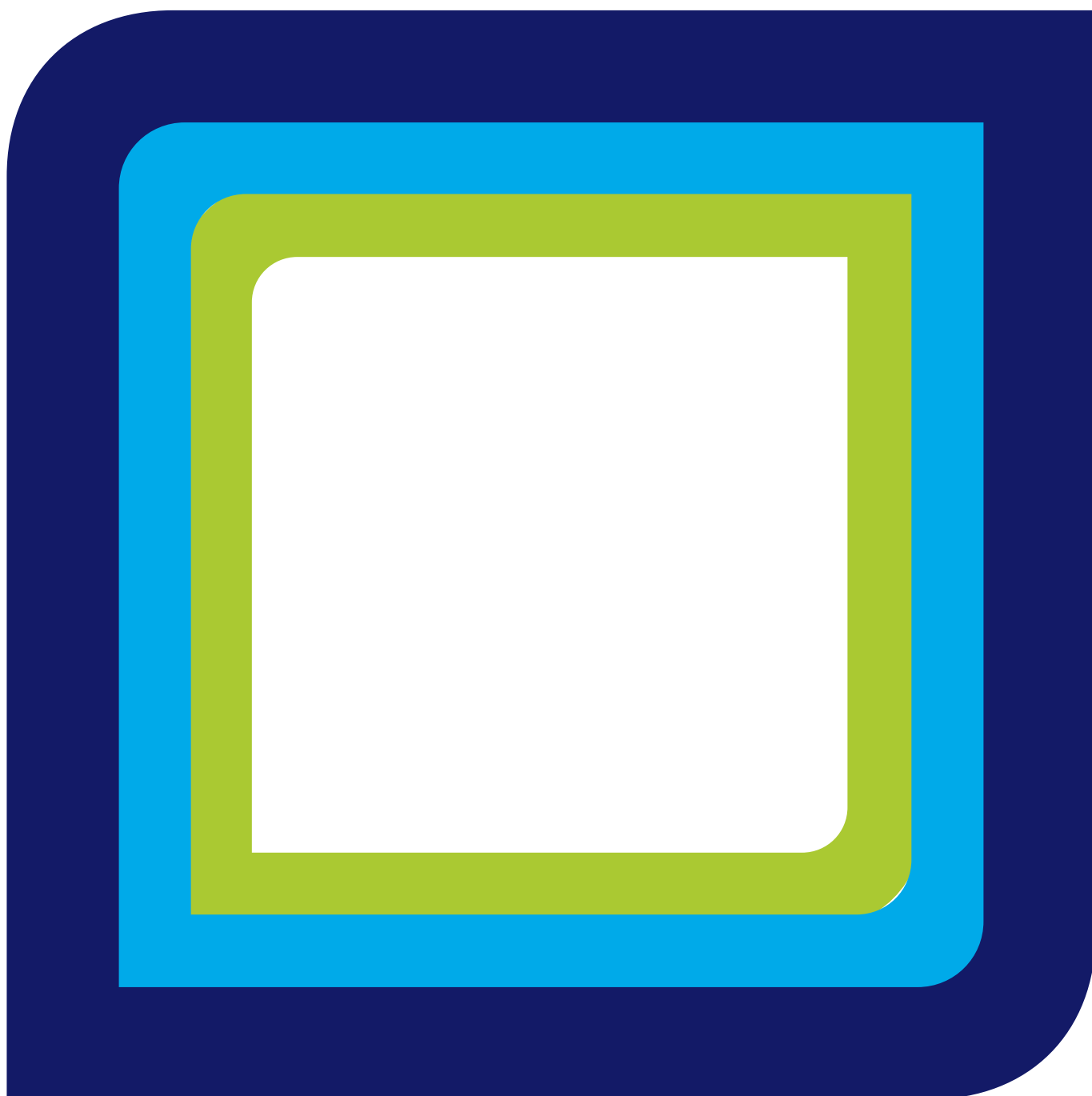
P.T.G. Lafranca MBA

drs. G.H.F. van der Wulp CFA FRM

drs. J.C.M. Molenaar RBA

drs. F.P.L. Cordewener AAG

Jaarrekening

Balans per 31 december (na bestemming saldo baten en lasten)

ACTIVA		2020	2019
		x1.000 euro	x1.000 euro
Beleggingen	(1)		
Vastgoedbeleggingen	(2)	10.900	11.524
Aandelen	(3)	131.919	113.249
Vastrentende waarden	(4)	396.616	345.682
Derivaten	(5)	87.723	46.002
Overige beleggingen	(6)	29.117	30.634
Totaal beleggingen		656.275	547.091
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	(7)	581	448
Herverzekeringsdeel technische voorziening	(8)	86	93
Overige vorderingen en overlopende activa	(9)	89	106
Liquide middelen	(10)	12.257	10.959
Totaal activa		669.288	558.697

PASSIVA		2020	2019
		x1.000 euro	x1.000 euro
Algemene reserve	(11)	-21.363	-16.121
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	(12)	602.750	525.286
Overige technische voorzieningen	(12)	0	0
<hr/>			
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	(12)	602.750	525.286
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen	(13)	87.587	49.294
Overige schulden en overlopende passiva	(14)	314	238
<hr/>			
Totaal passiva		669.288	558.697

Staat van baten en lasten

		2020	2019
		x1.000 euro	x1.000 euro
BATEN			
Premiebijdragen	(15)	14.160	15.378
Beleggingsopbrengsten	(16)	65.375	87.880
Saldo van overdrachten van rechten	(17)	7	28
Overige baten	(18)	19	-5
Totaal baten		79.561	103.281
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(19)	6.502	6.171
Pensioenuitvoeringskosten	(20)	827	711
Mutatie technische voorzieningen	(21)		
*Pensioenopbouw		12.786	12.467
*Rentetoevoeging		-1.722	-1.033
*Onttrekking voor uitkeringen		-6.514	-6.169
*Wijziging marktrente		88.690	87.206
*Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten		18	31
*Wijziging excasso opslag		0	0
*Wijziging grondslagen		-14.695	2
*Wijziging schattingswijzigingen		0	0
*Conversie		0	0
*Verlaging		0	0
*Overige mutaties		-1.099	-61
Totaal mutatie technische voorzieningen		77.464	92.443
Mutatie herverzekeringsdeel			
technische voorziening	(22)	8	5
Overige lasten	(23)	2	0
Totaal lasten		84.803	99.330
Saldo van baten en lasten		-5.242	3.951

Het saldo van baten en lasten over 2020 is volledig onttrokken aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	14.111	15.338
Ontvangen in verband met waardeoverdracht van rechten	7	28
Betaalde pensioenuitkeringen	-6.501	-6.168
Betaald in verband met waardeoverdracht van rechten	-2	0
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-819	-712
Betaald in verband met aanschaf software	0	0
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	0	0
Overige ontvangsten/uitgaven	150	-72
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	6.946	8.414
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	230.818	105.601
Verkopen inzake derivaten	5.247	-2.777
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	8.872	8.607
Aankopen beleggingen	-249.216	-120.778
Aankopen inzake derivaten	0	0
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-664	-579
Overige baten	-705	0
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-5.648	-9.926
Mutatie liquide middelen	1.298	-1.512
De mutatie in geldmiddelen bestaat uit de volgende balansposten:		
Liquide middelen	12.257	10.959
Stand per einde boekjaar	12.257	10.959
Stand per einde vorig boekjaar	10.959	12.471
Mutatie liquide middelen	1.298	-1.512

Algemene toelichting

1. Algemeen

Activiteit

Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services, statutair gevestigd te 's-Gravenhage, is een ondernemingspensioenfonds ten behoeve van de werknemers van Mn Services N.V. en gelieerde instellingen. (kvk nummer 41150295).

2. Overeenstemming

De jaarrekening is opgesteld op basis van in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening, zoals deze zijn vermeld in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds.

Het bestuur van de Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services heeft in de vergadering van 28 mei 2021 de jaarrekening 2020 vastgesteld.

3. Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Algemeen

De toegepaste grondslagen voor waardering en resultaatbepaling in de MN Vermogensbeheerrapportage zijn ontleend aan de Richtlijn 610 voor de verslaggeving van Pensioenfonds. Tevens zijn voor de presentatie en toelichting van de beleggingen, de beleggingsresultaten en de beleggingsrisico's de bepalingen uit Richtlijn 610 gevolgd.

De beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Schattingswijziging

Aanpassing AG-Prognosetafel

In 2020 heeft het Actuariel Genootschap (AG) de "Prognosetafel 2020" gepubliceerd. Per 31 december 2020 is de AG prognosetafels doorgevoerd.

Aanpassing reductiefactoren

Uit het sterfte-onderzoek zijn nieuwe reductiefactoren afgeleid.

Per 31 december 2020 is de AG prognosetafel inclusief de nieuwe reductiefactoren doorgevoerd. De aanpassingen naar de AG Prognosetafel 2020 en de toepassing van de nieuwe reductietafels heeft geleid tot een stijging van de actuele dekkingsgraad van 2,3%-punt.

Vreemde valuta

De rapportage is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta. Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

4. Grondslagen voor de balans

Beleggingen

Participaties in beleggingsfondsen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort belegging worden gerubriceerd in de beleggingsrubriek, waarin rechtstreekse beleggingen van die soort dienen te worden gerubriceerd.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde obligaties zijn gewaardeerd tegen de biedkoers op balansdatum inclusief de opgelopen interest ultimo jaar.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds laatste afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de reële waarde.

Leningen zijn gewaardeerd tegen actuele waarde op basis van de contante waarde van toekomstige kasstromen.

De deposito's zijn gewaardeerd tegen reële waarde op de balansdatum.

Aandelen

Ter beurze genoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de slotkoers op balansdatum.

Niet aan een beurs genoteerde aandelenfondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds laatste afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de reële waarde.

Vastgoedbeleggingen

Onder vastgoedbeleggingen zijn participaties in beursgenoteerde vastgoedmaatschappijen of niet beursgenoteerde vastgoedbeleggingsinstellingen opgenomen. Participaties in beursgenoteerde vastgoedmaatschappijen worden gewaardeerd tegen reële waarde, gebaseerd op de beurskoers per balansdatum.

De waardering van belangen in niet-beursgenoteerde vastgoedbeleggingsinstellingen vindt plaats tegen de netto vermogenswaarde. Bij afwezigheid van een ultimo jaar opgave van de fondsmanager zal MN zelf een gefundeerde inschatting maken op basis van marktanalyse.

Alternatieve beleggingen

De alternatieve beleggingen worden gewaardeerd tegen netto vermogenswaarde, zijnde een benadering van de marktwaarde. Bij afwezigheid van een ultimo jaar opgave van de fondsmanager zal MN zelf een gefundeerde inschatting maken op basis van marktanalyse.

Derivaten

Derivaten zijn financiële instrumenten die zijn afgeleid van meer traditionele producten als aandelen en obligaties. Het betreft valutatermijncontracten, interest rate swaps, futures, swaptions, credit default swaps, contracts for differences en commodities.

Derivaten zijn gewaardeerd tegen reële waarde. Dit is de waarde waarvoor het contract ultimo jaar kan worden afgewikkeld.

De ultimo jaar bestaande rechten en verplichtingen worden per derivatencontract gesaldeerd. Positieve posities (na saldering) uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder derivaten. Negatieve posities (na saldering) uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder verplichtingen uit hoofde van de beleggingen. Onder deze laatste post zijn ook creditposities uit hoofde van credit support annexen (CSA) verantwoord.

De CSA-contracten hebben betrekking op derivatencontracten. De openstaande vorderingen en verplichtingen van de derivatencontracten worden maandelijks danwel wekelijks per tegenpartij gesaldeerd. Bij een saldo boven de contractueel vastgestelde grens wordt er onderpand gestort c.q. ontvangen van de tegenpartij.

Te vorderen premiebijdragen

De te vorderen premiebijdragen zijn bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en bij vervolgwaaarding gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid.

Vorderingen uit hoofde van beleggingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie en na eerste verwerking tegen de geamortiseerde kostprijs.

Overige vorderingen

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan 1 jaar. Op de vorderingen is geen voorziening wegens oninbaarheid in mindering gebracht.

Herverzekeringsdeel technische voorziening

Het herverzekeringsdeel technische voorziening bestaat uit een vordering in de vorm van een garantiecontract. Het betreft een kleine gesloten groep waar geen nieuwe personen meer kunnen bijkomen. De vordering is gebaseerd op dezelfde grondslagen als de technische voorzieningen.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de liquide middelen zijn opgenomen de kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn, korte termijn deposito's en kortlopende uiterst liquide beleggingen die onmiddellijk kunnen worden omgezet in contanten. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Technische voorzieningen

De post technische voorzieningen bestaat uit de voorziening pensioenverplichtingen.

Voorziening pensioenverplichtingen

De omvang van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) is gebaseerd op de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen. Deze zijn afgeleid van de ultimo verslagjaar opgebouwde pensioenen van de actieven, slapers en pensioengerechtigden, alsmede de totaal te bereiken pensioenopbouw van arbeidsongeschikte deelnemers met een premievrije pensioenopbouw.

Actuariële veronderstellingen

De belangrijkste ten behoeve van de technische voorzieningen toegepaste actuariële veronderstellingen zijn hierna vermeld.

Rekenrente

De VPV is berekend aan de hand van de rentetermijnstructuur zoals die door DNB gepubliceerd wordt, waarbij per 1 januari 2015 de 3-maandsmiddeling is vervallen. DNB heeft tevens besloten om de Ultimate Forward Rate (UFR) voor pensioenfondsen per 15 juli 2015 op een andere manier te bepalen. Met de invoering van de aangepaste methodiek vervalt het vaste eindniveau van de UFR van 4,2% en zal deze voortaan gebaseerd worden op het voortschrijdend gemiddelde van de gerealiseerde maandelijkse '20-jaars forward rentes' in de voorgaande 10 jaar.

Deze beschreven rekenrente is in deze jaarrekening toegepast als marktrente ultimo het jaar.

Pensioenrichtleeftijd

Per 1 januari 2018 is de pensioenleeftijd verhoogd van 67 naar 68 jaar.

Het ouderdompensioen is daarom geconverteerd naar ouderdompensioen met pensioenrichtleeftijd 68 jaar voor (gewezen) deelnemers geboren vanaf geboortjaar 1950.

Het effect van de conversie is verwerkt in de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen.

Overlevingskansen

De overlevingskansen zijn per ultimo 2020 ontleend aan de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel 2020. Hierbij wordt fondsspecifieke leeftijdsafhankelijke reductiefactoren gehanteerd met afwijkende reductiefactoren voor partners.

Overige veronderstellingen

- Partnerfrequentie
 - tot en met 64 jaar conform de overlevingstafels GBM/V 1985-1990;
 - vanaf 65 jaar wordt 100 procent verondersteld.
- Latent wezenpensioen
 - geen voorziening.
- Toeslagen
 - voorwaardelijke toeslagverlening op basis van een ex ante bepaalde maatstaf;
 - de ambitie is om pensioenrechten en pensioenaanspraken jaarlijks aan te passen met de Prijsindex;
 - de voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit overrendementen;
 - voor deze voorwaardelijke toeslagverlening wordt geen bestemmingsreserve gevormd, wordt geen premie betaald en is geen bedrag in de technische voorzieningen opgenomen.

Grondslagen

Naast de actuariële veronderstellingen gelden de volgende belangrijkste grondslagen ten aanzien van de technische voorzieningen:

- Bij de bepaling van de omvang van de technische voorzieningen op basis van de ultimo verslagjaar opgebouwde aanspraken wordt rekening gehouden met reeds toegezegde toeslagen per 1 januari van het volgende verslagjaar.
- De rentetoevoeging aan de technische voorzieningen is gebaseerd op de éénjaarsrente per 1 januari van het boekjaar.
- Ten behoeve van de financiering van de toekomstige uitvoeringskosten, voor zover deze betrekking hebben op ultimo verslagjaar opgebouwde pensioenaanspraken, is bij de vaststelling van de technische voorzieningen een opslag van 2,5% procent gehanteerd.
- Het ANW Pensioen wordt door de deelnemer vrijwillig verzekerd op risicobasis. Voor de toegekende ANW Pensioenen wordt de contante waarde van de toekomstige uitkeringen gereserveerd.
- Voor het ingegane wezenpensioen wordt gerekend met een uitkering tot het bereiken van de zeventwintigjarige leeftijd, zonder met het overlijdensrisico rekening te houden.
- Voor arbeidsongeschikten die recht hebben op premievrijstelling wordt de contante waarde van de in de toekomst te verwerven pensioenaanspraken als voorziening aangehouden.
- Het invaliditeitspensioen is verzekerd op risicobasis. Voor de toegekende invaliditeitspensioenen wordt de contante waarde van de toekomstige uitkeringen gereserveerd.
- Voor niet ingegane invaliditeitspensioenen en premievrijstelling bij invaliditeit is tweemaal de risicopremie van het laatste verslagjaar volledig opgenomen in de technische voorzieningen.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen is uitsluitend en dus volledig beschikbaar voor de uitvoering van de pensioenregeling. Het pensioenvermogen bestaat uit de algemene reserve en de technische voorzieningen.

Verplichtingen uit hoofde van beleggingen

Verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie en na eerste verwerking tegen de geamortiseerde kostprijs.

5. Grondslagen voor de staat van baten en lasten

Premiebijdragen

Als premiebijdragen is vermeld het totaal van de aan het verslag toe te rekenen premiebijdragen, zijnde de in het verslagjaar in rekening gebrachte bijdragen van werkgevers en werknemers alsmede de premie ANW.

Resultatenbepaling

De resultaten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering van activa en passiva. Kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de valutakoers van die dag. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verwerkt in het resultaat.

Beleggingsresultaten

Onder beleggingsresultaten worden opgenomen de gerealiseerde en ongerealiseerde opbrengsten, de waardeveranderingen van beleggingen veroorzaakt door valuta en koersverschillen, en de directe opbrengsten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen. Directe opbrengsten worden verantwoord aan de periode waar ze betrekking op hebben:

Onder directe opbrengsten vallen:

- dividenden, inclusief stockdividend
- interest van alle beleggingen in vastrentende waarden en liquide middelen

Koersverschil

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Transactiekosten

De transactiekosten (brokerkosten en beursbelastingen) van de beleggings-transacties zijn verdisconteerd in de kostprijs c.q de opbrengstwaarde van de beleggingen.

Beheerskosten

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan

Saldo van overdracht van rechten

De bij overdrachten van pensioenen bepaalde overdrachtwaarden zijn gebaseerd op de wettelijke berekeningsgrondslagen. De waardeoverdrachten worden toegerekend aan het verslagjaar waarin de bijbehorende pensioen-aanspraken zijn verwerkt in de pensioenadministratie.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de over het verslagjaar opeisbare uitkeringen inzake vooral het ouderdoms-, partner- wezenpensioen en invaliditeitspensioen.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

De mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is opgesplitst in een aantal onderdelen. Deze onderdelen worden hieronder toegelicht.

Wijziging van marktrente interne rekenrente

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder 'wijziging marktrente'. Ultimo 2019 bedroeg de uit de toen gehanteerde rentetermijnstructuur af te leiden fond specifieke gemiddelde interne rekenrente 0,826%. Per einde 2020 was deze gemiddelde interne rekenrente op basis van de per die datum geldende rentetermijnstructuur gedaald naar 0,26%.

Rentetoevoeging aan VPV

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,324% (2019: -0,235%). Dit is de 1-jaarsrente per 1 januari 2020, berekend over de gehele pensioenverplichting.

Wijziging door nieuwe pensioenaanspraken en overgangsregelingen

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdompensioen en nabestaandenpensioen.

Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen en/of toeslagverlening.

Onttrekking voor uitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder "onttrekking voor uitkeringen" opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging grondslagen

De wijziging grondslagen hebben betrekking op incidentele wijzigingen van de regelingen en/of incidentele wijzigingen in actuariële grondslagen en/of methoden.

Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten

Als wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten is opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Overige mutaties

De resterende mutaties van de voorziening zijn opgenomen onder overige mutaties.

Pensioenuitvoeringskosten

Onder het hoofd pensioenuitvoeringskosten zijn de kosten van de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen. Voor kosten die hun oorsprong in het verleden hebben, maar waarvan de uitgaven pas in de toekomst zullen plaatsvinden, is een kostenreservering opgenomen. Hierdoor worden kosten verantwoord in het jaar waarop deze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen

De mutatie technische voorzieningen betreft het verschil tussen de eindstand en de beginstand van de technische voorzieningen. Deze mutatie is nader gespecificeerd in de staat van baten en lasten en in de toelichting op de balanspost.

6. Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode, waarbij onderscheid is gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten. De geldmiddelen bestaan hierbij uit de mutatie van de posten Liquide middelen en Schulden bij bancaire instellingen (als onderdeel van Verplichtingen uit hoofde van beleggingen). De mutaties in het kasstroomoverzicht zijn indirect afgeleid uit de staat van baten en lasten en de balansmutaties.

Toelichting op de balans per 31 december (na resultaatbestemming)

ACTIVA

(1) Beleggingen

De beleggingen ad 653.884 duizend euro (2019: 547.091 duizend euro) zijn volledig voor risico van het pensioenfonds. Net als in 2019 waren er ultimo 2020 geen effecten uitgeleend.

(2) Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen bestaan volledig uit indirecte vastgoedbeleggingen. Het verloop hiervan is als volgt:

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Waarde 1 januari	11.524	8.947
Aankopen	0	0
Verkopen	0	0
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	-624	2.577
Waarde 31 december	10.900	11.524

Ultimo 2020 is het te betalen dividend nihil (2019: ook nihil).

(3) Aandelen

De post aandelen bestaat volledig uit beleggingsinstellingen aandelen. Het verloop van deze post is als volgt:

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Waarde 1 januari	113.249	80.623
Aankopen	11.252	9.526
Verkopen	0	0
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	7.418	23.100
Waarde 31 december	131.919	113.249

(4) Vastrentende waarden

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
De post vastrentende waarden bestaat uit:		
Obligaties en leningen op schuldbekentenis	165.378	128.162
Hypothecaire leningen	35.791	34.692
Beleggingsinstellingen vastrentende waarden	191.698	182.828
Deposito's	3.749	0
Waarde 31 december	396.616	345.682

Obligaties en leningen op schuldbekentenis

Het verloop van de post obligaties en leningen op schuldbekentenis is als volgt:

	2020 x 1.000 euro	2019 x 1.000 euro
Waarde 1 januari	128.162	104.695
Aankopen	225.706	83.406
Verkopen en ontvangen aflossingen	-197.009	-71.189
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	8.585	11.410
Overige mutaties	-66	-160
Waarde 31 december	165.378	128.162

Hypothecaire leningen

Het verloop van de post hypothecaire leningen is als volgt:

	2020 x 1.000 euro	2019 x 1.000 euro
Waarde 1 januari	34.692	33.040
Aankopen	730	688
Verkopen en ontvangen aflossingen	0	0
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	68	1.313
Overige mutaties	301	-349
Waarde 31 december	35.791	34.692

Beleggingsinstellingen vastrentende waarden

Het verloop van de post beleggingsinstellingen vastrentende waarden is als volgt:

	2020 x 1.000 euro	2019 x 1.000 euro
Waarde 1 januari	182.828	144.279
Aankopen	11.201	26.378
Verkopen en ontvangen aflossingen	0	0
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	-2.331	12.171
Waarde 31 december	191.698	182.828

Deposito's

De deposito's die ultimo verslagjaar zijn uitgezet hebben allemaal een looptijd van korter dan één jaar en kennen een hoge omloopsnelheid. Om die reden wordt het verloop van de deposito's niet nader gespecificeerd.

(5) Derivaten

De door middel van derivaten verkregen posities zijn in de balans gesplitst weergegeven. De positieve posities uit hoofde van derivatencontracten zijn opgenomen onder de post Derivaten (als onderdeel van de Beleggingen). De negatieve posities zijn opgenomen onder de post Verplichtingen uit hoofde van beleggingen.

Per 31 december betreft het de volgende posities:

	2020	2019
	x1.000 euro	x1.000 euro
Derivaten	87.723	46.002
Verplichtingen derivaten	-7.441	-5.051
Saldo positie in derivaten	80.282	40.951

Het verloop van de per saldo posities in derivaten is als volgt:

	2020	2019
	x1.000 euro	x1.000 euro
Waarde 1 januari	40.951	10.862
Aankopen	0	0
Verkopen	-5.247	2.777
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	44.568	27.076
Overige mutaties	10	236
Waarde 31 december	80.282	40.951

Pensioenfonds MN maakt gebruik van derivaten. Het uitgangspunt is dat derivaten worden gebruikt om risico's af te dekken. Hiervoor worden derivaten specifiek ingezet ten behoeve van afdekking van het renterisico en het valutarisico. De posities van deze instrumenten ultimo jaar zijn als volgt te specificeren naar onderliggende waarde:

Beleggingscategorie en soort instrument	2020		2019	
	Onderliggende waarde	Marktwaaarde*	Onderliggende waarde	Marktwaaarde*
Vastrentende waarden				
Renteswaps	319.550	78.213	256.700	41.388
Alternatieve beleggingen				
Index futures (commodities)	0	0	0	0
Opties	0	0	0	0
Valuta				
Valutatermijncontracten	103.256	2.069	71.620	-437
Totaal derivaten (per saldo)		80.282		40.951

*De marktwaaarde is de waarde als het contract ultimo jaar zou worden verkocht of teruggedraaid.

(6) Overige beleggingen

Het verloop van de post overige beleggingen is als volgt:

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Waarde 1 januari	30.634	30.158
Aankopen	331	543
Verkopen	-1.791	-2.545
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	-57	2.478
Waarde 31 december	29.117	30.634

De post alternatieve beleggingen kan als volgt worden gespecificeerd:

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Infrastructuur	16.348	13.741
Private Equity	11.078	16.893
Waarde 31 december	29.117	30.634

(7) Vorderingen uit hoofde van beleggingen

Onder de vorderingen uit hoofde van beleggingen zijn per 31 december begrepen:

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Kortlopende vorderingen beleggingen	581	448
Totaal	581	448

De kortlopende vorderingen beleggingen betreffen uitgevoerde transacties die direct na het jaareinde zijn afgerekend.

(8) Herverzekeringsdeel technische voorziening

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Waarde 1 januari	93	98
Onttrekking voor uitkeringen	-12	-12
Wijziging marktrente	2	3
Wijziging excasso opslag	0	0
Overige mutaties	3	4
Waarde 31 december	86	93

De vordering inzake herverzekering betreft een garantiecontract voor een gesloten groep personen. Ultimo 2020 bestond deze groep uit vier personen met een totaal verzekerd pensioen van 12 duizend euro per jaar. De vordering van 86 duizend euro is vastgesteld op dezelfde grondslagen als die waarop de technische voorzieningen van Pensioenfonds MN zijn bepaald.

(9) Overige vorderingen en overlopende activa

Onder de overige vorderingen en overlopende activa (allen een looptijd van korter dan een jaar) zijn per 31 december begrepen:

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Nog te ontvangen premies	89	40
Nog te ontvangen van MN	0	0
Overige overlopende activa	0	66
Te ontvangen dividendbelasting	0	0
Totaal	89	106

(10) Liquide middelen

De liquide middelen ad 12.257 duizend euro betreffen posities in rekening-courant bij bancaire instellingen en beleggingen in geldmarktfondsen.

PASSIVA

(11) Algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Beginstand	-16.121	-20.072
Saldo van baten en lasten	-5.242	3.951
Eindstand	-21.363	-16.121

Op basis van de Pensioenwet is het minimaal vereist vermogen 4,2 procent van de technische voorzieningen, zijnde 25.443 duizend euro ultimo 2020. Het vereist vermogen inclusief solvabiliteitsbuffer ultimo 2020 bedraagt 16,7% procent van de technische voorzieningen, zijnde 100.650 duizend euro (2019: 18,0 procent).

De algemene reserve ultimo 2020 bedraagt -21.363 duizend euro.

Het saldo van baten en lasten over 2020 is volledig onttrokken aan de algemene reserve.

De dekkingsgraad van PMN per 31 december 2020 bedroeg 96,5% en was daarmee lager dan de benodigde 104,2%. Conform een richtlijn van DNB hoeft PMN in 2020 geen verlaging door te voeren op de pensioen-aanspraken en de ingegane pensioenen.

Ultimo 2020 bedraagt het vereiste vermogen (afgerond) 4,2% van de voorziening pensioenverplichtingen, dit is 25.443 duizend euro. De algemene reserve ultimo 2020 bedraagt 21.363 duizend euro negatief, zodat het aanwezige vermogen lager is dan het minimaal vereiste vermogen, en lager dan het vereist eigen vermogen. Daardoor is er ultimo 2020 sprake van een reservetekort en sprake van een dekkingstekort.

Conform de richtlijnen van DNB heeft PMN voor 1 april 2021 een herstelplan opgesteld, waarin het fonds heeft uitgewerkt hoe het binnen de gestelde termijn het reservetekort opheft. DNB heeft het herstelplan nog niet goedgekeurd.

(12) Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen

De voorziening pensioenverplichtingen is berekend op basis van de grondslagen zoals verwoord in de Algemene toelichting.

Om inzicht te geven in de omvang en ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen is hieronder een specificatie van de voorziening per deelnemerscategorie opgenomen.

Voorziening per deelnemerscategorie	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Actieve deelnemers	286.269	251.458
Slapers	203.278	168.093
Pensioengerechtigden	108.904	101.395
Arbeidsongeschikten	4.299	4.340
Totaal	602.750	525.286

Per 31 december 2020 zijn de technische voorzieningen berekend uitgaande van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De rentetermijnstructuur per 31 december is door DNB gebaseerd op de Ultimate Forward Rate (UFR). De daarvan afgeleide interne marktrente bedraagt ultimo 2020 0,26 procent (2019: 0,83 procent).

Ultimo jaar heeft de voorziening pensioenverplichtingen betrekking op de volgende aantallen deelnemers per

	2020 x 1.000 euro	2019 x 1.000 euro
Actieve deelnemers (inclusief arbeidsongeschikten)	999	999
Slapende deelnemers	1.469	1.422
Pensioengerechtigden	288	271
Totaal aantal deelnemers	2.756	2.692

Ontwikkeling voorziening pensioenverplichtingen

	2020 x 1.000 euro	2019 x 1.000 euro
Beginstand	525.286	432.843
Pensioenopbouw	12.786	12.467
Rentetoevoeging	-1.722	-1.033
Onttrekking voor uitkeringen	-6.514	-6.169
Wijziging marktrente	88.690	87.206
Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten	18	31
Wijziging excasso opslag	0	0
Wijziging grondslagen ¹⁾	-14.695	2
Verlaging	0	0
Wijziging schattingswijzigingen	0	0
Conversie	0	0
Overige mutaties	-1.099	-61
Mutatie van de voorziening	77.464	92.443
Eindstand	602.750	525.286

1) Per ultimo 2020 is de Prognosetafel AG2018 vervangen door de Prognosetafel AG2020 met bijbehorende fondsspecifieke correctiefactoren voor ervaringssterfte.

De duration van de pensioenverplichtingen ultimo 2020 bedraagt 24,9 jaar (2019: 24,8 jaar).

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen bestaat uit de technische voorzieningen en de algemene reserve.

Ultimo 2020 bedraagt het pensioenvermogen 581.387 duizend euro (2019: 509.165 duizend euro). Op basis van het pensioenvermogen en de technische voorzieningen is de dekkingsgraad van Pensioenfonds MN als volgt:

	2020 x 1.000 euro	2019 x 1.000 euro
Pensioenvermogen	581.387	509.165
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	602.750	525.286
Actuele dekkingsgraad	96,5%	96,9%

(13) Verplichtingen uit hoofde van beleggingen

Als verschuldigd uit hoofde van beleggingen is per 31 december opgenomen:

	2020	2019
	x1.000 euro	x1.000 euro
Credit Support Annexen	80.065	44.165
Verplichtingen derivaten	7.440	5.051
Kortlopende schulden beleggingen	82	78
Totaal	87.587	49.294

(14) Overige schulden en overlopende passiva

Onder de overige schulden en overlopende passiva (allen een looptijd van korter dan een jaar) zijn per 31 december opgenomen:

	2020	2019
	x1.000 euro	x1.000 euro
Nog te betalen inzake uitgaande waardeoverdrachten	46	0
Nog te betalen ziektekosten verzekering	-2	-2
Loonheffing en sociale verzekeringen	153	152
Nog toe te kennen rechten inzake FVP	0	0
Overlopende posten met MN	0	0
Crediteuren	21	4
Nog te betalen accountantskosten	40	47
Overige overlopende passiva	56	37
Totaal	314	238

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Uit 2020 bedroegen de niet in de balans opgenomen beleggingsverplichtingen inzake alternatieve beleggingen 2,5 miljoen euro (2019: 2,8 miljoen euro).

Deze verplichtingen zijn maximale bedragen die op basis van afgesloten contracten kunnen worden gevraagd te storten. De uiteindelijke hieruit voortvloeiende beleggingen zijn onzeker voor wat betreft werkelijke omvang en moment van opvragen.

Risicoparagraaf

In deze risicoparagraaf wordt ingegaan op de strategische en operationele risico's die Pensioenfonds MN loopt. Hierbij is kwantitatieve informatie betreffende de risico's weergegeven.

Solvabiliteitsrisico

Een belangrijk risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte is voor (volledige) toeslagverlening en dat er geen volledige uitkering mogelijk is. Een tiental scenario's is in het model van DNB gedefinieerd als extreme marktomstandigheid. Bijvoorbeeld een daling van aandelenkoersen met 25 procent. Per risicofactor is een bepaalde buffer voorgeschreven. Een combinatie van deze factoren geeft het vereist vermogen dat Pensioenfonds MN moet aanhouden. Doordat de correlatie tussen deze risico's niet perfect is (sommige risico's zullen niet simultaan optreden) vindt nog een correctie plaats vanwege diversificatie-effecten.

Onderstaande tabel geeft de uitkomsten van het standaard risicomodel voor Pensioenfonds MN weer:

Tabel: Vereist eigen vermogen (in miljoenen euro)

Risicofactor	2020	2019
S1 Renterisico (inclusief inflatie)	1,8	10,0
S2 Aandelenrisico	66,6	58,7
S3 Valutarisico	22,0	19,3
S4 Grondstoffenrisico	0,0	0,0
S5 Kredietrisico	42,3	39,8
S6 Verzekeringstechnisch risico	21,2	18,7
S7 Liquiditeitsrisico	0,0	0,0
S8/9 Concentratie en operationeel risico	0,0	0,0
S10 Actief beheer risico	1,8	1,7
Subtotaal van alle risico's	155,6	148,1
Diversificatie-effect	-55,0	-53,4
Vereist eigen vermogen	100,7	94,7
Aanwezige algemene reserve	-21,4	-16,1
Saldo	-122,1	-110,8

Op basis van het standaard risicomodel dient Pensioenfonds MN ultimo 2020 een vereist eigen vermogen te hebben ter grootte van minimaal 100,7 miljoen euro. Dat komt neer op 16,7 procent van de technische voorzieningen (ultimo 2019: 18,0 procent).

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. De rentegevoeligheid wordt uitgedrukt in 'duration'. Voor het totale belegde vermogen ultimo 2020 bedraagt de gemiddelde duration exclusief hoogrentende waarden 5,7. De modified duration van de verplichtingen bedraagt 24,9. Er is derhalve sprake van een 'duration mismatch': de waarde van de verplichtingen is gevoeliger voor renteontwikkelingen dan de waarde van de beleggingen. Het beleid van Pensioenfonds MN is gericht op het verkleinen van de duration mismatch. Door middel van renteswaps is de duration van de beleggingen verlengd van 5,7 tot 18,6. Hierdoor wordt het effect van een daling van de dekkingsgraad voortvloeiend uit een rentedaling verkleind.

De duration van de vastrentende waarden zijn in de volgende tabel weergegeven:

Tabel: Duration balansposities vastrentende waarden

Post	2020	2019
Duration beleggingen exclusief rentederivaten	5,7	4,9
Duration rentederivaten	13,0	10,6
Duration beleggingen inclusief rentederivaten	18,6	15,5
Duration pensioenverplichtingen	25,0	24,8
Modified duration pensioenverplichtingen	24,9	24,6

Het verschil in rentegevoeligheid tussen de beleggingen (inclusief derivaten) en de verplichtingen kan ook zichtbaar worden gemaakt door de invloed op de dekkingsgraad van een renteschok van 100 basispunten (= één procentpunt):

Tabel: Gevoeligheid dekkingsgraad voor veranderingen in de marktrente

(bedragen in miljoenen euro)

Renteschok	1% daling	Stand 31-12-2020	1% stijging
Vermogen t.b.v. dekkingsgraad	711	581	490
Pensioenverplichtingen	746	603	491
Dekkingsgraad	95,20%	96,50%	99,72%

Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden, zoals aandelen en vastgoedbeleggingen, verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Het percentage zakelijke waarden in de beleggingsportefeuille van Pensioenfonds MN is circa 30 procent (ultimo 2019: 30 procent). Ultimo 2020 betreft het voor Pensioenfonds MN uitsluitend participaties in beleggingsfondsen. Via deze fondsen is een geografische spreiding aangebracht om het risicote mitigeren. Voor wat betreft de beursgenoteerde aandelen kan de spreiding als volgt worden gespecificeerd:

Tabel: Regionale spreiding aandelen

Regio	2020	2019
Europa	34,0%	37,0%
Noord-Amerika	30,0%	32,0%
Verre Oosten	8,0%	8,0%
Opkomende markten	28,0%	25,0%
Totaal	100%	100%

Valutarisico

Het valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen die in vreemde valuta luiden vermindert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. De pensioenverplichtingen van Pensioenfonds MN luiden in Euro. Een deel van de beleggingsportefeuille luidt in vreemde valuta. Daardoor loopt Pensioenfonds MN valutarisico. De voor Pensioenfonds MN belangrijkste vreemde valuta's zijn de Amerikaanse Dollar, het Britse Pond en de Japanse Yen.

De afdekking van valutaposities bij Pensioenfonds MN blijkt uit de volgende tabel:

Tabel: Valutaderivaten naar valuta (in miljoenen euro)

Valutacontracten (verkopen)	2020			
	voor derivaten	valuta- derivaten	na derivaten	reële waarde
Activa				
Euro	391,6	103,3	494,8	2,1
Britse pond	18,2	-16,7	1,5	0,0
Japane Yen	4,9	-4,9	0,1	0,0
US-dollar	84,6	-84,7	2,9	0,0
Overig	81,2	0,0	81,2	0,0
Totaal	580,5	0,0	580,5	2,1
Passiva				
Euro	0,0	0,0	0,0	0,0
Britse pond	0,0	0,0	0,0	0,0
Japane Yen	0,0	0,0	0,0	0,0
US-dollar	0,0	0,0	0,0	0,0
Overig	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	0,0	0,0	0,0	0,0

Valutacontracten (verkopen)	2019			
	voor derivaten	valuta- derivaten	na derivaten	reële waarde
Activa				
Euro	346,6	71,7	418,3	-0,4
Britse pond	17,5	-17,8	-0,3	0,0
Japane Yen	0,7	0,0	0,7	0,0
US-dollar	79,7	-53,9	25,8	0,0
Overig	65,0	0,0	65,0	0,0
Totaal	509,5	0,0	509,5	-0,4
Passiva				
Euro	0,0	0,0	0,0	0,0
Britse pond	0,0	0,0	0,0	0,0
Japane Yen	0,0	0,0	0,0	0,0
US-dollar	0,0	0,0	0,0	0,0
Overig	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	0,0	0,0	0,0	0,0

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor Pensioenfonds MN als gevolg van het feit of de kans dat een tegenpartij in gebreke blijft om aan haar verplichtingen te voldoen, bijvoorbeeld als gevolg van faillissement of betalingsonmacht. Dit kunnen verplichtingen zijn tot het betalen van rente, maar het kan ook om de terugbetaling van de uitgeleende bedragen zelf gaan.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar kredietwaardigheid kan als volgt worden samengevat:

Tabel: Samenstelling vastrentende waarden (in miljoenen euro)

Soort	2020	2019
Euro Credits	78,1	76,2
Emerging Markets obligaties	54,1	54,7
Hypotheke Retail	35,8	34,7
Langlopende Europese obligaties	129,3	97,5
Vastrentend-hoogrentend USA	16,2	16,7
Vastrentend-hoogrentend EU	20,4	16,4
Bankleningen	23,0	18,9
Kortlopende staatsobligaties	36,0	30,7
Deposito's	3,7	0,0
Totaal	396,6	345,7

De creditspread is een maatstaf voor kredietrisico en geeft de opslag aan die de markt vraagt boven de risicovrije rente.

Des te hoger deze opslag, des te hoger de markt het kredietrisico op een partij beoordeelt en des te hoger de vergoeding (de spread) is die de markt wil ontvangen voor het nemen van dit kredietrisico.

De Langlopende Europese obligaties luiden in EUR en zijn uitgegeven door landen als Duitsland, Ierland en Nederland.

De Emerging Markets obligaties zijn uitgegeven door landen in opkomende regio's zoals Latijns Amerika, Azië, Pacific, Afrika, Ierland en Nederland.

De Vastrentend-hoogrentende portefeuille bestaat uit hoogrentende obligaties uitgegeven door het bedrijfsleven.

De hoogrentende obligaties hebben over het algemeen een lagere rating dan "Investment grade".

De bankleningen zijn, in tegenstelling tot bedrijfsobligaties, leningen aan bedrijven met duidelijke convenanten en/of onderpand. Vanwege het onderpand zijn bankleningen vergeleken met een 'gewone' obligatie van hetzelfde bedrijf minder risicovol aangezien bankleningen hoger in de kapitaalstructuur staan. Dit geeft bankleningen een betere uitgangspositie in het geval van faillissement of herstructurering ten opzichte van andere schuldeisers en met name aandeelhouders.

Deposito's en kortlopende staatsobligaties worden aangehouden om tijdelijke overtollige liquide middelen kortstondig uit te zetten.

Het kredietrisico wordt primair beperkt door te beleggen in bedrijven of staten met een hoge kredietwaardigheid. In onderstaande tabel is de verdeling naar kredietwaardigheid weergegeven zoals deze door internationale rating agencies wordt toegekend. Het betreft de portefeuille vastrentende waarden:

Tabel: Kredietwaardigheid portefeuille vastrentende waarden

Rating categorie	2020	2019
AAA	39%	27%
AA	8%	18%
A	13%	13%
BBB	18%	19%
<BBB	19%	21%
Geen rating	3%	2%
Totaal	100%	100%

Het kredietrisico op derivaten wordt beperkt door zogeheten 'collateral management', waarbij liquide middelen of ontvangen/uitgeleende stukken worden gebruikt als onderpand ter bescherming tegen het kredietrisico.

Tabel: Derivaten versus Collateral (CSA)

x € 1.000	ultimo 2020	ultimo 2019
Derivatenposities	87.723	46.002
Verplichtingen inzake derivaten	-7.441	-5.051
Totale derivatenpositie	80.282	40.951
Totaal uitgegeven liquide middelen	-	-
Totaal ontvangen liquide middelen	-80.065	-44.165
Totaal uitgegeven obligaties	-	617
Totaal ontvangen obligaties	-110	-
Totaal	-80.175	-43.548
Resteert	107	-2.597

Binnen een aantal Mn Services Beleggingsfondsen waarin Pensioenfonds MN belegt, worden stukken (aandelen en obligaties) uitgeleend. Voor het uitlenen van deze stukken ontvangen de betreffende beleggingsfondsen collateral als onderpand.

De opbrengsten van het uitlenen van de stukken worden binnen het betreffende beleggingsfonds herbelegd.

Deze opbrengsten hebben een positief effect op de participatiewaarde van het beleggingsfonds.

Het onderpand heeft gemiddeld een waarde van 105,2% van de uitgeleende stukken. Het aandeel van het fonds in de waarde van het ontvangen onderpand ultimo 2020 was 9.439 duizend euro (2019: 5.787 duizend euro).

Een laatste vorm van kredietbescherming speelt bij zogeheten 'over the counter' (OTC) derivaten. Dit zijn financiële instrumenten waarbij een afspraak wordt gemaakt met een tegenpartij zonder tussenkomst van een beursinstantie. De marktwaarde van OTC derivaten is niet gegarandeerd. Er is sprake van een kredietrisico tussen beide partijen. Dit risico wordt beperkt door zogeheten 'collateral management' waarbij liquide middelen of obligaties worden gebruikt als onderpand ter bescherming tegen het kredietrisico.

Liquiditeitsrisico

Onder liquiditeitsrisico verstaan we het risico dat er op enig moment onvoldoende liquide middelen in het pensioenfonds aanwezig inclusief de vorderingen en verplichtingen uit hoofde van beleggingen én de liquide middelen.

Genoteerde marktprijzen

Directe marktwaardering, beursnotering in een actieve markt.

Onafhankelijke taxaties

Beschikbare taxaties van derden

Netto contante waarde

Afgeleide marktwaardering, geen directe beursnotering van andere uit de markt waarneembare data dan wel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet-actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Andere methode

Modellen en technieken, marktwaardebepaling niet gebaseerd op markt dat maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

De MN fondsen die beleggen in aandelen, vastrentende waarde en hedgefonds vallen in Onafhankelijke taxaties. De beleggingen in Interest rate Swaps en valutahedges zijn tevens opgenomen in onafhankelijke taxaties. Voor de waardering van deze derivaten wordt gebruik gemaakt van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen die worden gevuld met marktconforme parameters.

De toekomstige kasstromen van de rentederivaten worden contant gemaakt tegen de EONIA curve. De verwachte kasstromen van de valutaderivaten worden contant gemaakt tegen de relevante yieldcurve van de betrokken valuta.

De investeringen in het MN infrastructuur Fonds en MN Private Equity vallen in Netto contante waarde. De onderliggende investeringen in deze fondsen zijn beleggingsfondsen die gebruik maken voor hun waardebepaling van taxaties en modellen.

De onderliggende beleggingen in de MN Fondsen voor Infrastructuur en indirect vastgoed worden gewaardeerd aan de hand van onafhankelijke taxaties, uitgevoerd door de General Partner en getoetst aan de desbetreffende gecontroleerde jaarrekening. Derhalve zijn deze posities geplaatst in Netto contante waarde.

Concentratierisico

Concentraties van risico's kunnen zich voordoen als gevolg van risico's ten opzichte van een debiteur of ten opzichte van een groep debiteuren met zodanig vergelijkbare kenmerken dat hun mogelijkheden om aan hun verplichtingen te voldoen naar verwachting op vergelijkbare wijze worden beïnvloed door veranderingen in economische of andere omstandigheden. In het beleid van het fonds staat risicospreiding centraal. Ten aanzien van de beleggingen zijn strikte risicorestricties gesteld in de vorm van limieten welke dagelijks worden bewaakt.

Operationeel risico

Een operationeel risico is een risico dat samenhangt met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting of procesuitvoering. Voorbeelden van operationele risico's zijn: verwerking, uitkering/betaling/settlement, informatie, productontwikkeling, kosten, personeel, fraudegevoeligheid en preacceptatie/transactie. In tegenstelling tot sommige risico's die een pensioenfonds bewust wil lopen (zoals marktrisico) hebben operationele risico's alleen een negatieve impact op het bereiken van de doelstellingen. Vandaar dat operationele risico's zo veel mogelijk beperkt worden.

Tenzij een verdergaande reductie onevenredig veel inspanning en kosten met zich meeneemt. In de beleidsregels uitbesteding pensioenfondsen staan voorwaarden omschreven waar een pensioenfonds aan moet voldoen bij de uitbesteding van zijn bedrijfsprocessen. Voor het fonds is de beleidsregel van toepassing omdat zowel de pensioenadministratie als de vermogensbeheeradministratie is uitbesteed. De beleidsregel schrijft onder meer voor dat het fonds het beleid vaststelt met betrekking tot de beheersing van risico's van uitbesteding. Hiertoe moeten uiteraard de afspraken met de uitvoerder goed worden vastgelegd.

Actief beheerrisico

Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die door portefeuillemanagers worden ingenomen ten opzichte van de normportefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van een tracking error. Deze tracking error meet de mate van afwijking tussen het rendement van een beleggingsportefeuille en het rendement op een benchmarkportefeuille. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de normportefeuille ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de normportefeuille afwijkt. Een hogere tracking error impliceert daarmee een hogere mate van actief risico.

Tabel: Marktwaaardebepaling (in duizenden euro)

Beleggingscategorieën	Ultimo 2020				
	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Netto constante waarde	Andere methode	Totaal
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	10.900	10.900
Directe vastgoedbeleggingen	0	0	0	0	0
Indirecte vastgoedbeleggingen	0	0	0	10.900	10.900
Aandelen	0	0	0	131.919	131.919
Beursgenoteerde aandelen	0	0	0	131.919	131.919
Beleggingsinstellingen aandelen	0	0	0	0	0
Vastrentende waarden	165.378	0	3.749	227.489	396.616
Obligaties	165.378	0	0	0	165.378
Leningen	0	0	0	0	0
Hypotheken	0	0	0	35.791	35.791
Beleggingsinstellingen vastrentende waarden	0	0	0	191.698	191.698
Deposito's	0	0	3.749	0	3.749
Andere waardepapieren	0	0	0	0	0
Alternatieve beleggingen	0	0	0	29.117	29.117
Hedge Funds	0	0	0	0	0
Infrastructuur	0	0	0	16.348	16.348
Private Equity	0	0	0	12.769	12.769
Derivaten	0	0	87.723	0	87.723
Aandelenderivaten	0	0	0	0	0
Rentederivaten	0	0	2.353	0	2.353
Valutaderivaten	0	0	85.370	0	85.370
Totaal	165.378	0	91.472	399.425	656.275
Niet in de beleggingscategorieën meegenomen onderdelen van het belegd vermogen:					
Verplichtingen inzake Credit Support Annexen					-80.065
Verplichtingen uit hoofde van derivaten					-7.440
Kortlopende vorderingen beleggingen					581
Kortlopende schulden beleggingen					-82
Liquide middelen positief					12.257
Liquide middelen negatief					0
Totaal belegd vermogen					581.526

Tabel: Marktwaaardebepaling (in duizenden euro)

Beleggingscategorieën	Ultimo 2019				
	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Netto constante waarde	Andere methode	Totaal
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	11.524	11.524
Directe vastgoedbeleggingen	0	0	0	0	0
Indirecte vastgoedbeleggingen	0	0	0	11.524	11.524
Aandelen	0	0	0	113.249	113.249
Beursgenoteerde aandelen	0	0	0	113.249	113.249
Beleggingsinstellingen aandelen	0	0	0	0	0
Vastrentende waarden	128.162	0	0	217.520	345.682
Obligaties	128.162	0	0	0	128.162
Leningen	0	0	0	0	0
Hypotheke	0	0	0	34.692	34.692
Beleggingsinstellingen vastrentende waarden	0	0	0	182.828	182.828
Deposito's	0	0	0	0	0
Andere waardepapieren	0	0	0	0	0
Alternatieve beleggingen	0	0	0	30.634	30.634
Hedge Funds	0	0	0	0	0
Infrastructuur	0	0	0	16.893	16.893
Private Equity	0	0	0	13.741	13.741
Derivaten	0	0	46.002	0	46.002
Aandelenderivaten	0	0	0	0	0
Rentederivaten	0	0	45.498	0	45.498
Valutaderivaten	0	0	504	0	504
Totaal	128.162	0	46.002	372.927	547.091
Niet in de beleggingscategorieën meegenomen onderdelen van het belegd vermogen:					
Vorderingen inzake Credit Support Annexen					-44.165
Verplichtingen uit hoofde van derivaten					-5.051
Kortlopende vorderingen beleggingen					448
Kortlopende schulden beleggingen					-78
Liquide middelen positief					10.959
Liquide middelen negatief					0
Totaal belegd vermogen					509.204

Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnisch risico bestaat uit risico's van negatieve resultaten op de verzekeringstechnische (actuariële) grondslagen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. Pensioensfonds MN keert ouderdoms- en partnerpensioen levenslang uit. Daarom is de gemiddelde levensverwachting van de actieven, slapers en pensioengerechtigden een zeer belangrijk gegeven.

Toelichting op de staat van baten en lasten

BATEN

(15) Premiebijdragen

De premiebijdragen kunnen als volgt worden toegelicht:

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Bijdragen van werkgevers	9.712	9.553
Extra bijdrage van MN	0	1.500
Bijdragen van werknemers	4.311	4.198
	14.023	15.251
Premie ANW	42	441
Premie excedent	95	86
Totaal	14.160	15.378

Het totaal van de premiebaten over 2020 exclusief premie ANW, bedraagt 14.118 duizend euro (2019: 15.337 duizend euro). Hiertegenover staat een kostendekkende premie van 17.091 duizend euro. Deze kostendekkende premie is gebaseerd op dezelfde grondslagen als de technische voorzieningen, de rentetermijnstructuur per 1 januari 2020.

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Kostendekkende zuivere premie (=ongedempte kostendekkende premie)		
Koopsom voor pensioenopbouw	13.917	13.608
Solvabiliteitsopslag (vereist eigen vermogen)	585	2.694
Opslag uitvoeringskosten	669	656
	15.171	6.958

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Gedempte kostendekkende premie		
Koopsom voor pensioenopbouw	11.234	12.061
Solvabiliteitsopslag (eigen vermogen)	2.022	2.472
Opslag uitvoeringskosten	669	656
	13.925	15.189

	2020 x1.000 euro	2019 x1.000 euro
Feitelijke premie (26,2% van de PG + extra storting)		
Koopsom voor pensioenopbouw	11.234	12.061
Solvabiliteitsopslag (vereist eigen vermogen)	2.022	2.472
Opslag uitvoeringskosten	669	656
Aanvulling tot 26,2% van de pensioengrondslag (PG)	98	62
	14.023	15.251

(16) Beleggingsopbrengsten

De totale beleggingsresultaten zijn volledig voor risico van het pensioenfonds en kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel: Overzicht behaalde beleggingsresultaten

Beleggingscategorie x 1.000 euro	2020				2019			
	Direct resultaat	Indirect resultaat	Kosten	Totaal resultaat	Direct resultaat	Indirect resultaat	Kosten	Totaal resultaat
Aandelen	752	7.417	0	8.169	526	23.100	0	23.626
Vastrentende waarden	4.785	5.617	-211	10.191	4.545	24.893	-166	29.272
Vastgoedbeleggingen	0	-624	0	-624	0	2.577	0	2.577
Alternatieve beleggingen	1.380	-57	0	1.323	1.296	2.478	0	3.774
Derivaten	2.200	44.569	0	46.769	1.968	27.076	0	29.044
Subtotaal	9.117	56.922	-211	65.828	8.335	80.124	-166	88.293
Fiduciair management			-290	-290			-303	-303
Overige lasten beleggingen		0	-163	-163		0	-110	-110
Totaal	9.117	56.922	-664	-65.375	8.335	80.124	-579	87.880

Overzicht uitvoeringskosten Vermogensbeheer verantwoord in de P&L - 2020

Beleggingscategorie x 1.000 euro	Beheer- vergoeding	Transactie- kosten	Performance fees	Overige kosten	Totaal
Vastgoed	-	-	-	-	-
Aandelen	-	-	-	-	-
Alternatieve beleggingen	-	-	-	-	-
Vastrentende waarden	195	-	-	-	195
Overige beleggingen	-	-	-	-	-
Overlay beleggingen	-	-	-	-	-
Fiduciar kosten	290	-	-	-	290
Kosten bewaarloon	-	-	-	16	16
Doorbelastingkosten pensioenen	-	-	-	163	163
Totaal	485	-	-	179	664

In de uitsplitsing van kosten vermogensbeheer zijn de fiduciaire kosten en de kosten bewaarloon separaat gepresenteerd.

In de jaarrekening zijn de beleggingen gerubriceerd naar de aard van de financiële instrumenten. De beleggingsresultaten worden op overeenkomstige manier verantwoord. In de kerncijfers en het bestuursverslag worden de beleggingscategorieën en de resultaten daarop gepresenteerd conform de wijze waarop het (strategisch) beleggingsbeleid wordt vormgegeven.

(17) Saldo van overdrachten van rechten

In 2020 hebben er per saldo 7 duizend euro aan overdrachten van rechten plaatsgevonden (2019: 28 duizend euro aan overdracht van rechten).

(18) Overige baten

Onder de post overige baten zijn opgenomen:

	2020 x 1.000 euro	2019 x 1.000 euro
Uitkeringen uit hoofde van herverzekering	0	0
Rente inkomende waardeoverdrachten	0	0
Overige	19	-5
Totaal	19	-5

LASTEN

(19) Pensioenuitkeringen

De post pensioenuitkeringen is als volgt opgebouwd:

	2020	2019
	x1.000 euro	x1.000 euro
Oudersdompensioen	4.848	4.500
Partnerpensioen (inclusief ANWpensioen)	1.486	1.432
Vroegpensioen	0	16
Invaliditeitspensioen	130	186
Wezenpensioen	38	37
<hr/>		
Subtotaal uitkeringen	6.502	6.171
Afkoopsommen	0	0
<hr/>		
Totaal	6.502	6.171

(20) Pensioenuitvoeringskosten

De post pensioenuitvoeringskosten bestaat uit:

	2020	2019
	x1.000 euro	x1.000 euro
Uitvoeringskosten	495	496
Accountantskosten	55	53
Bezoldiging bestuurders	98	4
Afschrijvingskosten	0	0
Overige kosten	179	158
<hr/>		
Totaal	827	711

Overzicht kosten accountant:

	2020	2019
	x1.000 euro	x1.000 euro
Onderzoek van de jaarrekening door E&Y	0	6
Onderzoek van de jaarrekening door Mazars	55	47
Andere controleopdrachten	0	0
Adviesdiensten op fiscaal terrein	0	0
Andere niet-controle diensten door Deloitte Risk Services B.V.	0	0
<hr/>		
Totaal	55	53

Pensioenfonds MN heeft geen personeel in dienst (eveneens als ultimo 2019). Werkzaamheden voor Pensioenfonds MN worden, conform de overeenkomst tussen Pensioenfonds MN en MN, door MN uitgevoerd. Pensioenfonds MN keerde in 2020 een vakantievergoeding uit aan het bestuurslid namens de gepensioneerden. Deze vakantievergoeding bedroeg € 625 per reguliere vergadering. Daarnaast heeft Pensioenfonds MN in 2020 voor het eerst ook de vergoeding voor twee werkgeversbestuursleden doorbelast gekregen van MN.

(21) Mutatie technische voorzieningen

In 2020 zijn de technische voorzieningen met 77.464 duizend euro toegenomen (2019: 92.443 duizend euro).

Toeslagen worden toegepast indien en voor zover de middelen van Pensioenfonds MN dit naar het oordeel van het bestuur toelaten. Jaarlijks neemt het bestuur hieromtrent een besluit. De voorzieningen worden ultimo jaar verhoogd met de toeslagen die primo het volgende verslagjaar zijn toegekend. Per 1 januari 2020 zijn er geen toeslagen verleend, vanwege de financiële positie van Pensioenfonds MN.

(22) Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening

	2020	2019
	x1.000 euro	x1.000 euro
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	8	5

(23) Overige lasten

Onder de post overige lasten is opgenomen:

	2020	2019
	x1.000 euro	x1.000 euro
Rente uitgaande waardeoverdrachten	2	0
Overig	0	0
Totaal	2	0

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan welke een nieuw licht werpen op de situatie per 31 december 2020.

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2020 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. De Nederlandsche Bank heeft toegelicht dat de rentetermijnstructuur de komende jaren in vier stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan wat een drukkend effect op de dekkingsgraad heeft. Per 1-1-2021 is de voorziening 1,90% hoger als gevolg van de nieuwe UFR (UFR 2021).

De dekkingsgraad daalt dan van 96,5% naar 94,7%.

Actuariële analyse

De actuariële resultaten zijn als volgt gespecificeerd:

	2020	2019
	x1.000 euro	x1.000 euro
Resultaat op premiebijdragen	-727	811
Beleggingsopbrengsten	65.375	87.880
Benodigde interest	1.722	1.033
Omrekening naar marktrente	-88.688	-87.206
Loslaten middeling	0	0
Wijziging UFR	0	0
Toeslagen	0	0
Resultaat op beleggingen	-21.591	1.707
Resultaat op kosten	4	98
Resultaat op waardeoverdrachten	12	-3
Resultaat op uitkeringen	0	-14
Resultaat op overlevingskansen	1.013	-11
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	1.536	1.350
Wijziging prognosetafel	14.693	0
Wijziging schattingswijzigingen	0	-2
Wijziging conversie	2	0
Toeslagen /Verlaging	0	0
Wijziging excasso opslag van 67 naar 68	0	0
Overige	-160	15
Totaal overige resultaten	14.535	13
Saldo van baten en lasten	-5.242	3.951

Den Haag, 28 mei 2021

Het bestuur

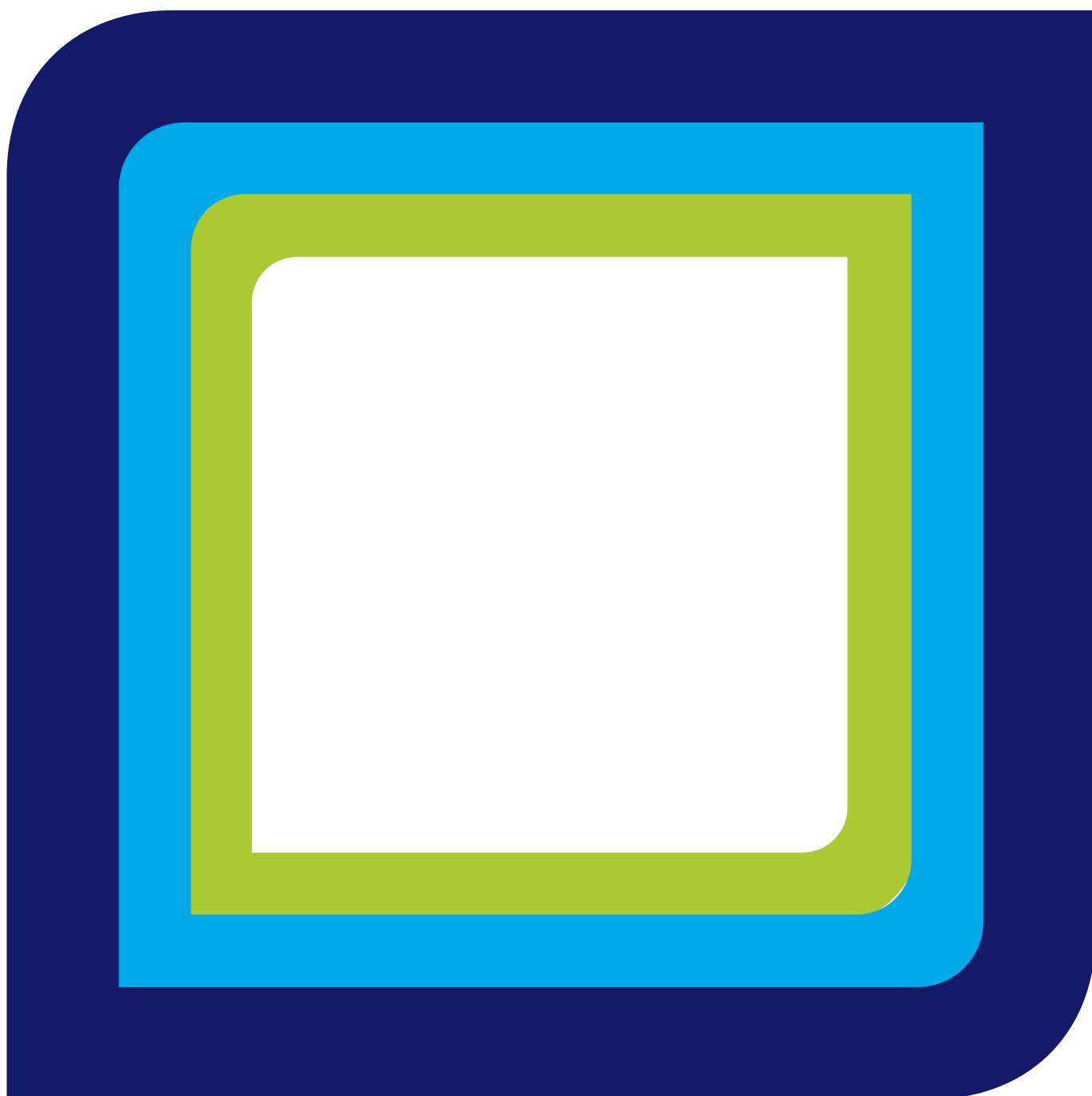
PT.G. Lafranca MBA

drs. G.H.F. van der Wulp CFA FRM

drs. J.C.M. Molenaar RBA

drs. F.P.L. Cordewener AAG

Overige gegevens

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services te Den Haag is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 2.895.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 86.800 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- De technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- De kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- Het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen), 132 (vereist eigen vermogen) en 133 (dekking door waarden).

Met betrekking tot artikel 140 (maatregel minimaal vereist eigen vermogen) merk ik op dat het pensioenfonds gebruik heeft gemaakt van de ministeriële vrijstellingsregeling (in verband met uitzonderlijke omstandigheden) om geen kortingsmaatregel toe te passen in 2021.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen.

De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Apeldoorn, 28 mei 2021

drs. J.L.A. Schilder AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Ondernemingspensioenfonds MN Services (hierna ook: "het pensioenfonds") te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Ondernemingspensioenfonds MN Services op 31 december 2020 en van de staat van baten en lasten over 2020 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Ondernemingspensioenfonds MN Services zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2,9 miljoen. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van de algemene

reserves en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze bepalend is bij de berekening van de (beleids) dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 87.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van niet-(beurs)genoteerde beleggingen</p> <p>De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan onder andere uit beleggingen in niet-(beurs)genoteerde beleggingsfondsen en derivaten.</p> <p>In de algemene toelichting bij de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer en de belangrijkste gehanteerde veronderstellingen.</p> <p>De beoordeling van de reële waarde van deze beleggingen is significant voor onze controle, mede omdat de waardering (deels) gebaseerd is op modellen en subjectieve elementen bevat.</p>	<p>Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beoordelen van de monitoring door het bestuur van de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerder; • beoordelen van de waarderingsgrondslagen en de bij de toepassing daarvan gemaakte aannames en schattingen; • beoordelen van de juiste waardering van de beleggingen met gebruikmaking van het memorandum van controlebevindingen van de door de vermogensbeheerder van het pensioenfonds aangestelde accountant, waarbij met deze accountant afstemming heeft plaatsgevonden over onder andere de risico-inschatting en materialiteitsgrenzen; • het verrichten van een dossierreview bij de hiervoor genoemde accountant; • toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen adequaat zijn gegeven de geldende verslaggevingsregels.

Beschrijving kernpunt

Waardering van de technische voorzieningen

De technische voorzieningen zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds.

In de algemene toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. De berekening van de technische voorzieningen is bepaald op basis van actuariële veronderstellingen en overige veronderstellingen.

Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden

Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaaris en zijn de bevindingen en het certificeringsrapport door ons met hem besproken.

Door ons is tevens nagegaan of:

- de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaaris worden gehanteerd bij het certificeren van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist, volledig en in overeenstemming met de pensioenregeling zijn opgesteld;
- de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's;
- de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast;
- de interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd. Het afstemmen met gegevens van externe partijen waaronder de werkgever, maakt deel uit van de interne beheersing.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie bestaande uit de volgende onderdelen; bestuursverslag, overige gegevens, beschrijving van de pensioenregeling 2020 en nadere informatie over bestuursleden en Raad van Toezicht.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van de verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur met betrekking tot de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteits-veronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten

transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 28 mei 2021

Mazars Accountants NV
w.g. drs. J.A. van Muijlwijk-Duijzer RA

Beschrijving van de pensioenregeling 2020

Status van de regeling

De huidige pensioenregeling is ingegaan per 1 januari 2006. Sinds de invoering zijn enkele aanpassingen in het reglement doorgevoerd.

Basisregeling

De pensioenregeling van Pensioenfonds MN is een uitkeringsovereenkomst in de vorm van een CDC- regeling. Dit houdt in dat in overleg tussen werkgever en werknemers een collectieve premie beschikbaar wordt gesteld waarmee de pensioentoezegging moet worden gefinancierd.

Indien in enig jaar het aan premies te ontvangen bedrag ontoereikend is om de beoogde pensioenaanspraken in te kopen, zullen de in dat jaar toe te kennen pensioenaanspraken worden vastgesteld op een naar rato van het premietekort verminderd bedrag, tenzij op een andere wijze in het premietekort over dat jaar kan worden voorzien. Voor 2021 wordt het jaarlijkse opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen aangepast naar 1,185% bij een pensioenrekenleeftijd van 68 jaar.

Het pensioenreglement gaat vervolgens uit van pensioenopbouw in een zogenaamde middelloonregeling. De pensioenregeling kende in 2020 de volgende basiscomponenten:

- Een **ouderdomspensioen** gebaseerd op het gemiddeld verdiende pensioengevend jaarsalaris. De nagestreefde jaarlijkse opbouw is gelijk aan 1,875% van het salaris verminderd met de franchise. De franchise wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld en bedraagt voor het jaar 2020 14.167 euro. In 2020 was het opbouwpercentage 1,266% en de pensioenrekenleeftijd was 68 jaar.
- Een **partnerpensioen** met een jaarlijkse opbouw ter grootte van 70% van het ouderdomspensioen.
- Een **wezenpensioen** van 20% van het partnerpensioen.
- Een **invaliditeitspensioen** van 80% (in geval van volledige arbeidsongeschiktheid) van het pensioengevend jaarsalaris, verminderd met de ongekorte WAO- of WIA-uitkering.
- Bij arbeidsongeschiktheid een **premienvrije voortzetting** van het ouderdoms- en partnerpensioen voor het arbeidsongeschikte deel vanaf 35% arbeidsongeschiktheid. De premievrijstelling wordt berekend over 90% van de pensioengrondslag, op basis van het pensioengevend jaarsalaris, zoals dit gold vóór aanvang van de arbeidsongeschiktheid en is mede afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid

Reglementaire mogelijkheid tot vervroegde pensionering

De deelnemers hebben reglementair de mogelijkheid om, door middel van het herschikken van de opgebouwde pensioenaanspraken, vanaf leeftijd 55 jaar met pensioen te gaan. Ook deeltijdpensioen behoort tot de mogelijkheden, zoals afgesproken in de CAO.

Vrijwillige componenten

Naast de basiscomponenten kent het reglement één vrijwillige component:

- Het **ANW Pensioen** is een overlijdensrisicoverzekering om de nadelige gevolgen van de hiaten in de Algemene Nabestaandenwet op te vangen.

Herschikken

De componenten ouderdoms- en partnerpensioen kunnen op de pensioen-ingangsdatum gebruikt worden om te herschikken. Door de beschikbare pensioenmiddelen tegen elkaar uit te ruilen kan een deelnemer streven naar een hoger ouderdomspensioen of een eerder ingaand pensioen, eventueel in deeltijd, danwel een hoger partnerpensioen.

Toeslagenbeleid

Op de pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks toeslag verleend van maximaal de stijging van de prijzen volgens de prijsindex. De prijsindex wordt afgeleid van het peil van de prijzen op 1 juli van enig jaar ten opzichte van 1 juli van het daaraan voorafgaande jaar, volgens de opgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek van het consumentenprijsindexcijfer voor alle huishoudens (Afgeleid).

Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Nadere informatie

Over de bestuursleden

Onderstaand is nadere informatie opgenomen over de bestuursleden van Pensioenfonds MN ten tijde van de vaststelling van het jaarverslag. De vermelde nevenfuncties geven aan welke belangen het desbetreffende bestuurslid behartigd.

Werkgeversvertegenwoordigers

De heer P.T.G. Lafranca MBA (55 jaar)

In het bestuur sinds 2017.

Huidige functie: Voorzitter bestuur Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Algemeen Directeur TSN Verzorging & Verpleging BV

De heer drs. J.C.M. Molenaar RBA (57 jaar)

In het bestuur sinds 2017.

Huidige functie: Bestuurslid Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Directeur van de Stichting Verenigd Bezit
- Bestuurslid Bedrijfstakpensioenfonds Zoetwaren
- Lid raad van toezicht Bedrijfstakpensioenfonds Levensmiddelen
- Bestuurslid Stichting Talentonen (onbezoldigd)

De heer drs. F.P.L. Cordewener AAG (53 jaar)

In het bestuur sinds 2019.

Huidige functie: Bestuurslid Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Beleidsadviseur en actuaaris bij MN

Werknemersvertegenwoordigers

De heer drs. G.H.F. van der Wulp CFA FRM (40 jaar)

In het bestuur sinds 2016

Huidige functie: Bestuurslid Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Client Portfolio Risk Manager bij MN

Vertegenwoordiging pensioengerechtigden

Vacature

Over de leden van de Raad van Toezicht

Onderstaand is nadere informatie opgenomen over de leden van de Raad van Toezicht van Pensioenfonds MN ten tijde van de vaststelling van het jaarverslag. De vermelde nevenfuncties geven aan welke belangen het desbetreffende bestuurslid behartigt.

Mwvrouw drs. L.A.C. van der Made RBA (51 jaar)

In de Raad van Toezicht sinds oktober 2014

Huidige functie: voorzitter Raad van toezicht Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Manager Risk, Legal & Compliance bij Stichting Pensioens Rail & OV
- Docent bij SPO
- Lid visitatiecommissie Pensioenfonds Cosun

De heer J.W. Herder RA (64 jaar)

In de Raad van Toezicht per 27 februari 2017

Huidige functie: lid Raad van toezicht Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- directeur Herder Interim Services
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit Philips Pensioenfonds
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit Rabobank Pensioenfonds
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit bij het Nederlands Pensioenfonds
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit bij Pensioenfonds KPN
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit bij Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit bij Pensioenfonds DHL
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit bij Pensioenfonds TNT Express
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit bij Pensioenfonds voor de reisbranche
- Sleutelfunctievervuller bij Unilever Apf
- Lid Raad van advies Inaudit BV

Mevrouw mr. drs. E.W. Galesloot-Vaal (58 jaar)

In de Raad van Toezicht sinds december 2018

Huidige functie: lid raad van toezicht Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Voorzitter Pensioenfonds Delta Lloyd
- Voorzitter Pensioenfonds Haskoning DHV
- Voorzitter Pensioenfonds IBM Nederland

Begrippenlijst

Actuele dekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad is de verhouding tussen het vermogen (=beleggingen) en de pensioenverplichtingen. De pensioenverplichtingen zijn hierbij gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rente termijnstructuur(RTS). In deze RTS wordt rekening gehouden met de Ultimate Forward Rate(UFR).

Asset & Liability Management (ALM)

Het op elkaar afstemmen van de beleggingen, de verplichtingen en het premie- en toeslagenbeleid. Een ALM-studie wordt gebruikt om het meerjarig financieel beleid te optimaliseren uitgaande van verschillende economische scenario's.

Asset Mix

Samenstelling van de beleggingsportefeuille; bijvoorbeeld aandelen, obligaties en vastgoedbeleggingen.

Benchmark

Een objectieve meetlat waarmee het beleggingsresultaat wordt vergeleken.

Commodities

Beleggingscategorie gericht op grondstoffen zoals graan, metalen, voedsel en energie.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is de verhouding tussen het pensioenvermogen (belegd vermogen plus saldo van overige vorderingen en schulden) en de pensioenverplichtingen. Een dekkingsgraad van 100 procent wil zeggen dat het fonds precies aan zijn pensioenverplichtingen van dat moment kan voldoen.

Beleidsdekkingsgraad

De Beleidsdekkingsgraad wordt vanaf 2015 gebruikt voor de toets of een pensioenfonds voldoet aan de eisen inzake het (minimaal) vereist eigen vermogen.

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als het gemiddelde van de aan DNB per ultimo maand gerapporteerde actuele dekkingsgraden over de laatste 12 maanden.

Duration

De duration is een maatstaf waarmee de rentegevoeligheid van activa (belegd vermogen) en passiva (verplichtingen) wordt weergegeven. Het is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. Feitelijk geeft de duration het effect op de waarde van een portefeuille aan als gevolg van een renteaanpassing met één procent.

De Nederlandsche Bank (DNB)

DNB verzorgt het onafhankelijk (prudentieel) toezicht op pensioenfondsen.

Financieel Toetsingskader (FTK)

Het financieel toetsingskader is onderdeel van de Pensioenwet en stelt voorschriften aan premiehoogte en de omvang van de aan te houden reserves.

Franchise

Een op gehele euro's naar boven afgerond bedrag dat jaarlijks door het bestuur van Pensioenfonds MN wordt vastgesteld. Pensioenopbouw vindt plaats over de Pensioengrondslag.

Hedge Funds

Beleggingscategorie waarbij gebruik wordt gemaakt van een brede selectie van beleggingsstrategieën en -instrumenten om onder alle (markt-)omstandigheden een positief rendement te halen.

Internal Rate of Return (IRR)

De Internal Rate of Return, ofwel interne rentevoet, is een risicovrije aan de markt ontleende 'rekenrente' voor de pensioenverplichtingen, die rekening houdt met de verschillende aanvangsmomenten en verwachte looptijden van de uitkeringen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft de uit het mutatieoverzicht en de balanspostmutaties herleide geldstromen van pensioen- en beleggingsactiviteiten weer. Voorbeeld: premiebatens over een jaar plus de mutatie in premievorderingen (balans) zijn samen de geldstroom van premies in een jaar. Hetzelfde geldt voor kosten: de kosten uit het mutatieoverzicht plus de mutatie van de per balansdatum nog te betalen facturen en de kostenreserveringen zijn samen de geldstroom van kosten (uitgaven) in een jaar.

Kritische dekkingsgraad

De kritische dekkingsgraad is de minimale actuele dekkingsgraad van waaruit de financiële positie van het pensioenfonds zich binnen de hersteltermijn (maximaal 10 jaar) zonder doorvoering van extra maatregelen kan herstellen.

Marktdekkingsgraad

De marktdekkingsgraad is de verhouding tussen vermogen (=beleggingen) en de pensioenverplichtingen. De pensioenverplichtingen zijn hierbij gebaseerd op de rente termijnstructuur (RTS), waarbij geen rekening wordt gehouden met de Ultimate Forward Rate (UFR).

Maximum Salaris

Het fiscale gemaximeerde fulltime salaris dat voor pensioenopbouw in aanmerking mag worden genomen volgens artikel 18ga Wet op de loonbelasting 1964.

Het Maximum Salaris bedraagt per 1 januari 2020 110.111 euro en zal ieder jaar worden aangepast aan het fiscaal gemaximeerde fulltime salaris volgens artikel 18ga Wet op de loonbelasting 1964.

Partnerpensioen

Levenslange uitkering aan een nabestaande partner, vanaf het overlijden van de deelnemer.

Pensioengrondslag

Pensioengevend jaarsalaris tot het Maximum Salaris minus franchise.

Pension Fund Governance (PFG)

Pension Fund Governance ofwel goed pensioenfondsbestuur. PFG stelt pensioenfondsen eisen op het gebied van transparantie, verantwoording, intern toezicht en zeggenschap.

Premiedekkingsgraad

De premiedekkingsgraad geeft de verhouding aan tussen de feitelijk ontvangen premie en de actuarieel benodigde premie. Indien de premiedekkingsgraad gelijk is aan de actuele dekkingsgraad, wijzigt de actuele dekkingsgraad niet door de aangroei van de voorziening door de jaarinkoop.

Prognosetafel

Het Actuarieel Genootschap (AG) geeft sterftetafels ofwel overlevingstafels uit. Deze cijfers vormen de basis voor de inschatting van toekomstige verplichtingen.

De Prognosetafel AG 2018 van het AG is een verzameling van opeenvolgende overlevingstafels over een periode van zestig jaar, ofwel een zogenaamde generatietafel.

Prijsindex

De prijsindex wordt afgeleid van het peil van de prijzen op 1 juli van enig jaar ten opzichte van 1 juli van het daaraan voorafgaande jaar, volgens de opgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek van het Consumentenprijsindexcijfer voor alle huishoudens (Afgeleid).

Reële dekkingsgraad

De reële dekkingsgraad, is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de dekkingsgraad die het fonds zou moeten hebben om tot volledige toeslagverlening op basis van de prijsindex te kunnen besluiten, waarbij de contante waarde van de toeslagverlening wordt bepaald op het moment van vaststelling.

Rentetermijnstructuur (RTS)

Een rentetermijnstructuur (RTS) of rentecurve is een set van rentes voor iedere looptijd. In de regel zal voor iedere looptijd een andere rente gelden. Dit weerspiegelt verschillen in het rendement dat vereist wordt op beleggingen met een verschillende horizon. De rentetermijnstructuur wordt door onder meer pensioenfondsen gebruikt om verplichtingen en bezittingen te waarderen. Voor het bepalen van de huidige waarde van toekomstige kasstromen van verplichtingen of bezittingen is immers een discontovoet benodigd. Een rentecurve is een goede basis om deze discontovoet te bepalen. Zowel de Europese Centrale Bank (ECB) als De Nederlandsche Bank publiceren maandelijks een rentecurve.

Standaard risicomodel

Het standaard risicomodel is een standaardmethode die in het kader van het FTK door DNB is ontwikkeld om te toetsen of het pensioenvermogen groot genoeg is om het risico op te vangen dat het fonds niet aan de verplichtingen zou kunnen voldoen. Volgens dit model dient een pensioenfonds buffers aan te houden, om in het geval van extreme marktomstandigheden of actuariële wijzigingen, nog aan de verplichtingen te kunnen voldoen. In het standaard model zijn de volgende zes risicogebieden opgenomen: renterisico, aandelenrisico, valutarisico, grondstoffenrisico, kredietrisico en verzekeringstechnisch risico. Voor elk van deze risico's moet een buffer worden aangehouden. Doordat de correlatie tussen deze risico's niet perfect is vindt er een correctie plaats vanwege diversificatie-effecten. Het totaal van de buffers en het diversificatie-effect vormt het minimaal vereist vermogen dat het fonds moet aanhouden.

Colofon

Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services

Prinses Beatrixlaan 15
2595 AK Den Haag

Postbus 93132
2509 AC Den Haag

Telefoon (070) 3 160 466
Email pensioenfondsmn@mn.nl
Website www.pensioenfondsmn.nl

Vormgeving en realisatie

Documentservices MN

